

OSMANGAZİ BELEDİYESİ ŞEHİR SAĞLIK PROFİLİ

2012

Bursa Osmangazi Belediyesi
İmar ve Şehircilik Müdürlüğü
Sağlıklı Şehirler Proje Koordinatörlüğü

ÇALIŞMA YÖNETİCİSİ

Esin KARAHAN

YAYINA HAZIRLAYAN

Gülşah Cebelli ÖNCEL
Mehmet UZUN
Mesut YILDIZ

YAPIM

0224 232 20 40
www.kiraziletisim.com

BASIM

AKMAT
0224 243 29 29

1. NÜFUS	21
1.1. NÜFUS YOĞUNLUĞU	21
1.2. NÜFUSUN YAŞA VE CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI	22
1.3. GÖÇ	23
1.4. ÖZÜRLÜLÜK	24
2.1. SAĞLIK HİZMETLERİ	29
2. SAĞLIK	29
2.2. OSMANGAZİ İLÇESİ SAĞLIK KURULUŞLARI 2011	30
2.3. OSMANGAZİ İLÇESİ SAĞLIK HİZMETİ KULLANIMI 2011	30
2.4. OSMANGAZİ İLÇESİ SAĞLIK PERSONELİ SAYISI 2011	31
2.5. OSMANGAZİ BELEDİYESİ SAĞLIK HİZMETLERİ	31
2.6. SAĞLIK KURUMLARI	33
2.7. HASTALIKLAR	33
3.1. TÜTÜN KULLANIMI	35
3. YAŞAM BİÇİMLERİ	35
3.2. ALKOL KULLANIMI	37
3.3. BAĞIMLILIK YAPAN İLAÇ, MADDE VE UYUŞTURUCU KULLANIMI	37
3.4. SPOR	38
4.1. BARINMA	43
4.2. HANE BAŞINA DÜŞEN NÜFUS	43
4.3. KONUTLARIN TEMEL ÖZELLİKLERİ	43
4. YAŞAM KOŞULLARI	43
5.1. EĞİTİM	45
5. SOSYO EKONOMİK DURUM	45
5.2. EKONOMİ, İSTİHDAM VE GELİR DAĞILIMI	49
5.3. GELİR VE GİDER DAĞILIMI	51
5.4. KENT GÜVENLİĞİ	52
6.1. KENTİN TARİHİ	57

6. KÜLTÜR VE TURİZM	57
6.2. KENTİN SEMBOLLERİ	58
6.3. MÜZELER VE ÖREN YERLERİ	60
6.4. CAMİİ VE TÜRBELER	63
6.5. SİNEMA VE TİYATROLAR	64
6.6. MÜZİK EĞİTİM ÇALIŞMALARI	65
6.7. KÜTÜPHANELER	66
6.8. HANLAR	67
6.9. KÖPRÜLER VE KALELER	71
6.10. ÇARŞILAR	73
6.11. TURİZM	73
7.1. HAVA KALİTESİ	75
7. FİZİKSEL ÇEVRE	75
7.2. SU KALİTESİ	78
7.3. ARITMA VE KANALİZASYON HİZMETLERİ	80
7.4. GÜRÜLTÜ KİRLİLİĞİ	82
7.5. ÇEVRE ETKİNLİKLERİ	85
7.6. HAYVAN HASTANESİ BAKIM VE BARINMA MERKEZİ	89
7.7. GIDA GÜVENLİĞİ	90
7.8. ATIK YÖNETMELİĞİ	91
7.9. GERİ KAZANIM PROJESİ	91
7.10. ATIK PİL	93
7.11. ENERJİ TÜKETİMİ	93
7.12. OLAĞAN DIŞI DURUM YÖNETMELİĞİ	95
8.1. BURSA'DA PLANLAMA ÖYKÜSÜ	103
8. ŞEHİR PLANLAMA	103
8.2. OSMANGAZİ İLÇESİ PLANLAMADA MEVCUT DURUM	111
8.3. TARIM ALANLARI	123
8.4. OSMANGAZİ İLÇESİ ARKEOLOJİK, DOĞAL, KENTSEL SİT VE SICAK SU KORUMA ALANLARI	124
8.5. KÜLTÜR VARLIKLARI	126
9.1. OSMANGAZİ'DE ULAŞIM	131

9. ULAŞIM	131
9.2. KARAYOLU ULAŞIMI	134
9.3. OTOYOL KULLANIMI	135
9.4. RAYLI SİSTEMLER	136
9.5. SANAYİ VE TİCARET	136
9.6. ESNAF VE SANATKÂR SAYISI	136
10. KENTSEL DÖNÜŞÜM	139
11. KÜLTÜREL MİRAS	143
11.1. DOĞANBEY KENTSEL DÖNÜŞÜM	144
11.2. KANBERLER KENTSEL DÖNÜŞÜM	145
11.3. YUNUSELİ TOKİ	145
11.4. ÇARŞILAR	146
11.5. KÜLTÜR MERKEZLERİ	148
12.1. SOSYAL BELEDİYESİ	153
12.2. ERZAK DAĞITIMI	153
12. SOSYAL HİZMETLER	153
12.3. AŞEVİ HİZMETLERİ	154
12.4. SİVİL SAVUNMA HİZMETLERİ	154
12.5. KÖYLERDE SAĞLIK TARAMASI PROJESİ	154
12.6. HİPOTERAPİ MERKEZİ	155
13.1. MOBİL BELEDİYESİ	157
13.2. ÇAĞRI MERKEZİ - 444 16 01	157
13. BELEDİYE HİZMETLERİ	157
13.3. KISA MESAJ SİSTEMİ	158
13.4. E-BELEDİYESİ HİZMETLERİNDEN YARARLANMA ORANI	158
13.5. OSMEK	159
13.6. İŞKUR HİZMET NOKTASI ÇALIŞMALARI	159
13.7. EVLENDİRME MÜDÜRLÜĞÜ	159
13.8. HİZMET MASALARI	159
13.9. AB VE DIŞ İLİŞKİLER	159
13.10. SOSYAL TESİSLER	160

ÖNSÖZ

Ulusal ve uluslararası platformlarda gösterdiğimiz başarılı belediyeçilik çalışmalarımızla kısa sürede Türkiye'nin adından en çok söz ettiren kurumlarından biri haline geldik. Hatta Osmangazi adını sınırların ötesine taşıyarak Avrupa'da ve Balkanlarda ses getiren çalışmalara imza attık. Bugün Osmangazi Belediyesi başarılı çalışmalarıyla pek çok kurum ve kuruluşa örnek oluyor, rehberlik ediyor.

Bu başarılı süreç; tarihi ve kültürel mirasımıza yönelik çalışmalarımızı Tarihi Kentler Birliği'ne sunumumuzla başladı. Tarihi Kentler Birliği'nden üst üste elde ettiğimiz ödüller, başarı grafiğimizi hızla yükseltirken aynı zamanda önümüzde yeni süreçlerin açılmasına da olanak sağladı. Sahip olduğu tarihi, kültürel ve doğal güzelliklerinin yanı sıra ülke ekonomisinin nabzının attığı kent, modern yüzüyle de çağdaş şehircilik anlayışının örneklerini sergilemeye başladı. Sağlıklı Kentler Birliği üyeliğimiz de bu süreçte büyük anlam kazandı.

Daha başarılı projelere imza atabilmek, çalışmalarımızı bir adım daha öteye taşıyabilmek için önce şehrin profilini ortaya

çıkarmak gerekiyordu. Şehir sağlık profilinin, şehirde yaşayanların sağlığının ve bunları etkileyen faktörlerin nitel ve nicel açıklaması olduğunu hepimiz bilmekteyiz.

Şehir nüfusunun sağlık durumunu tanımlaması açısından belki de en önemlisi Şehir Sağlık Profili'dir. Şehir Sağlık Profili şehrin sağlığının geliştirilmesi için yol gösteren bir araçtır. Güncel istatistiki verilerle hazırladığımız profil, Osmangazi İlçesi'nin sağlık durumunun aynasıdır.

Bu yayın güncel fiziksel, ekonomik ve sosyal verilerle; sağlıktan eğitime, ulaşımdan kültüre gelinek noktayı yansıtmakla beraber, gelecekteki plan ve projelerimize ışık tutacak, kaynak olacaktır.

"Sağlıklı şehir, sağlıklı insandır" inancıyla çıktığımız bu yolda, Osmangazi İlçesi'nin sahip olduğu potansiyeli en iyi şekilde görebilmek ve gelişimimiz için yol haritamızı oluşturabilmek adına paylaştıkları bilgilerle Osmangazi Şehir Sağlık Profili'nin hazırlanmasına destek olan kurum ve kuruluşlara ve tüm emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Mustafa DÜNDAR

Osmangazi Belediye Başkanı

Bugün Avrupa’da ve dünyada birçok kentte uygulanan “DSÖ Sağlıklı Şehirler Projesi”, Avrupa şehirlerindeki politikacıların gündemine sağlık konusunu da dahil etmeyi ve yerel seviyedeki halk sağlığı için güçlü bir lobi oluşturmayı hedefleyen, uzun vadeli bir kalkınma projesidir. Şehirde yaşayan ve çalışan insanların fiziki, psikolojik ve çevresel refahlarını geliştirmeyi amaçlar.

Sağlıklı Şehirler çalışmaları Türkiye’de iki koldan devam etmektedir. Birincisi Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı, ikincisi T.C. Sağlıklı Kentler Birliği’dir.

Yaşanabilir ve sağlıklı kentler yaratmak için; belediyeçilik, sağlık, planlama, çevre, konut, ulaşım, eğitim, güvenlik v.b. sağlıklı kent konuları ile ilgili tecrübeler, bilgi, belgeler ve proje deneyimlerinden yararlanmak ve bilgi paylaşımında bulunmak amacı ile Osmangazi Belediyesi’nin Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği’ne üyelik başvurusu 14-15-16 Mayıs 2010 tarihinde Ürgüp’te yapılan 12. Olağan meclis toplantısında kabul edilmiştir.

Sağlıklı Kentler Birliği’ne üye Belediyeler, öncelikle “Şehir Sağlığı Profili” hazırlamak zorundadırlar. Şehir sağlığı profili, Sağlıklı Şehirler ağının her katılımcısı için son derece değerli bir araçtır. Şehirdeki sağlığın canlı,

bilimsel temele dayalı değerlendirmesini sağlar; halkın ilgisini uyandırabilir ve politik taahhütlerde bulunulmasını sağlayabilir; geleceğe ilişkin hedefler belirleyebilir ve bu hedeflere yönelik ilerlemeyi izleyebilir. Sağlıklı Şehirler hareketine katılan tüm şehirler kendilerini şehirde yaşayanların sağlığının geliştirilmesine adanmışlardır. Şehir sağlığı profili bu işe yardımcı olunması için bir araçtır.

Güncel istatistiki verilerle hazırladığımız profil, eğitimden kültüre, sağlıktan ulaşım, fiziksel, ekonomik ve sosyal açıdan her alanda bilgileri içermekte olup, Osmangazi İlçesi için gelecekte düşünülen plan ve projelerde yol gösterici olacaktır.

Bu yayının hazırlanmasında bizlere destek olan Osmangazi Belediye Başkanı Sayın Mustafa DüNDAR’a, Osmangazi Belediyesi’nin tüm birimlerine, Bursa Valiliği’ne, İl Sağlık Müdürlüğü’ne, İl Emniyet Müdürlüğü’ne, Bursa Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na, UEDAŞ’a, Bursa Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği’ne, DSİ 1. Bölge Müdürlüğü’ne, Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü’ne, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü’ne, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’ne, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı’na ve tüm emeği geçenlere teşekkürlerimi sunuyorum.

Sağlıklı Osmangazi, sağlıklı yaşam dilekleriyle...

Esin KARAHAAN

Osmangazi Belediyesi
Sağlıklı Şehirler Proje Koordinatörü

TARİHTEN GÜNÜMÜZE BURSA VE OSMANGAZİ

Yaklaşık 5 bin yıl kadar önce yaşam bulan bu topraklara, M.Ö. VII. yüzyılda Trakya'da Strümon nehri kenarında oturan Bitynler ve akrabaları Tsyniler İskit saldırılarına karşı koyamayınca kuzeybatı Anadolu'ya göç ederek yerleşmişlerdir. Bu verimli topraklara Bitynia adını vermişler ve kısa zamanda sınırlarını genişletmelerine rağmen M.Ö. VI. yüzyılda bölgede güçlü orduya sahip Lidyalıların hakimiyetine girmekten kurtulamamışlardır. M. Ö. 546'da Lidya Kralı Kroisos, Pers orduları karşısında mağlup olunca bölge M.Ö. 453 tarihine kadar Pers İmparatorluğu sınırları içine girmiştir.

Antik kaynaklar bugünkü Bursa'nın kurucusunu I. Prusias (M. Ö. 232-192) olarak göstermektedir. Kartaca Kralı Hannibal, Roma

İmparatorluğu ile yaptığı savaşı kaybedince, birlikleriyle beraber I. Prusias'a sığınmıştır. Burada zafer kazanan bir komutan gibi karşılanıp, saygı görmesinin yarattığı olumlu etkiyle, Hannibal emrindeki askerlerle bir şehir inşa etmiştir. Bu şehir, Osmangazi Belediyesi sınırlarında yer alan Tophane bölgesidir. Şehre Prusias'ın adını vererek ona armağan etmiştir.

Uzun tarih yolculuğundan günümüze kadar gelişerek gelen Bursa, Osmanlı Devleti'nin ilk başkenti olması sebebiyle de, tarihte ayrı bir yerde bulunmaktadır. Geçirdiği dönemler, kültürel değişim ve etkileşimler sonucunda gerek Roma ve Bizans gerekse Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerine ait çok sayıda eser şehrin

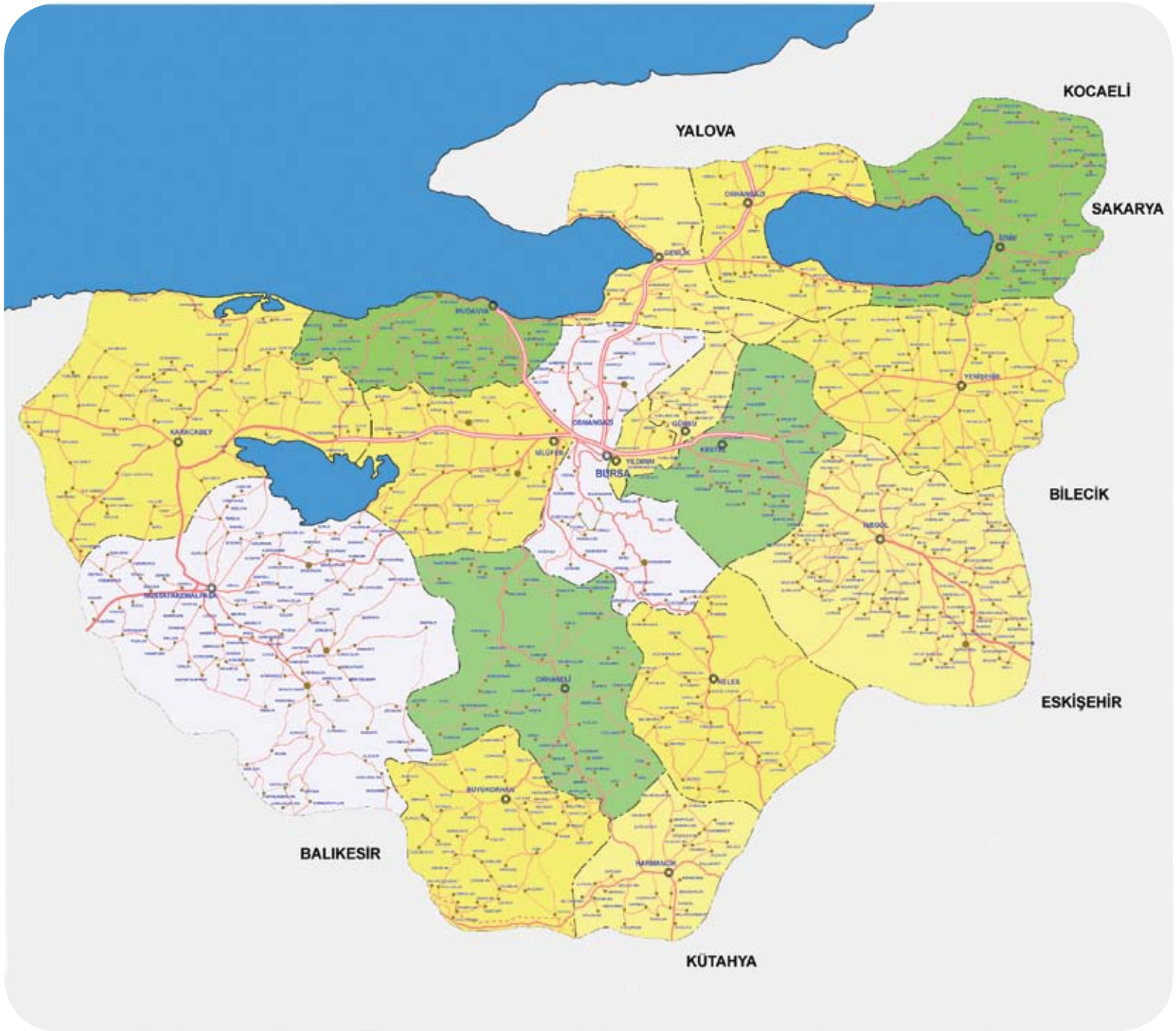
şekillenmesinde önemli katkı sağlamıştır.

Bursa; tarih ve kültür şehri olmasının yanısıra önemli bir şifa merkezi olma özelliğini de taşımaktadır. Roma döneminin önemli yapıları arasında gösterilen kaplıca ve hamamlar bugün de kullanılmaya devam edilmektedir. Kentimizin sağlık ve termal turizmi şifa bulmak için gelen misafirlere de ev sahipliği yapmakta ve kültürel paylaşımı sürekli kılmaktadır.

Tabii güzellikleri ile adını duyurmuş olan Bursa, antik çağlarda tanrıların dağı Olimpos olarak bilinen, günümüzde kış turizminde önemli bir yere sahip olan Uludağ gibi bir değeri de bünyesinde

barındırmaktadır. Pek çok keşfedilecek yer arasında Bursa ilçelerinin tabii güzellikleri, çağlayanları, mağaraları ve otantik Osmanlı köyleri yer alır. Bugün; ülkemizin en zengin Bizans devri mezar stelleri ve çeşitli mimari eser parçaları, seramikler, sikkeler Bursa Arkeoloji Müzesi'nde sergilenmektedir.

Bursa şehri her dönemde kültür, sanayi ve ziraat merkezi olarak gelişmesini sürdüren bir il olmuştur. 2005 yılında Bursa Büyükşehir Belediyesi Türkiye'nin ilk ve tek kalite belgeli büyükşehir belediyesi olmuştur. Şehrin futbol takımı Bursaspor 2009-2010 sezonunda Turkcell Süper Lig şampiyonu olmuştur.

» BURSA GENEL BİLGİLER

Türkiye'nin 4. büyük kenti olan Bursa, Marmara Denizi'nin güney doğu ucunda, Uludağ'ın kuzeybatı eteklerinde yer alır. Bursa, Marmara Bölgesi'nin Güney Marmara bölümünde Uludağ'ın kuzeybatı yamaçlarında kurulmuştur. Kuzeyinde Marmara Denizi ve Yalova, kuzeydoğuda Kocaeli ve Sakarya, doğuda Bilecik, Güneyde Kütahya ve Balıkesir illeri ile çevrilidir. Bursa Uludağ'ın yamaçları boyunca kurulmuş ve gelişmiştir. Topraklarının yaklaşık % 35'ni dağlar, % 17'sini ovalar oluşturmaktadır. Toplam 11 bin 27 kilometrekarelik alana sahip olan arazinin elverişli olmaması nedeniyle Bursa'nın 135 km. sahil bandının sadece 22 km'sini kullanılabilmektedir.

» İL NÜFUSU

17 ilçesi, 230 beldesi ve 659 köyü olan Bursa'da TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2011 (ADNKS) Nüfus Sayımı Sonuçlarına göre 2 milyon 605 bin 495 kişi yaşamaktadır.

» COĞRAFİ KONUM

Bursa, 40 derece boylam ve 28 - 30 derece enlem daireleri arasında Marmara Denizi'nin güneydoğusunda yer alan, toplam il nüfusu 2010 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) nüfus sayımı sonuçlarına göre 2.605.495 ile Türkiye'nin 4. büyük kentidir. Bursa İli doğuda Bilecik, Adapazarı, kuzeyde İzmit, Yalova, İstanbul ve Marmara Denizi, güneyde Eskişehir, Kütahya, batıda Balıkesir illeriyle çevrilidir.

» İKLİM

Denizden yüksekliği 100 metre olan Bursa, genelde ılıman bir iklime sahiptir. Ancak, iklim bölgelere göre de değişiklik göstermektedir. Kuzeyde Marmara Denizinin yumuşak ve ılık iklimine karşılık güneyde Uludağ'ın sert iklimi ile karşılaşmaktadır. İlin en sıcak ayları Temmuz - Ağustos, en soğuk ayları ise Şubat - Mart'tır. 52 yıllık gözlem süresi itibarı ile yıllık ortalama yağış miktarı 706 kg/m²'dir. İlde ortalama nispi nem % 69 civarındadır.

» OSMANGAZİ GENEL BİLGİLER

Osmangazi Belediyesi'nin büyüklüğü 18 bin 54 hektar, mücavir alanların büyüklüğü 52 bin 729 hektar olup, toplam büyüklük yaklaşık 70 bin 783 hektardır. Osmangazi Belediyesi sınırları dahilinde 109 mahalle ve 29 mücavir köyü ile birlikte 2011 yılı TÜİK verilerine göre 789 bin 575 kişi yaşamaktadır. Sosyal ve ekonomik açıdan merkez konumuyla gündüz nüfusu bir milyonu aşan ilçede; aralarında 5 yıldızlı otellerin de bulunduğu 90 otel, 554 restoran, 21 alışveriş merkezi, 54 sinema salonu, 9 tiyatro salonu, 8 müze ve çok sayıda alışveriş merkezi bulunuyor. 10 bin 422 km² yüzölçümüne sahip Osmangazi İlçesi nüfus bakımından Türkiye'deki 56 ilden daha büyüktür. Bununla birlikte ilçede; otomobil ana ve yan sanayi, dokuma sanayi, havlu sanayi, trikotaj sanayi, kundura sanayi, tarım araçları sanayi, mobilya sanayi, deri ve plastik sanayi, makine ve madeni eşya yapımıcılığı, elektrik motoru sanayi, döküm sanayi, marangoz makineleri sanayi, kaynak makineleri sanayi, soba sanayi, bıçakçılık sanayi çok gelişmiştir. Bunların dışında çok sayıda yağ ve un fabrikaları da üretim yapmaktadır. Osmangazi, Bursa'nın ekonomik ve kültürel açıdan en gelişmiş ilçesidir. Eğitim yönünden Türkiye ortalamasının çok üstünde bulunan Osmangazi İlçesi'nde okur yazar oranı % 99'dur. Osmangazi; tarihi kültürel zenginlikleri, dağı ve kaplıcalarıyla bir turizm kenti, eşsiz tabiatı ve verimli ovasıyla bir tarım kenti ve aynı zamanda endüstriyel tesisleri ve sanayisiyle de bir sanayi ve ticaret kentidir.

Bursa'nın simgesi olan Reşat Oyal Kültürparkı, 500 yılı aşkın

ömrüyle doğal anıt sayılan İnkaya Çınarı, Tophane Yamaçları, Ulu Cami ile Orhan Camii arasındaki geniş alana yayılan Kozahan, 1340 yılında Orhan Bey tarafından yaptırılan Emirhan, başta II. Murad ve Cem Sultan'a ait tarihi eserlerle birlikte yirmiye yakın türbenin yanı sıra, medrese, okul, imarethane, gusulhane, hamam ve camiiden oluşan Muradiye Külliyesi, Hüdavendigâr Camii, Osmanlı mimarlığının başlangıç döneminde, çok ayaklı ve çok kubbeli camii planlarının en önemli örneği Ulu Cami, Osmangazi İlçesi'nde bulunmaktadır. Ayrıca Merinos Kent Parkı, Atatürk Kongre ve Kültür Merkezi, Botanik Parkı, Soğanlı Hayvanat Bahçesi, Pınarbaşı Parkı, Soğukkuyu Parkı, Hamitler Parkı ve Sukay Park Osmangazi sınırları içerisinde yer alan belli başlı cazibe merkezleridir.

» BELEDİYE TARİHİ

18.06.1987 tarih ve 3391 sayılı kanunla kurulan Osmangazi Belediyesi, 26 Mart 1989 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Seçimleri sonucu seçilen Başkan ve Meclis üyeleri ile kurulmuştur. 1987'de 510 bin 902 kişinin yaşadığı Osmangazi'de 92 mahalle ile 11 bin 249 ha alanlık bir bölgeye hizmet veriyordu. Osmangazi İlçesi bugün 789 bin 575 kişilik nüfusu, 109 mahallesi, 29 mücavir köyü ve 70 bin 783 ha'lık alanıyla sadece Bursa'nın değil, Türkiye'nin de nüfus ve alan bakımından en büyük ilçeleri başında gelmektedir. Osmangazi Belediyesi'ne 1989/1994 döneminde Erhan Keleşoğlu, 1994/1999 döneminde Basri Sönmez, 1999/2004 döneminde Hilmi Şensoy, 2004/2009 döneminde Recep Altepe başkanlık yapmış, 29 Mart 2009 tarihinden bu yana Mustafa Dünder başkanlığında çalışmalar devam etmektedir.

» NÜFUS

Osmangazi İlçe nüfusu 2011 TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre 789 bin 575'dir. Osmangazi ilçesi, Bursa'nın ekonomik ve kültürel açıdan en gelişmiş ilçesidir. Yıllık nüfus artış hızı merkezde % 16.6, belde ve köylerde % 16.9'dur. Osmangazi, Bursa'nın 17 ilçesi arasında en büyük ve nüfusu en kalabalık olan ilçe olmakla birlikte tarihi merkeze ve değişik kültürel kuruluşlara istinaden, aynı zamanda "Şehrin kalbi" olarak değerlendirilmektedir.

» KONUMU

Osmangazi İlçesi, 17 ilçeye sahip olan Bursa'nın merkez ilçesi konumundadır. Osmangazi, Yıldırım ve Nilüfer ilçeleri Büyükşehir Belediyesi'ni oluştururken, 5216 sayılı "Büyükşehir Yasası" kapsamında Gemlik, Gürsu, Kestel, Mudanya ilçeleri de Büyükşehir Belediyesi sınırlarına dahil olmuştur. Yüzyıllarca sosyal ve ekonomik işleyişin merkezi durumundaki Osmangazi, İzmir, İstanbul, Eskişehir yollarının kesişme noktasında bulunmaktadır. Marmara Denizi'nin güneydoğu ucunda bulunmakta olan Osmangazi Bursa'nın en büyük merkez ilçesidir. Doğuda Gökdere, batıda Nilüfer Deresi ve Mudanya Yolu, kuzeyde Katırlı Dağları, Güneybatısında Uludağ ile Kirazlıyayla, Nilüfer Çayı ve verimli Bursa Ovası'nı içine alan topraklara sınır oluşturan bölgeyi kapsamaktadır.

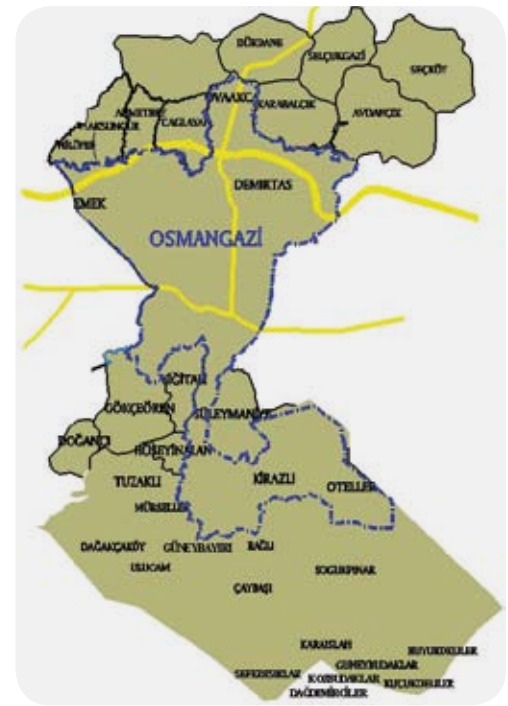
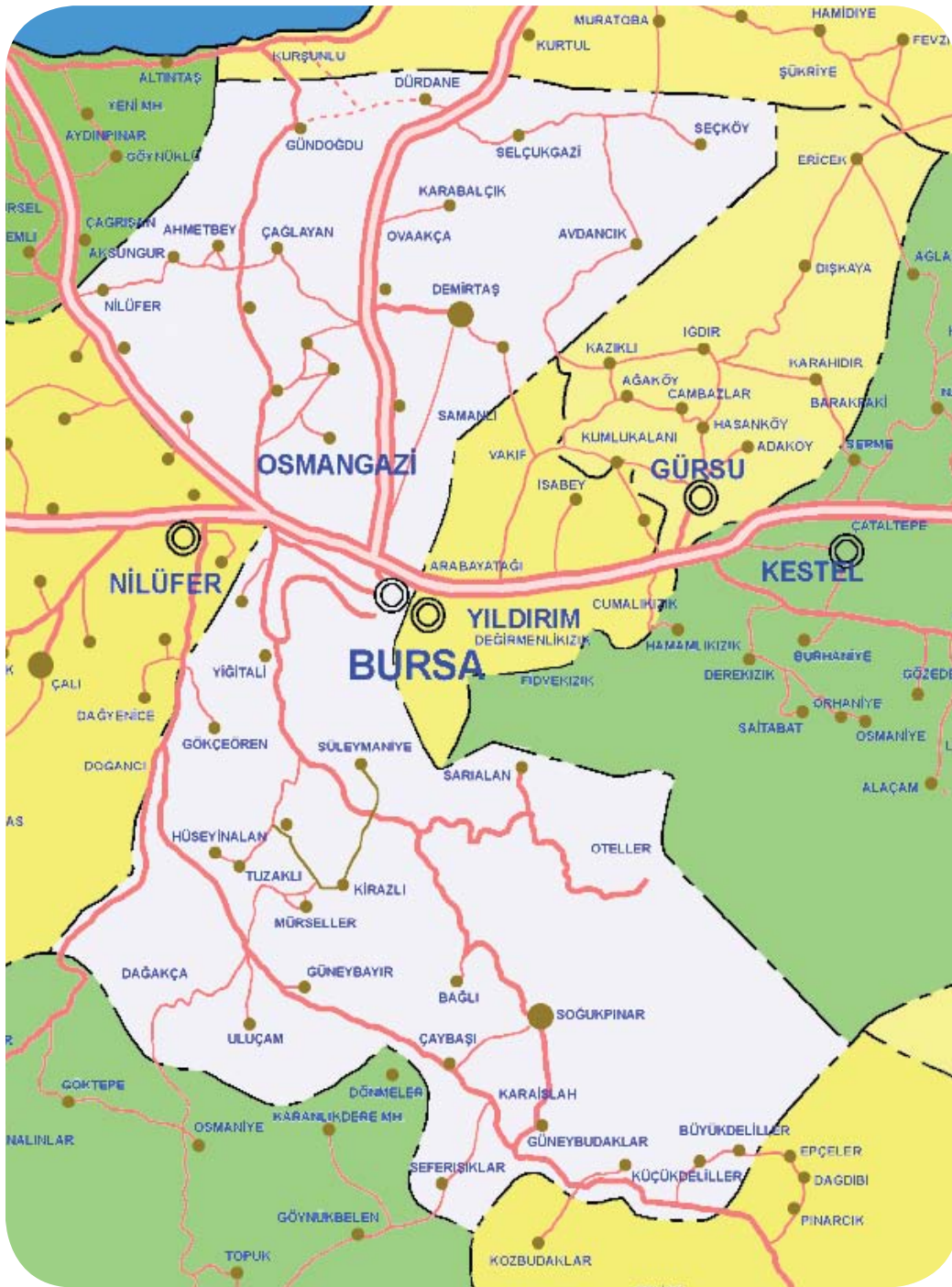
» ULAŞIM

Osmangazi İlçesi konumu gereği, İstanbul, Ankara ve İzmir karayollarının kesiştiği ana istasyon konumundadır. Osmangazi İlçe merkezinden Mudanya Limanı 31 km, Yalova 74 km, Gemlik 30 km, Güzelyalı İDO İskelesi ise 24 km. uzaklıktadır. Osmangazi merkezindeki havayolunda pistin yeteri kadar uzun olmaması nedeniyle hava ulaşımı 47 km. uzaklıktaki Yenişehir Havaalanı'ndan sağlanmaktadır.

» MAHALLELER

Nüfus yoğunluğu bakımından Türkiye'nin en kalabalık ilçeleri arasında yer alan Osmangazi İlçesi'nin 109 mahallesi ve 29 mücavir köyü bulunmaktadır. Mahalleleri sırasıyla;

1	Mehmet Akif	38	Tahtakale	75	Zafer
2	İstiklal	39	Alipaşa	76	Fatih
3	Hürriyet	40	İvazpaşa	77	Armutköy
4	Soğukuyu	41	Kavaklı	78	Yeniceabatköy
5	İnkaya	42	Molla Fenari	79	Alaşarköy
6	Doganevler	43	Maksem	80	Çukurcaköy
7	Panayır	44	Tuzpazarı	81	Çeltikköy
8	Başaran	45	Alacamescit	82	İsmetiyeköy
9	Koçukınar	46	Kayıhan	83	Dobrucaköy
10	Gülbağçe	47	Selçukhatun	84	Dikkaldırım
11	Ahmet Paşa	48	İbrahimpaşa	85	Ebu Ishak
12	Alaattin	49	Orhanbey	86	Geçit
13	Nalbantoğlu	50	Demirtaşpaşa	87	Yenikent
14	Reyhan	51	Sakarya	88	Dereçavuşköy
15	Namikkemal	52	Hacıilyas	89	Yunuseli
16	Küçükbalıklı	53	Elmasbahçeler	90	Güneştepe
17	Şahabettinpaşa	54	Tayakadın	91	Hamitler
18	Yeşilova	55	Veysel Karani	92	Akpınar
19	Tuna	56	Atıcılar	93	Yeni bağlar
20	Kemerçeşme	57	Altınova	94	Bağlarbaşı
21	Küplüpinar	58	İntizam	95	Adalet
22	Bahar	59	Sırameşeler	96	Yeni Karaman
23	Selamet	60	Kükürtlü	97	FSM (Emek)
24	Santral Garaj	61	Çekirge	98	Zekai Gümüşdiş
25	Ulu	62	Çiftelavuzlar	99	Adnan Menderes
26	Kırcaali	63	Gaziakdemir	100	Dumlupınar
27	Hocahasan	64	Altıparmak	101	D.Sakarya
28	Çırpan	65	Yahşibey	102	Cumhuriyet
29	Selimiye	66	Hamzabey	103	Barbaros
30	Aktarhüsam	67	Demirkapı	104	Kirazlı
31	Kiremitçi	68	Soğanlı	105	Ovaakça
32	Doğanbey	69	Alemdar	106	Çeşmebaşı
33	Kuruçeşme	70	Çirişhane	107	Eğitim (Ovaakça)
34	Osmangazi	71	Muradiye	108	Santral (Ovaakça)
35	Şehreküstü	72	Kocanaip	109	Gündoğdu
36	Mollagürani	73	Alacahırka		
37	Pınarbaşı	74	Hüdavendigar		

Mücvir Köyleri;

1	Ahmetbey	16	Avdancık
2	Aksungur	17	Dağakçaköy
3	Çağlayan	18	Doğancı
4	Nilüfer	19	Gökçeören
5	Seçköy	20	Hüseyinalan
6	Yiğitalı	21	Mürseller
7	Soğukpınar	22	Süleymaniye
8	Bağlı	23	Tuzaklı
9	Büyükdeler	24	Uluçam
10	Çaybaşı	25	Dağdemirciler
11	Güneybayırı	26	Kozbudaklar
12	Güneybudaklar	27	Dürdane
13	Karaislah	28	Karabalçık
14	Küçükdeliler	29	Selçukgazi
15	Seferişiklar		

01

NÜFUS

1.1. NÜFUS YOĞUNLUĞU

789 bin 575 kişinin yaşadığı Osmangazi İlçesi nüfus yoğunluğu bakımından Türkiye'nin en kalabalık 10. ilçesidir. İlçe merkezinde 774 bin 944 kişi, belde ve köylerde 14 bin 631 kişi yaşamaktadır. Yıllık nüfus artış hızı merkezde % 16.6, belde ve köylerde % 16.9'dur. Sosyal ve ekonomik açıdan merkez konumuyla gündüz nüfusu bir milyonu aşan ilçede; aralarında 5 yıldızlı otellerin de bulunduğu 90 otel, 554 restoran, 21 sinema ve alışveriş merkezleri bulunmaktadır.

Osmangazi İlçesi yıllara oranla cinsiyete göre nüfus yoğunluğu;

Yıl	Kadın	Erkek	Toplam
2007	367.054	368.980	736.034
2008	376.025	377.192	753.217
2009	382.668	383.060	765.728
2010	390.024	388.502	778.526
2011	394.277	395.298	789.575
TOPLAM	395,298	394,277	789,575

1.2. NÜFUSUN YAŞA VE CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

**Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Veri Tabanı;
Osmangazi İlçesi yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus dağılımı:**

Yaş	Erkek	Kadın	Toplam
00-04	30,837	29,280	60,117
05-09	29,388	27,375	56,763
10-14	31,382	29,458	60,840
15-19	30,756	29,397	60,153
20-24	29,258	31,897	61,155
25-29	36,678	35,620	72,298
30-34	39,490	37,508	76,998
35-39	33,759	32,712	66,471
40-44	29,254	27,939	57,193
45-49	27,039	26,493	53,532
50-54	22,264	21,874	44,138
55-59	18,896	19,061	37,957
60-64	13,157	14,169	27,326
65-69	8,795	10,438	19,233
70-74	6,217	8,242	14,459
75-79	4,672	6,405	11,077
80-84	2,350	4,089	6,439
85-89	905	1,794	2,699
90+	201	526	727
TOPLAM	395,298	394,277	789,575

1.3. GÖÇ

Bursa 19. yüzyıldan itibaren Balkanlardan, Kafkasya ve Rusya'dan göç alırken, 1960'lardan itibaren sanayileşme hamlesinin kentte yarattığı istihdam olanaklarının avantajı ile yurtiçinden de göç almaya başlamıştır.

Bursa ve paralelinde Osmangazi İlçesi'nin nüfusu 1927 ile 1965 arasında yaklaşık iki misli büyümüştür. O tarihlerde belirginleşmeye başlayan dış göçün büyük bir kısmını çektiğinden dolayı aynı sürede Osmangazi İlçesi'nin nüfusu yaklaşık 3,5 kat artmıştır. 1950-2008 yılları arasında ise Bursa İl nüfusu 4,5 ve Osmangazi İlçe nüfusu ise 15 kat artış göstermiştir.

Bursa ve merkezini oluşturan Osmangazi İlçesine tarihi süreç içinde çok çeşitli göç akınları olmuştur. Bu göçler sırasında çok çeşitli yerlerden çok çeşitli ulus ve topluluklar yerleşmiştir. Bursa, gerçekleşen göçlerle imparatorluğun hemen her köşesindeki farklı kültürlerin birlikte bulunduğu bir kent, adeta imparatorluğun bir minyatürü olmuştur.

Osmangazi'ye göç eden insanların % 13'ü Erzurum, % 10,4 Tokat, % 8,6'sı Artvin, % 6,3'ü Samsun, % 5,2'i İstanbul, % 4,7'si Ankara, % 4,3'ü Trabzon, % 4,2'si İzmir, % 3,5'i Adana, % 3,9'u Muş, % 3,3'ü Balıkesir, % 3,1'i Diyarbakır, % 2,6'sı Kars, % 1,7'si Gümüşhane, % 1,6'sı Sivas, Elazığ ve Konya, % 1,4'ü Ağrı, Bilecik ve Erzincan, % 1,3'ü Kütahya, Niğde, Ardahan'dan, kalanı ise yurtdışı ve diğer illerden gelen vatandaşlarımızdan oluşmaktadır.

Yurtdışından göç edenlerin ise % 61,8'i Bulgaristan, % 14,7'si Yugoslavya, % 8,3'ü Yunanistan, % 4,6'sı Azerbaycan, % 3,2'si Makedonya, % 2,8'i Almanya, % 1,4'ü Avustralya ve Özbekistan, % 1,5'ini de Arnavutluk, KKTC ve Türkmenistan oluşturmaktadır.

Osmangazi'ye göç edenlerin rakamsal verileri;

İl	Göç Oranı (yüzde)
Erzurum	13
Tokat	10,4
Artvin	8,6
Samsun	6,3
İstanbul	5,2
Ankara	4,7
Trabzon	4,3
İzmir	4,2
Muş	3,9
Adana	3,5
Balıkesir	3,3
Diyarbakır	3,1
Kars	2,6
Gümüşhane	1,7
Bilecik, Erzincan, Ağrı	1,4
Sivas, Elazığ, Konya	1,6

Osmangazi'ye yurt dışından göç edenlerin rakamsal verileri;

Ülke	Göç Oranı (yüzde)
Bulgaristan	61,8
Yugoslavya	14,7
Yunanistan	8,3
Azerbaycan	4,6
Makedonya	3,2
Almanya	2,8
Avustralya-Özbekistan	1,4

1.4. ÖZÜRLÜLÜK

1.4.1. ÖZÜRLÜLERİN ÖZÜRLÜLÜK DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

Yaş	Erkek	Kadin	Toplam
Görme yetersizliği	7	9	16
Hazırlık sınıfı	34	18	52
Otistik çocuklar	35	14	49
Öğretilebilir zihinsel öğrenme	30	17	47
Özel okul öncesi	307	291	598
Özel ilköğretim okulu	435	540	975
Özel ortaöğretim	73	69	142
1. Sınıf	6,342	5,869	12,211
2. Sınıf	5,634	5,229	10,863
3. Sınıf	5,879	5,384	11,263
4. Sınıf	6,076	5,638	11,714
5. Sınıf	5,924	5,633	11,557
6. Sınıf	6,029	5,779	11,808
7. Sınıf	6,363	5,785	12,138
8. Sınıf	6,097	5,772	11,869
9. Sınıf	10,023	6,604	16,627
10. Sınıf	5,987	4,540	10,527
11. Sınıf	5,687	4,784	10,471
12. Sınıf	5,687	4,619	10,306
Toplam:	76,639	66,594	143,233

1.4.2. ÖĞRENİM GÖREN ÖZÜRLÜLERİN DAĞILIMI

Özür dağılımı	Şube Sayısı	Erkek	Kadın
Dil ve konuşma güçlüğü olanlar	15	10	24
Sosyal, duygusal ve uyum güçlüğü	256	138	321
Eğitilebilir zihinsel öğrenme yetersizliği	66	45	100
Görme yetersizliği	3	0	3
İşitme yetersizliği	4	10	14
Ortopedik yetersizlik	10	7	17
Otistik	11	1	12
Özel öğrenme güçlüğü olanlar	5	0	5
Üstün yetenekler	1	0	1
Belirsiz özürlü	276	159	366

1.4.3. ÖZÜRLÜLERİN KENT HİZMETİNDEN YARARLANMASI

» OSMANGAZİ ENGELLİLER MERKEZİ (OSEM)

2006 yılında açılışı yapılan Osmangazi Belediyesi Engelliler Merkezi (OSEM), görme, işitme, ortopedik, zihinsel ve diğer özürlerinden dolayı günlük hayatlarını sürdürmekte desteğe ihtiyaç duyan her yaşta engelliye hizmet vermektedir. Merkezde ayrıca engelli vatandaşlarımızın sahip oldukları haklar, eğitim, sosyal ve hukuki konularda danışmanlık ve yönlendirme hizmeti de sunulmaktadır. Yaklaşık bin engelli vatandaşın hizmet aldığı merkezde engelli hakları ve sorunları ile ilgili yetkili avukat ve doktorların katılımlarıyla paneller düzenlenmektedir. Engellilere ait özel günlerde eğlence ve sosyal aktivite programları da düzenlenirken, her yıl 10-16 Mayıs günleri arasında kutlanan Engelliler Haftası'nda engellilerimize 1 günlük askerlik yaptırılmaktadır. OSEM bünyesinde ayrıca devletin engelli politikalarına yön vermek, çözümler üretmek ve bunları hayata geçirmek için bir de Engelliler Platformu kurulmuştur. Bu platform her pazartesi toplantı yaparak engelliler hakkında yapılan çalışmaları, önerileri ve istekleri masaya yatırarak çözüm yolları aramaktadır.

» OSMANGAZİ BELEDİYESİ ENGELLİLER BAKIM MERKEZİ (OBAM)

2007 yılından beri faaliyet gösteren merkez özellikle engelli ailelerinin haftada bir gün dahi olsa engelli fertlerini güven içinde bırakıp kendine zaman ayırmaları amacıyla hizmet vermektedir. Engelli vatandaşlarımız sabah servisle evlerinden alınıp, akşam yine servisle evlerine götürülmektedir. Eğitimli ve tecrübeli personel ile sıra dışı bir gün geçiren engelli vatandaşlarımızın her türlü ihtiyaçları da merkezde karşılanmaktadır. Günde 20 engelli vatandaşımıza hizmet veren merkezde ayda 208 engelli vatandaşımız hizmet almaktadır. Merkezde ebru ve filografi sanatlarının yanı sıra engellilerle beraber nikah şekeri ve ev süsü üretimi yaparak aile bütçelerine katkı sağlanmaktadır.

02

SAĞLIK

Bir kurumun amacına ve işleyişine uygun çalışması, sahip olduğu insan kaynaklarını etkili ve verimli şekilde organize etmesiyle mümkündür. Kurumlar, amaçlarına çalışan personeli sayesinde ulaşırlar. Bu nedendir ki, kurumun verimi üzerinde en güçlü etkiye sahip olan çalışanlarıdır.

2.1. SAĞLIK HİZMETLERİ

Büyük bölümü Avrupa Birliği tarafından finanse edilen “Önemli Göç Alan Kentler Ekonomik ve Sosyal Entegrasyon Problemlerinin Çözümüne Destek Projesi” çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen “Bursa Saha Araştırması” sonuçları Bursalıların sağlık hizmetlerinden memnun olduğunu ortaya koymaktadır. Osmangazi’de 16 bin 919 kişiye bir sağlık ocağı düşerken, Sağlık Bakanlığı’nın belirlediği AB standardına göre 12 bin kişiye bir sağlık ocağı düşmektedir. Osmangazi’de Ekim 2009 sonrasında ise aile hekimliği sistemine geçilmiştir.

2.2. OSMANGAZİ İLÇESİ SAĞLIK KURULUŞLARI 2011

Merkez konumundaki Osmangazi İlçesi, sağlık kuruluşları açısından da oldukça şanslı konumdadır. İlçede 5 adet devlet hastanesi yer alırken, 6 adet de özel hastane hizmet vermektedir.

Kuruluş	Adet
Devlet Hastanesi	5
Özel Hastane	6
Toplum Sağlığı Merkezi	1
Aile Sağlığı Merkezi	51
AÇSAP Merkezi	2
Verem Savaş Dispanseri	1
Halk Sağlığı Lab.	1
Özel Tıp Merkezi	9
Özel Dal Merkezi	8
Özel Poliklinik	11
Özel Tüp Bebek Merkezi	4
Özel Diş Sağlığı Merkezi	16
Özel Diyaliz Merkezi	4
Özel Eczane	314
Özel Eczacı Deposu	8

2.3. OSMANGAZİ İLÇESİ SAĞLIK HİZMETİ KULLANIMI 2011

Osmangazi İlçesi'nde devlet, özel hastane ve polikliniklerde toplam 300'e yakın hekim görev yaparken, bu kuruluşlarda 2011 yılı içerisinde toplam 8 milyon hasta muayene olarak tedavi hizmeti almıştır.

	Adet	Muayene Sayısı
Aile Hekimlikleri	229	3,105,049
AÇSAP Merkezleri	2	8,910
Verem Savaş Disp.	1	218,706
Devlet Hastaneleri	5	2,705,528
Özel Hastaneler	6	903,355

2.4. OSMANGAZİ İLÇESİ SAĞLIK PERSONELİ SAYISI 2011

Ülke	Göç Oranı (yüzde)
Uzman Hekim	881
Pratisyen Hekim	744
Asistan Hekim	0
Diş Hekimi	176
Eczacı	39
Hemşire	2589
Ebe	1142
Sağlık Personeli	2882

2.5. OSMANGAZİ BELEDİYESİ SAĞLIK HİZMETLERİ

» AMBULANS HİZMETLERİ

Osmangazi Belediyesi, bünyesinde bulunan iki adet ambulans ile ilçedeki hasta nakilleri konusunda gelen talepleri ücretsiz olarak karşılamaktadır. Normal araç ile nakledilemeyecek durumda olup nakil aracı ile nakledilmesinde sakınca olmayan hastaların 270 70 85'nolu telefona bildirilen saatte evden alınarak hastaneye, hastaneden de eve nakli yapılmaktadır.

» CENAZE HİZMETLERİ

Osmangazi Belediyesi, İlçe sınırları içerisinde yaşamını kaybeden tüm vatandaşlara içerisinde, doktor, yardımcı sağlık personeli ve mezarlıklar memurundan oluşan "Mobil Cenaze Ekibi" ile ücretsiz olarak hizmet sunmaktadır. Aile fertlerinin hiçbir yere gitmeden, ölüm raporu, mezarlık işleri ve cenaze nakil işlerini tek bir telefonla evinden yürütmesi sağlanmaktadır. "Mobil Cenaze Ekibi", şehir dışına gidecek olan cenazeleri bekletmemek amacıyla gece 24.00'e kadar hizmet vermektedir.

» KURUM TABİPLİĞİ

Osmangazi Belediyesi, kurum personeline yönelik poliklinik hizmetleri de sunmaya devam etmektedir. Ayda ortalama 500 personeline poliklinik hizmeti veren belediye, tüm personelin yılda bir defa sağlık taramasından geçirilmesini sağlamaktadır. Çeşitli sağlık konularında eğitim ve seminerler gerçekleştiren Osmangazi Belediyesi, personelin mevsimsel gribe karşı ücretsiz aşılanmasını da sağlamaktadır.

» KÖY PROJESİ

Osmangazi Belediyesi tarafından uygulamaya başlanan “Köy Projesi” kapsamında belediyeye bağlı 27 köyde her yıl geniş kapsamlı sağlık taraması yapılmaktadır. Tansiyon, şeker, kolesterol taraması yapıp hastalıklar konusunda halkı bilgilendirme çalışmaları yapan belediye ekipleri, proje kapsamında toplam 1456 vatandaş sağlık taramasıyla muayene edilmiştir.

» KÖYLERDE KANSER TARAMASI

Osmangazi Belediyesi, 27 köyde gerçekleştirdiği sağlık taramalarına Kanser Erken Teşhis ve Eğitim Merkezi, (KETEM) işbirliği ile kanser taraması da gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında köylerde riskli bulunan hastalar özel araçlar ile evlerinden alınıp, onkoloji hastanesinde tetkikeri yaptırdıktan sonra tekrar evlerine bırakılmıştır. Projede 50 yaş ve üzerindeki kadınlarda meme ve rahim ağzı kanseri, 50 yaş ve üzerindeki erkeklerde prostat kanseri taraması yapılmıştır.

2.6. SAĞLIK KURUMLARI

Kamu hizmeti vermenin bilinci ile ilçe halkının sağlığı konusunda önemli çalışmalar gerçekleştiren Osmangazi Belediyesi, bu kapsamda “Daha Sağlıklı Bir Toplum”, “Daha Sağlıklı Bir Yeni Nesil” gibi pek çok projeyi de uygulamaya geçirmiştir. Sağlık konusundaki başarılı uygulamalarıyla da dikkat çeken Osmangazi Belediyesi, bu amaçla mevcut 13 Semt Polikliniği’nde vatandaşlarına hizmet vermektedir. “İlaç bağı” kampanyası ile vatandaşlardan toplanan fazla ilaçlar, belediye ekiplerince gereksinimi olan vatandaşlara ücretsiz olarak ulaştırılmaktadır. Osmangazi Belediyesi ekipleri, merkeze uzak mahallelerde ise oluşturduğu semt poliklinikleriyle vatandaşlarına hizmet sunulmaktadır.

Osmangazi'deki Hastane Ve Mevcut Yatak Kapasiteleri

Hastane	Bağlı Olduğu Kurum	Mevcut Yatak Sayısı
Bursa Devlet Hastanesi	Sağlık Bakanlığı	782
Onkoloji Hastanesi	Sağlık Bakanlığı	302
Özel Hayat Hastanesi	Özel	17
Özel Bahar Hastanesi	Özel	49
Çekirge Devlet Hastanesi	Sağlık Bakanlığı	524
Özel Vatan Hastanesi	Özel	95
Özel Bursa Hastanesi	Özel	50
Medical Park Bursa	Özel	237
Zübeyde Hanım Doğumevi	Sağlık Bakanlığı	163
Bursa Göz Merkezi	Özel	50
Konur Cerrahi Tıp Merkezi	Özel	55
Osmangazi Tıp Merkezi	Sağlık Bakanlığı	40
Çekirge Kalp ve Aritmi Hastanesi	Özel	28

2.7. HASTALIKLAR

» BULAŞICI HASTALIKLAR

Osmangazi İlçesi'nde 2011 yılında görülen riskli hastalık rakamları;

Hastalık	Vaka Sayısı
Buruselloz	8
Hepatit A	4
Hepatit B	15
K.Riskli Temas	71
Frengi	18
Akut Hemorajik Ateş	1
Tularem	4
Shigella Flexneri	2
Salmonella SP.	3
Entamoeba Histolytica	15
Giardia İntestinalis	95

2.8. SAĞLIK EĞİTİM ÇALIŞMALARI

» EĞİTİM HİZMETLERİ

Osmangazi Belediyesi bünyesinde 2009 yılında 2 sağlık memuru, 2 hemşireden oluşan eğitim birimi kurulmuştur. Belediye personeline yönelik çeşitli konularda eğitim seminerleri verilmektedir. Eğitim birimi köy projesi kapsamında, şu ana kadar (6 ayda) 18 köyde yapılan taramalarda toplam 2751 vatandaşımıza hipertansiyon, diyabet, kolesterol, beslenme, hijyen gibi konularda eğitim seminerleri düzenlenmiştir.

03

YAŞAM BİÇİMLERİ

3.1. TÜTÜN KULLANIMI

2008 yılı Kasım ayında gerçekleştirilen Küresel Yetişkin Tütün Araştırması sonuçlarına göre, 15 ve daha yukarı yaştaki bireylerin % 27,4'ü her gün, % 3,8'i ise ara sıra tütün kullanmakta iken, yüzde 15,9'unun şu anda tütün kullanmadığı, yüzde 52,8'inin ise yaşamları süresince hiç tütün kullanmadıkları belirtilmektedir. Tütün kullanma durumu cinsiyete göre incelendiğinde ise, her gün tütün kullanan bireyler için oran erkeklerde % 43,8 iken, kadınlarda % 11,6'dır. Tütün kullanımı kadınlara oranla erkeklerde daha yaygındır. Cinsiyetler arası farklılığa hiç tütün kullanmayanlar açısından bakıldığında, erkeklerin % 30'u, kadınların ise % 74,8'i hiç tütün kullanmadıkları ortaya çıkmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) verilerine göre sigara içme alışkanlığı yaklaşık % 40 oranında 15-19 yaşlarında başlamaktadır. Tüm dünyada 15 yaş üstü nüfusun yaklaşık % 45'i ciddi boyutlarda sigara bağımlısıdır. Türkiye'de 40-50 yıl içerisinde sigara nedenli ölüm sayısının 10 milyonun üzerinde olabileceğinin hesaplanması nedeniyle, bu alışkanlık önemli bir halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmektedir.

DSÖ verilerine göre, dünyada sigara içme alışkanlığı 1970-85 yılları arasında ortalama % 7,1'lik bir artış göstermiştir. Asya, Latin Amerika ve Afrika'da dramatik bir şekilde artış gösterirken, Kuzey Amerika ve Avrupa'da azalmaktadır. Türkiye'de artış % 10 civarındadır. Sigara tüm kanser ölümlerinin % 30'unun, akciğer kanserlerinin ise % 90'ının nedenidir. Avrupada sigara içme yaygınlığı yaklaşık % 40'dır ve yaklaşık her 6 ölümden 1'inin sebebi sigaranın neden olduğu hastalıklardır.

DSÖ, 1988 yılından bu yana 31 Mayıs'ı "Dünya Sigara İçmeme Günü" olarak çeşitli etkinlikler düzenleyerek kutlamaktadır. Osmangazi Belediyesi de sağlık konusunda bu denli önemli olan "Dünya Sigara İçmeme Günü"nde farklı etkinlikler ile sigara kullanan vatandaşlarına yönelik sigaranın neden olduğu hastalık ve ölümleri anlatan bir dizi eğitim, seminer ve konferanslar düzenlemektedir.

Sigara Bağlantılı Hastalıklar Tablosu 2011 Yılı Vaka Sayısı

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haz.	Tem.	Ağus.	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
İstemik Kalp Hast.	3875	3887	3937	4364	3458	3502	3295	3195	2768	3465	2944	4050
Kalp Yetmezliği	1309	1206	1341	1298	1027	1170	1035	935	812	1027	928	1145
Astım	3156	2998	3251	2942	2619	2559	2002	2157	2032	2557	2812	3483
Kronik Bronşit	911	1021	910	718	711	652	581	539	549	596	753	991
Amfizem	50	36	47	53	54	42	29	34	39	64	47	48
Serebovasküler Hastalık	523	431	512	491	564	551	499	498	430	532	458	587
Akciğer Kanseri	394	332	369	341	380	321	289	324	262	286	339	552
Larinks Kanseri	143	104	131	127	115	106	134	119	122	135	108	119
Mesane Kanseri	230	258	277	274	244	234	256	248	250	256	207	267
Prostat Kanseri	200	158	210	192	191	183	192	158	191	228	198	214

3.2. ALKOL KULLANIMI

Bursa'da alkol kullanımına ilişkin veriler oldukça sınırlıdır. Bursa İl Sağlık Müdürlüğü Ruh Sağlığı ve Sosyal Hastalıklar Şubesi'ne 2009 yılında alkol bağımlılığı şikâyetiyle yapılan başvuru sayısı 19, bu rakam 2010 yılında 28'e, 2011 yılında ise 32'ye yükselmiştir.

3.3. BAĞIMLILIK YAPAN İLAÇ, MADDE VE UYUŞTURUCU KULLANIMI

Bursa İl Emniyet Müdürlüğü verilerine göre Bursa'da 2010 yılında madde kullanımına yönelik uyuşturucu suçundan işlem gören şahısların % 7'sinin okur-yazar, % 37'sinin ilköğretim, % 20'sinin ortaokul, % 19'unun lise, % 4'ünün üniversite mezunu olduğu, % 13'ünün ise okuma ve yazma bilmediği gözlenmektedir. 2010 yılında uyuşturucu kullananların % 38'si serbest meslek, % 26'sı esnaf, % 25'i işsiz, % 11'i ise diğer meslek gruplarından oluşmaktadır. 2010 yılında uyuşturucu kullanan şahısların % 2'si 11-15 yaş arası, % 10'u 16-18 yaş arası, % 31'i 19-25 yaş arası, % 34'ü 26-35 yaş arası, % 15'i 36-45 yaş arası, % 8'i ise 46 yaş ve üzeridir. Türkiye verilerine göre madde kullanıcılarının maddeyi kullanma nedenlerinin % 42'si merak, % 16'sı aile sorunları, % 13'ü kişisel sorunlar, % 27'si arkadaş etkisi, % 2'si eğlence amaçlı olduğu belirtilmektedir.

Bursa İl Emniyet Müdürlüğü'nce madde bağımlılığı ile mücadele kapsamında, 2010 ve 2011 yıllarında aşağıdaki çalışmalar yürütülmüş ve yürütülmeye devam etmektedir.

TUBİM'in hazırladığı Ulusal Strateji Belgesi doğrultusunda Bursa'da 2009-2012 yıllarını kapsayan "Yerel Eylem Planı" hazırlanmış ve Bursa Valiliği tarafından uygulamaya başlanmıştır.

- Öğrenci ve ailelerine yönelik olarak madde bağımlılığı ile

ilgili broşür bastırılarak dağıtımı sağlanmaktadır. Bu alanda promosyon malzemeleri bastırılıp dağıtımı sağlanmıştır.

- Kamu kurum ve kuruluşlarına, ebeveynlere, öğrencilere, STK'larına ve özel sektör çalışanlarına bilinçlendirici, farkındalık artırıcı konferanslar verilmektedir.
- Vatandaşlarımız ile etkili iletişim sağlamak ve onları doğru bilinçlendirmek adına web sitesi faaliyete geçirilmiştir. (www.maddebagimlilik16.com)
- İl temas görevlisince yerel medyada farkındalık artırıcı programlar yapılmıştır.
- Çeşitli sosyal etkinliklerde stant kurulmuş, bu stantlarda vatandaşlarımıza farkındalığı artırıcı bilgiler verilmiştir.

3.4. SPOR

Osmangazi İlçesi'nde elde edilen spora ilişkin istatistikler incelendiğinde Türkiye ortalamasına göre hem Bursa'da, hem de ilçede spor kulübü kapasitesinin yeterli olmadığı görülmektedir. Bu nedenle sporun toplum sağlığı üzerinde olan olumlu etkisini göz ardı etmeden toplum sağlığı planlamasını yapabilmek için mevcut kapasitenin artırılması yönünde çalışmalar tüm hızıyla sürmektedir.

» SPOR KULUBÜ

	Toplam	Gençlik Spor Kulübü	Müesses Spor Kulübü	İhtisas Spor Kulübü	Okul Spor Kulübü	Askeri Spor Kulübü
Türkiye	8.593	5.636	1.181	615	1.148	13
Bursa	329	290	6	14	18	1

Osmangazi Belediyespor kentte yaşayan çocukların zamanlarını sağlık dolu bir ortamda geçirmeleri, zararlı alışkanlıklardan uzak kalmaları ve kulüp temel eğitim çalışmalarını alarak yarışmacı sporcu olabilmelerini sağlamak, fikir, ruh ve beden sağlığı açısından da topluma faydalı birer birey olarak yetişmelerinde katkıda bulunmak güçlü, kararlı, paylaşımcı ve sorumluluk duygusu içerisinde olan sporcular yetiştirmek amacıyla konularında uzman Antrenörler nezaretinde çalışmalarına devam etmektedir.

» OSMANGAZİ BELEDİYESPOR

Osmangazi Belediyespor bünyesinde 24 branşta (Atletizm, Badminton, Boks, Basketbol, Tekerlekli Basketbol (Bedensel Engelli), Futbol, Halk Oyunları, Hentbol, Judo, Su Kayağı, Kar Kayağı, Tenis, Masa Tenisi, Modern Pentatlon, Sualtı Sporları, Su Topu, Taekwon-Do, Voleybol, Yüzme ve Güreş gibi.) toplam 2 bin 100 sporcu bulunmaktadır.

3.4.1. SPOR MERKEZLERİ

» TİMSAH ARENA

UEFA standartlarına uygun olarak tasarlanan Bursa Stadyumu'nda, Bursaspor'un başarısı ile birlikte hedef büyütülmüş ve yeni stadın kapasitesi 35 binden 43 bine çıkartılmıştır. Stadyum, Osmangazi Belediyesi sınırlarındaki Velodrom Bölgesi'nde Bursaspor'un simgesi "Timsah" formunda çağdaş mimari konseptiyle yapılmaktadır. Projenin timsah ağzını andıran bölümüne yapılacak Bursaspor Müzesi ile yeşil beyazlı kulübün tarihi gelecek kuşaklara aktarılacaktır. Engelliler için özel seyir noktalarının bulunacağı stadyum, çevre düzenlemeleriyle de yeni bir yaşam merkezi haline gelecektir.

» SUKAYPARK

Bursa'ya yeni spor tesisleri kazandırma çabasının en önemli ürünlerinden biri de, alanında Türkiye'de bir ilk olan Su Kayağı Göleti'dir. Çukurca'daki yaklaşık 110 bin metrekarelik alan üzerine kurulan Telli Su Kayağı Tesisleri, kentimiz gençlerini su sporlarına yönlendirerek aynı zamanda da gençlere, başka yerde olmayan bu sporu yapmanın keyfini yaşatmaktadır. Uluslararası standartlara uygun yapılan tesis, 2008 yaz aylarında Türkiye Su Kayağı Şampiyonası'na, Ekim 2008'de de Avrupa Su Kayağı Şampiyonası'na ev sahipliği yapmıştır. Ekim 2009'da Dünya Su Kayağı Şampiyonası da yine Osmangazi Belediyesi tarafından yaptırılan Sukay Park'da yapılmıştır.

» FATİH ÇİFTEHAVUZLAR YÜZME HAVUZU

Fatih – Çiftehavuzlar Yüzme Havuzu, pek çok havuzda olduğu gibi 12.5 x 25 metrekare yarı olimpik olarak inşa edilmiştir. İnşaat alanında 800 metrekare bodrum kat ve 280 metrekare tek katlı bir bina yer almaktadır. Tek katlı bina içinde bayanlar için 12 kabin, erkekler içinde 6 kabinli soyunma odası, 4 adet duş kabinleri kafeterya ve idari bölüm yer almaktadır. Fatih-Çiftehavuzlar Yüzme Havuzu'nun balon şeklindeki üst örtüsü de hazır durumdadır. Havuzun üst örtüsü tesisin 4 mevsim kullanılabilmesini sağlamaktadır.

» ATICILAR YÜZME HAVUZU

Yaz ve kış kullanılabilen yarı olimpik yüzme havuzu 25 x 12.5 metre boyutlarındadır. Tesis 2 bin 280 metrekarelik bir alanda inşa edilmiştir. İçinde antrenör odası, çok amaçlı salon, mutfak, sekreteryaya, yönetim odası, soyunma kabinleri, duşlar ve tuvaletlerden oluşan toplam 230 metrekarelik bir bina yer almaktadır. Ayrıca bu alanda yeşil alanların ve çevre düzenlemesinin dışında 27 araçlık bir de otopark yer almaktadır. Tesisin inşaatı yaklaşık 1 milyon liraya mal olmuştur.

» SOĞANLI YÜZME HAVUZU

Soğanlı Yüzme Havuzu 3 bin 511 metrekarelik alanda inşa edilmiştir. Havuz 12.5 x 25 metre yarı olimpik ölçülerindedir. 280 metrekarelik binada 18 kabinli duş ve 9 kabinli bay ve bayan soyunma odaları yer almaktadır. Ayrıca 4 kabinli tuvalet, antrenör odası, sekreter, yönetim odaları ve çok amaçlı bir salonla mutfak ve 570 metrekarelik bir de bodrum katı bulunmaktadır.

» YENİ KARAMAN YÜZME HAVUZU

Yeni Karaman Mahallesi Ziraat Mesire Alanı içinde inşa edilen yüzme havuzu bölgenin bu konudaki önemli bir eksikliğini

giderecektir. 25 x 12.5 metre ebatlarında 1.80 metre derinliğindeki yüzme havuzu, üzeri balon sistemiyle örtülerek dört mevsim kullanılabilir hale getirilmiştir. Isıtma sistemiyle havuzun suyu da ısıtılabilir. Havuzla birlikte inşa edilen hizmet binası 220 metrekare zemin kat ve 408 metrekare bodrum kattan oluşmaktadır. Binada soyunma odaları, duşlar, teknik odalar ve kafeterya yer almaktadır.

» İVAZPAŞA SPOR TESİSLERİ

Osmangazi Belediyesi'nin son 4 yıldır üzerinde önemle durduğu projelerden biri de spor tabanlı yatırımlardır. Bu amaçla 20'ye yakın spor tesisi yapılarak mahalle halkı ve gençlerinin hizmetine sunulmuştur. Tesislerin tümünde; halı saha, içinde sporcular ve hakemler için soyunma odaları, duşlar, toplantı odaları, kafeteryalar ve diğer sosyal alanların bulunduğu modern hizmet binası yer almaktadır.

» ACEMLER SPOR TESİSLERİ

Oldukça kötü durumda bekleyen tesis, Bursa Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nden tahsis yoluyla alındıktan sonra yenilemeye alınmıştır. Zemin kaplaması ve tavan tamamen yenilendi. Duvarlara koruma kılıfları, ısıtma, soğutma, kamera ve ses sistemleri yerleştirilmiştir. Sporcular için 4 soyunma odası, 2 hakem odası ve 1 sağlık odası yenilenmiştir. Osmangazi Belediyesi Acemler Spor Salonu; çevre düzenlemesi, otoparkı, kantini, kafeteryası, kazan dairesi ve jeneratörüyle beraber ilçenin en modern tesisi haline getirilmiştir. Yenileme çalışmaları yapılırken engelliler de göz önünde bulundurulmaktadır.

» HÜDAVENDİGAR SPOR TESİSLERİ

Osmangazi Belediyesi, spor tesisi zincirine yeni bir spor salonu daha eklemenin hazırlığını yapmaktadır. Hüdavendigar Mahallesi'ndeki 3 bin 560 metrekare alan üzerinde inşaatına başlanan spor salonu, Atatürk Kapalı Spor Salonu'ndan sonra

Bursa'nın en büyük ikinci salonu olacaktır. 2008 ortalarında hizmete girmesi planlanan spor salonunun çevresi de yine sportif aktivitelerin yapılabileceği şekilde düzenlenecek. 500 seyirci kapasiteli modern tesiste, voleybol, basketbol ve hentbol müsabakalarının yapılabileceği 985 metrekarelik bir salon yer alacaktır. Tesiste ayrıca, kondisyon salonları, kafeteryalar, fuaye alanları, sporcu ve hakemler için soyunma ve duş odaları, sağlık ünitesi ve teknik destek üniteleri yer alacaktır.

» DEMİRTAŞ ATICILIK VE TRAP TESİSLERİ PROJESİ

Osmangazi İlçesi, Demirtaş Barajı mevkiinde toplam 31 bin 575 m² alan üzerinde hazırlanan projede trap tesisi ve piknik alanları yer almaktadır. Trap tesisinin içinde trap poligonu, skeet poligonu, 500 m² lokal binası, otopark ve açık alanlar bulunmaktadır. Piknik alanı ise çocuk parkı, yarı kapalı, açık piknik oturma ve mangal yerleri, wc, açık alan fitness aletleri, büfe-kafe, yürüyüş yolları, bisiklet yolları, spor sahaları, çeşme, güvenlik noktası, çevre düzenlemesi, otopark ve açık alanlardan oluşmaktadır.

3.4.2. PARKLARDAKİ SPOR VE JİMNASTİK ALETLERİ

Sporun bir yaşam biçimi olduğunu benimsenmesi amacıyla Osmangazi Belediyesi dış mekan jimnastik ve spor aletleri ilçe halkına ücretsiz spor yapma imkanı sunulmaktadır. Tamamı bilimsel kurallara göre imal edilmiş dış mekân spor aletleri arasında bisiklet, yan bel çalıştırma aleti, makas çalışma aleti, çiftli kürek, kol bilek çalıştırma aleti, ayak çalıştırma aleti, vücut ağırlık çalıştırma aleti, step çalışma aleti, bel çalıştırma aleti, step çalışma aleti gibi ekipmanlar yer almaktadır.

04

YAŞAM KOŞULLARI

4.1. BARINMA

En son 2010 yılında yapılan çalışmaya göre Türkiye İstatistik Kurumu verileri incelendiğinde Osmangazi’de konutların hane halkı sayısı ve barınma durumunun Türkiye genelinden daha yüksek standartta konut stoğuna sahip olduğu görülmektedir. Osmangazi’de nüfusun büyük bir bölümü (yaklaşık % 84’ü) 2 yada 3 odalı evlerde yaşamaktadır.

4.2. HANE BAŞINA DÜŞEN NÜFUS

Hane Halkı Sayısı	Yüzde
1-2 kişi	25.6
3-4 kişi	55.6
5-6 kişi	16.6
7 ve üzeri	2.2

4.3. KONUTLARIN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Hane Sahiplik Durumu	Yüzde
Kendi evi	63.7
Kiracı	27.3
Lojman	0.6
Kira vermeden oturan	8.4

05

SOSYO EKONOMİK DURUM

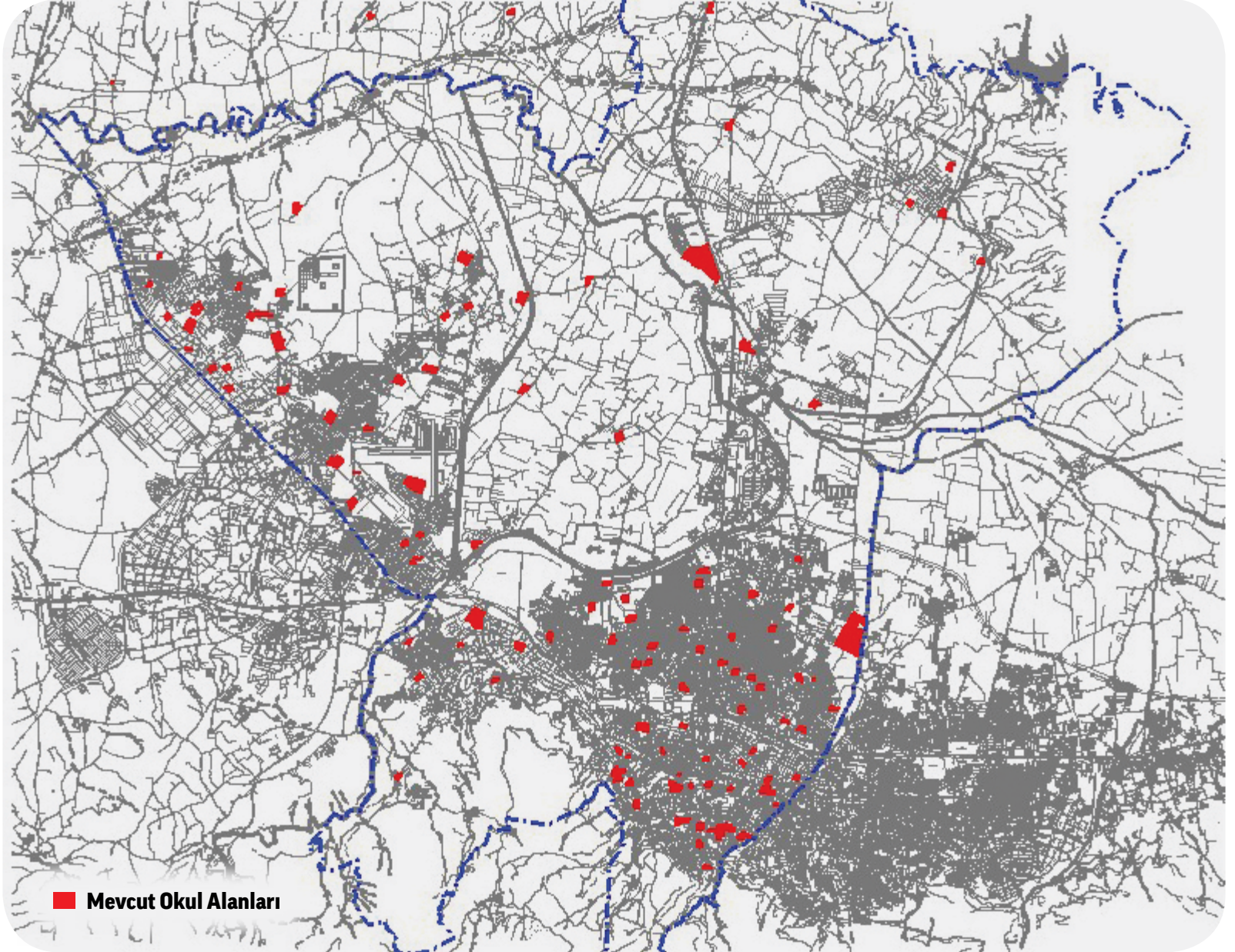
5.1. EĞİTİM

Osmangazi İlçesi, Bursa'nın ekonomik ve kültürel açıdan en gelişmiş ilçesidir. Eğitim yönünden Türkiye ortalamasının çok üstündedir. Okuryazar oranı % 99'dur. Kültürel etkinliklerin sürdürüldüğü tiyatro binası, sanat galerileri, sinemaların çoğunluğu Osmangazi Belediyesi sınırları içinde yer almaktadır.

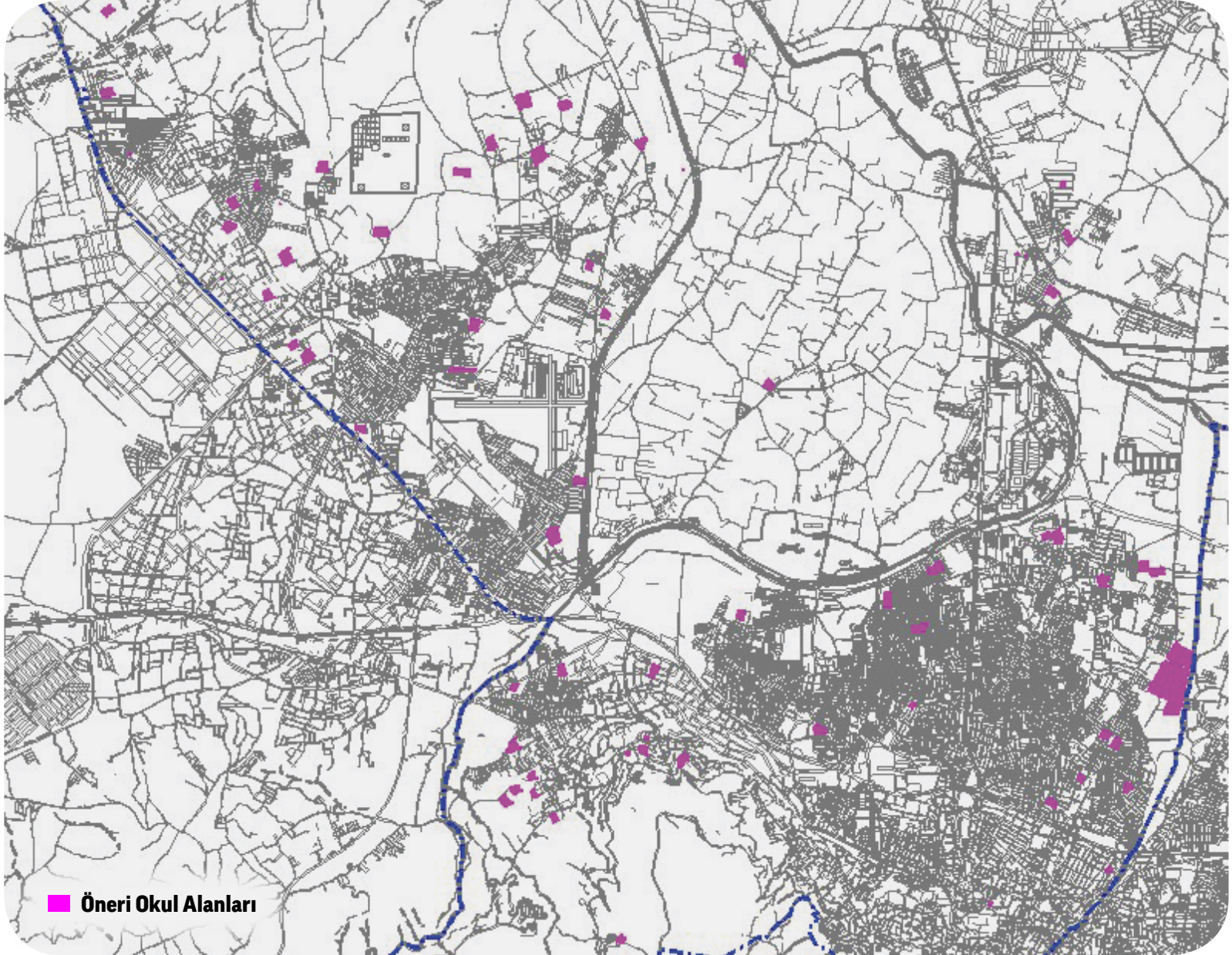
5.1.1. NÜFUSUN CİNSİYETE GÖRE EĞİTİM DURUMU

Eğitim düzeyi	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma yazma bilmeyen	3,486	18,859	22,345
Okuma yazma bilen ama okul bitirmeyen	55,551	60,312	115,863
İlkokul mezunu	71,061	105,546	176,607
Orta öğrenim ve dengi okul mezunu	49,334	28,686	49,334
Lise veya dengi okul mezunu	82,625	61,518	144,143
Yüksekokul veya fakülte mezunu	26,796	19,223	46,019
Yüksek lisans mezunu	1,621	1,111	2,732
Doktora mezunu	420	265	685
Bilinmeyen	12,312	11,063	23,375

» OSMANGAZİ İLÇESİ SINIRLARI KAPSAMINDA BULUNAN MEVCUT OKUL ALANLARI

» OSMANGAZİ İLÇESİ SINIRLARI KAPSAMINDA İMAR PLANLARINDAKİ ÖNERİ OKUL ALANLARI

5.1.2. ÖĞRENCİ, OKUL VE DERSLİK SAYILARI

Osmangazi İlçesi'nde 2011-2012 Eğitim-Öğretim döneminde 346 okulda toplam 146.190 öğrenci öğrenim görürken, 6185 öğretmen ve 1143 personel hizmet vermiştir.

Osmangazi İlçesi yıllara göre öğrenci durumu;

Yıl	Erkek	Kadın	Toplam
2007	23,037	22,277	45,314
2008	71,965	63,397	135,362
2009	72,903	63,508	136,411
2010	74,075	63,798	137,873
2011	76,639	66,594	143,233

Türlerine göre okul sayıları;

2010-2011 eğitim öğretim dönemi	
Anaokulu	22
İlköğretim	113
Meslek Lisesi	16
Diğer (kurslar v.b) 148	74,075
Toplam:	326

2010-2011 eğitim öğretim dönemi derslik sayıları

Anaokulu	175
İlköğretim	1,935
Ortaöğretim	957
Toplam:	3,067

5.1.3. İLKÖĞRETİM OKULLARI

Osmangazi İlçesi'nde 113 adet ilköğretim okulu yer alırken bu okullarda 1.935 adet derslik ve 93.423 öğrenci öğrenim görmektedir.

5.1.4. LİSELER

Osmangazi İlçesi'nde 45 adet lise yer alırken bu okullarda 47.931 öğrenci öğrenim görmektedir.

5.1.5. OKUL ÖNCESİ KURUMLAR

Osmangazi İlçesi'nde 10 adet resmi, 19 adet ise özel Anaokulu yer alırken, bu okullarda 175 adet derslik ve 2412 öğrenci öğrenim görmektedir.

5.2 EKONOMİ, İSTİHDAM VE GELİR DAĞILIMI**5.2.1 İSTİHDAM**

Türkiye İstatistik Kurumu 2010 verilerine göre Bursa, Eskişehir ve Bilecik illerinin yer aldığı TR 41 bölgesinde istihdam sanayi sektöründe yoğunlaşmaktadır. % 42,16'lık oranla TR41 bölgesi Sanayi sektöründe en yüksek istihdama sahip olan bölgedir. Kadın istihdamında % 35,1 ile sanayi sektörü, erkek istihdamında

ise % 45,1 ile yine sanayi sektörü ilk sırada yer almaktadır. Ekonomik Faaliyete Göre İstihdam alanında Sanayileşme hamlesinin tetiklediği göçün Bursa ve Osmangazi İlçesi'nde aradığı istihdam olanaklarına ne derece kavuştuğu konusunda yapılmış bir araştırma bulunmamaktadır. Ancak, Bursa'nın imalat sanayi açısından ülke çapında üst sıralarda bir pozisyonu olduğu, önemli bir istihdam kapasitesi sağladığı tartışmasızdır.

Sanayileşmeyle birlikte tarım sektörü Bursa ve Osmangazi İlçesi'nde 1950'lerden başlayarak ağırlığını kaybetmiştir. 1970'de istihdamdaki payı % 63 iken 2010'de bu değer % 34'e düşmüştür. Bu düzey hala AB ortalamasının çok üzerindedir. Ancak Bursa'nın verimli tarım toprakları göz önüne alındığında sektördeki istihdamın AB düzeyine (% 3 - %4) inmesi kısa-orta ve uzun vadede mümkün görülmemektedir.

Devlet Planlama Teşkilatı'nın 2003 yılında yayınladığı "İllerin Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Performansı" derlemesine göre Bursa ilinde;

1. Sanayi sektörü istihdamın % 28'ini sağlayarak İstanbul'dan sonra ülke çapında 2. sıradadır.
2. İmalat sanayinin katma değeri içindeki % 7'lik pay ile İstanbul, İzmir ve Kocaeli'nden sonra 4.dür.
3. Ticaret alt sektörü toplam istihdamda sağladığı % 12'lik pay ile ülkede 7. konumdadır.
4. İşverenler toplam istihdam içerisinde % 3,5'luk pay ile ülkede 4. sıradadır.
5. Ücretli çalışan kadınların toplam istihdam içerisinde % 14'lük payı ile ülkede 4. konumdadır.
6. Sosyal güvenlik kurumlarına prim ödeyen 500.000 sigortalı ile İstanbul, Ankara, İzmir'den sonra 4. durumdadır.

5.2.2. YAŞ GRUPLARINA GÖRE İSTİHDAM

Ülkemizde yaşanan işsizliğin en önemli boyutu genç işsizliğinin hızla genişleme eğilimine girmesidir. Bu durumun hemen her ülke, şehir ve ilçe için önemli bir sorun alanı olduğu görülmektedir. Bu dönemde genç işsizlik oranı ulusal işsizlik düzeyinin iki katına ulaşmıştır. İstatistikler 15-24 yaş grubuna giren her 4 gençten en az birinin işsiz olduğunu göstermektedir ki bu oransal düzey, genel işsizlik probleminden çok daha kötü bir tablo ortaya koymaktadır.

İşsizlikte Yaş ve Cinsiyet Farklılığı;

Yaş Grupları	Genel	Erkek	Kadın
15-19	22.8	21.7	25.7
20-24	22.5	19.9	27.5
25-29	14.0	12.6	18.1
30-34	10.2	9.3	13.3
35-39	8.7	8.0	11.2
40-44	8.9	8.5	10.5
45-49	9.7	9.6	10.1
50-54	9.9	10.4	6.9
55-59	10.8	11.5	6.0
60-64	8.1	8.9	2.4
65+	3.8	3.6	5.0

5.2.3. ÇIRAK VE ÇALIŞAN ÇOCUK

Türkiye İstatistik Kurumu'nun yaptığı Çocuk İstihdamı Anketi'ne göre; Türkiye'de 11 milyon 889 bin olan 6-14 yaş grubu çocuk nüfusun yaklaşık 3 milyon 884 bin'i yani % 32'si işyerlerinde ve ev işlerinde çalışan çocuklardır. Sözkonusu nüfusun sektörlere dağılımı ise; % 77 tarım, % 11 sanayi, % 7 hizmetler ve % 5'i ticaret sektörü şeklindedir. Aslında bu rakamlar Türkiye'de çalışan çocukların gerçek sayısını vermemektedir. Çünkü bu sayının iki katından fazlası ev işlerinde herhangi bir ücret almaksızın çalışmaktadır. Bu durumda çalışan çocuk sayısının 3 milyon 847 bin olduğu öngörülmektedir. Çocuk çalışanlar konusunda diğer bir kapsamlı çalışma yine TÜİK tarafından gerçekleştirilmiştir. 2010 yılı verilerine göre 6-17 yaş grubunda Türkiye'de 16 milyon 88 bin kişiden, 1 milyon 635 bin'i ekonomik işlerde, 4 milyon 785 bin'i ev işlerinde çalışmaktadır. Böylelikle toplam çalışan çocuk sayısının 6 milyon 420 bin'e ulaştığı tespit edilmiştir. Ekonomik işlerde çalışan

çocukların sektörel dağılımına bakıldığında ise; % 57,6'sı tarım sektöründe, % 21,8'i sanayi sektöründe, % 10,2'si ticaret kesiminde, % 10,4'ü hizmetler kesiminde istihdam edildiği görülmektedir. Bu verilere dayanarak çalışan çocuk sayısının arttığı ve hizmetler sektörüne doğru bir kayma eğiliminde bulunduğu görülmektedir.

5.3. GELİR VE GİDER DAĞILIMI

Sosyo ekonomik gelişmişlik endeksi sıralamasında beşinci sırada yer alan Bursa, Türkiye'nin özellikle sanayi alanında en gelişmiş illerinden biridir. Yapılan son araştırmalar itibariyle, Bursa'nın GSYİH'nin sektörel dağılımı incelendiğinde % 48'lik pay ile birinci sırada yer alan hizmetler sektörünü, % 43'lük pay ile sanayi ve % 9'luk pay ile tarım sektörlerinin izlediği görülmektedir. Bununla birlikte, son dönemlerde % 5,5 ile sanayi sektörü ilin en hızla ilerleyen sektörü olmuştur. Bu çalışma sonucuna göre Bursa ilinde, otomotiv imalatı, tekstil ürünleri imalatı ile makine ve teçhizat imalatı sektörlerinin, sektörel çeşitliliğin yanı sıra lojistik konumu gereği hem İstanbul hem de Anadolu sanayisi ile çok yakından ilişkileri olması sebebiyle de Bursa İli öne çıkmaktadır. Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK-2011) verileri üzerinde yapılan hesaplamalara göre Bursa'da kişi başına harcama 585 TL., kişi başına gelir ise 1.173 TL. olarak açıklanmıştır.

5.3.1. EKONOMİ

İlçede dokuma sanayi, otomobil yan sanayi, havlu sanayi, trikotaj sanayi, kundura sanayi, tarım araçları sanayi, mobilya sanayi, deri, plastik sanayi, bakır işlemeciliği, makine ve madeni eşya yapımcılığı, elektrik motoru sanayi, döküm sanayi, marangoz makineleri sanayi, kaynak makineleri sanayi, soba sanayi, bıçakçılık sanayi çok gelişmiştir. Bunların dışında yağ ve un fabrikaları, tuğla fabrikaları üretim yapmaktadır.

» ÜRETİM

Cumhuriyet dönemiyle birlikte sanayileşmenin ve üretimin merkezi haline gelen Bursa, varolan ticaret geleneğini de geliştirerek bugünlere aktarmayı başarmış bir şehirdir. Aralarında Türkiye'nin ilk organize sanayi bölgesinin de yer aldığı 13 sanayi, 19 küçük sanayi bölgesine sahip olan kent, 1 serbest bölge ve yine sanayiye hizmet veren bir de teknoloji geliştirme merkezine sahiptir. Türkiye'nin ikinci büyük ihracatçı birliklerine sahip olan Bursa'da üretim tekstil, otomotiv, otomotiv yan sanayi, hazır giyim, konfeksiyon, makine ve metal sanayii, kuru-yaş ve dondurulmuş gıda, tarım ve hizmet sektöründe yoğunlaşmıştır. Türkiye'nin en önemli otomotiv fabrikaları Bursa'da yer almaktadır. Maliye Bakanlığı'nın 2008 yılı verilerine göre Bursa, ülke ekonomisine sağladığı bütçe gelirleri açısından İstanbul, Ankara, Kocaeli ve İzmir'den sonra 5. sırada yer almaktadır. İşyeri ve çalışan sayılarına göre Bursa, Marmara Bölgesi'nde İstanbul'dan sonra 2. sırada bulunmaktadır. Türkiye'de kişi başına yurt içi gelir ortalaması 12.119 ABD doları iken Bursa'da kişi başına yurt içi gelir ortalaması 2007 yılında 15.948 ABD doları olarak hesaplanmıştır.

5.4. KENT GÜVENLİĞİ

5.4.1. BİREYSEL ŞİDDET VE SUÇLARINA İLİŞKİN VERİLER

Osmangazi İlçesi'nde 2011 yılında gerçekleşen çeşitli asayiş olayları;

Evde hırsızlık-gündüz	501
Evde hırsızlık-gece	401
İşyerinde hırsızlık-gündüz	126
İşyerinde hırsızlık-gece	175
Kapkaççılık-gündüz	3
Kapkaççılık-gece	2
Oto hırsızlığı-gündüz	71
Oto hırsızlığı-gece	51
Otodan hırsızlık-gündüz	201
Otodan hırsızlık-gece	101
Yankesicilik-gündüz	349
Yankesicilik-gece	36

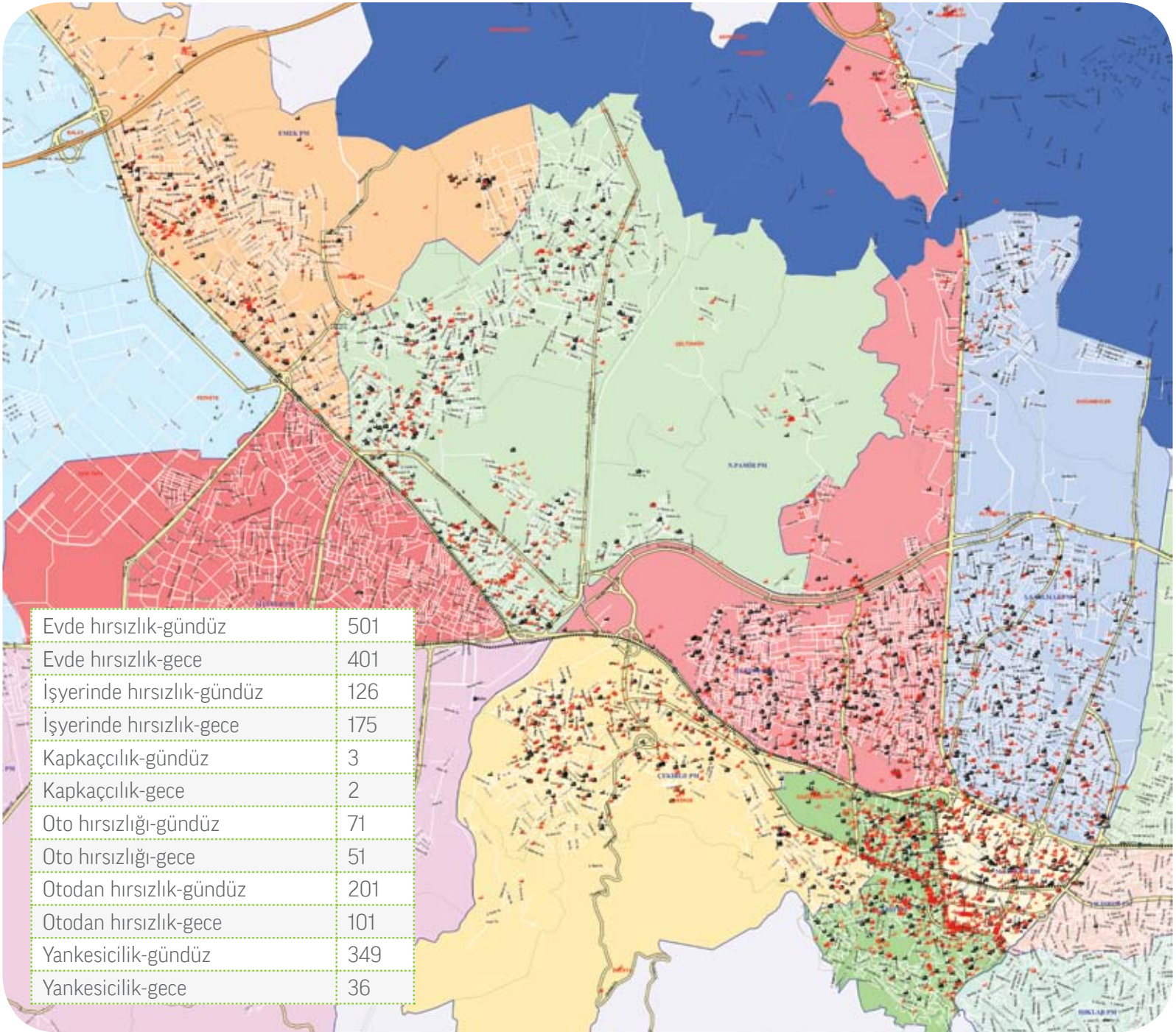
Uyuşturucu suçları;

Uyuşturucu kullanan	128
Uyuşturucu satıcısı	52

Madde bağımlılığı;

Esrar	134
Ecstasy	26
Sentetik uyuşturucu	7
Yeşil reçeteye tabi ilaç	4
Bonzai	1
Amfetamin	1

Suçların Osmangazi İlçe Emineyet Müdürlüğü İdaresinde Bulunan Mahallelerin Bağlı Bulunduğu Polis Merkezlerine Göre Dağılımı;

	2009			2010			2011		
	Faili Belli	Faili Meçhul	Toplam	Faili Belli	Faili Meçhul	Toplam	Faili Belli	Faili Meçhul	Toplam
Bireysel Şiddet Suçları	1840	149	1989	2240	189	2429	1351	150	1501
Hırsızlık	848	2967	3815	965	3481	4446	1876	614	2490

Polis Merkezleri	2009			2010			2011 7 AYLIK		
	Faili Belli	Faili Meçhul	Toplam	Faili Belli	Faili Meçhul	Toplam	Faili Belli	Faili Meçhul	Toplam
Çarşı Polis Merkezi	1335	653	1988	1813	748	2561	1157	402	1559
Çekirge Polis Merkezi	936	562	1498	1177	536	1713	743	355	1098
Merinos Polis Merkezi	1696	616	2312	2113	798	2911	1259	403	1662
M. Sencer Polis Merkezi	1136	506	1642	1092	545	1637	696	265	961
N. Pamir Polis Merkezi	718	369	1087	1570	708	2278	952	378	1330
Ş.Ş. Yılmaz Polis Merkezi	1920	678	2598	2476	708	3184	1556	342	1898
Emek Polis Merkezi	1003	497	1500	1384	472	1856	840	385	1225
Genel Toplam	8744	3881	12625	11625	4515	16140	7203	2530	9733

06

KÜLTÜR VE TURİZM

6.1. KENTİN TARİHİ

Araştırmalar sonucunda Bursa ve civarında M.Ö. 4000'li yıllardan itibaren çeşitli yerleşimlerin olduğu saptanmıştır. Fakat yöreye ait kesin bilgiler M.Ö. 700'lere dayanmaktadır. Homeros bölgeden Mysia olarak söz etmektedir. Günümüzde Bursa yöresinde Mysia yerleşmelerini anımsatan iki köy bulunmaktadır. Misi (Gümüştepe) ve Misebolu. Tarihi coğrafyada bölgeye Phrygia denilmektedir. M.Ö. 700'lerde Skyth'lerden kaçan Kimmer'lerin Phrygia devletini yıktıkları bilinmektedir. Bursa adı, bu şehri kuran Bithinya Kralı Prusias'dan gelmektedir. M.Ö. 7. yüzyılda bu bölgeye göç eden Bityn'ler, buraya Bithynia adını verirler.

M.Ö. 185'te Kartaca'nın yetiştirdiği büyük generallerden Hannibal'ın Kral 1. Prusias'a, Prusias ve Olympus kentinin kurulmasını örgütlediği bilinmektedir. Prusias adı zamanla Prusa, sonra da Bursa'ya dönüşmüştür. M.Ö. 74'te Roma İmparatorluğu'nun egemenliğine geçen Bithynia Roma'dan gönderilen Proconsul (Eyalet Valisi)'lerce yönetilen bir Asya Eyaleti haline gelmiştir.

Bursa M.S. 385-1326 yılları arasında ise Bizans dönemini yaşamıştır. M.S. 550'lerde bölgede ipek üretimine başlanmış ve doğal sıcak sulu kaplıcaların üretilmesi ile küçük bir kaplıca kenti kurulmuştur. Bursa 1307 yılında Osman Bey tarafından kuşatılmış, uzun süren kuşatmadan sonra 6 Nisan 1326'da Osman Bey'in oğlu Orhan Bey tarafından alınmıştır. İmparatorluğun başkenti 1335 yılında Bursa'ya taşınmış ve kentte büyük imar hareketleri yaşanmıştır. Osmanlılar Bursa'yı aldıklarında kent sadece hisar içinden ibaretken, Orhan Gazi, şehri Hisarın dışına çıkararak Orhan Gazi Külliyesi'ni kurdurtmuştur. Surlar dışında mevcut yerleşmeye yakın hakim noktalarda cami, hamam, imarethane, darüşşifa, medrese gibi kamu yapıları inşa edilerek bu külliyelerin çevrelerinde konut

alanları yaratılmış, böylece bir yerleşme geleneği başlamıştır. Sultan Mehmed'in İstanbul'u fethetmesinden sonra ise Bursa'nın faal rolü son bulmuş ve yönetim merkezi niteliğini kaybetmiştir. Bursa'da Roma ve Bizans dönemlerinden günümüze ulaşabilmiş yapı yoktur. Kenti çevreleyen surların ilk olarak Bithynialılarca yapıldığı, Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerinde ise onararak kullanıldığı düşünülmektedir.

Bursa, Osmanlı İmparatorluğunun ilk 200 yıllık döneminde diğer kentlere göre büyük gelişmeler göstermiş, bir çok mimari yapı ile süslenmiş, devrinin tanınmış medreseleri ile bilim aleminin merkezi olmuş, canlı bir ticaret şehridir. 1. Murad zamanında başlayan Hüdavendigâr Külliyesi, I. Beyazıd'ın yaptırdığı Yıldırım Külliyesi, 1. Mehmed (Çelebi) döneminde başlayıp 11. Murad zamanında tamamlanan Yeşil Külliyesi Bursa'nın mekansal gelişimini etkileyen ve bugün de ayakta duran büyük komplekslerdir. Cumhuriyet dönemiyle birlikte planlama çalışmalarına başlanan şehirde, 1960'lı yıllardan itibaren sanayinin önemi artmış, kentin nüfus ve kentsel gelişimi hızlı bir değişime uğramıştır. Coğrafi konumu, tarımsal, ticari ve sanayi potansiyelinin yüksek oluşu kentin çekiciliğini her dönem korumasını sağlamaktadır.

6.2. KENTİN SEMBOLLERİ

Bursa'nın simgesi olan, 500 yılı aşkın ömrüyle doğal anıt sayılan İnkaya Çınarı, Tophane Yamaçları, Ulu Cami ile Orhan Camii arasındaki geniş alana yayılan Kozahan, 1340 yılında Orhan Bey tarafından yaptırılan Emirhan, başta II. Murad ve Cem Sultan'a ait olanlarla birlikte yirmiye yakın türbenin yanı sıra, medrese, okul, imarethane, gusulhane, hamam ve camiden oluşan Muradiye Külliyesi, Hüdavendigâr Camii, Osmanlı mimarlığının başlangıç döneminde, çok ayaklı ve çok kubbeli cami planlarının en önemli örneği Ulu Cami, ayrıca Reşat Oyal Kültürparkı, Merinos Kent Parkı, Botanik Parkı, Soğanlı Hayvanat Bahçesi, Pınarbaşı

Parkı, Soğukkuyu Parkı ve Hamitler Parkı ve Sukay Park adı ile Sukayağı Tesisleri Osmangazi sınırları içerisinde yer alan belli başlı cazibe merkezleridir.

İlçenin en önemli diğer tarihsel anıtları ve yapıtları şunlardır: Bursa Kalesi, Bursa Hisarı, I. Murad Türbesi, Pars Bey Türbesi, Çakır Ağa Hamamı, Osmangazi ve Orhangazi Türbeleri, Şehzade

Mustafa Türbesi, Bedesten, Arkeoloji Müzesi, Atatürk Müzesi, Osmanlı Evi Müzesi, Kent Müzesi, Ördekli Kültür Merkezi, Gökdere Medresesi, Irgandı Köprüsü, Haraççıoğlu Medresesi, Karabaşı Veli Dergahı, Balibey Hanı, Muradiye Hamamı, Galle Han'dır.

Bursa tarihi özelliğinin yanı sıra, yıllardan beri süre gelen zengin bir yemek kültürüne de sahiptir. Bu kültürün meydana getirdiği Bursa mutfağı, günümüz Türk mutfağına hediye ettiği birçok yemek ve tatlıyla bilinmektedir. İskender Kebap, İnegöl Köfte, Kemalpaşa tatlısı, pideli kebab, cevizli lokum, tahinli pide, hoşmerim ve kestane şekeri Bursa ile anılan lezzetlerin başında gelmektedir. Ayrıca Bursa; erguvan çiçeği, Karagöz oyunları, İpekçiliği, kaplıcaları, havlu ve şeftalisiyle de öne çıkan bir şehirdir. Bursa zengin tarihi, yeşil dokusu ve lezzetli damak tadlarıyla olduğu kadar büyüleyici atmosferiyle herkezi etkileyen Uludağ ile de tanınır. Osmangazi İlçesi, büyük bir bölümünün Uludağ'ın eteğinde yer almasının ayrıcalığını yaşamaktadır.

» ULUDAĞ

Marmara Bölgesi'nde Bursa ilinin güneyinde yükselen, yer kürenin derinliklerinden gelen magmanın kırıklar ve çatlaklar boyunca yeryüzüne doğru yükselmesi ve katılaşması sonunda meydana gelen Uludağ'ın jeolojik yapısını genellikle iç püskürük granit kayaçları oluşturmaktadır. Dağın bugünkü şeklini kazanması tektonik hareketler ve farklı aşınma etkisiyle oluşmuştur. Bursa ovasından kısa mesafede 2.543 metreye kadar yükselen Uludağ, Marmara Bölgesi'nin en yüksek noktasıdır. Aras çağlayanı ve doruklarda görülen buzul izleri Uludağ'ın jeomorfolojik yapısının ilgi çekici özellikleridir. Türkiye'deki ilk teleferik, Bursa kent merkezi ile Uludağ Milli Parkı arasında ulaşım sağlayan araçtır. Teleferik aynı zamanda Bursa şehrinin de en önemli sembollerinden birisi olmuştur. Aralık-mayıs ayları boyunca Uludağ karla örtülüdür. 4 metreye varan kar kalınlığı,

kayak yapmaya son derece elverişlidir ve kar kalitesi ile de Uludağ; Türkiye'nin en önemli kış sporları merkezidir. Kış sporları denince akla gelen ilk yerlerden biri olan Uludağ, zengin maden yatakları ve bitki çeşitliliğiyle de önemli bir konuma sahiptir.

6.3. MÜZELER VE ÖREN YERLERİ

» ARKEOLOJİ MÜZESİ

Bithynia ve Mysia bölgelerinde bulunan eserlerin sergilendiği müzede, M.Ö. 3000 yılından Bizans dönemi sonlarına ait eserler yer almaktadır. Bölgede bulunan, pişmiş toprak kaplar, sikkeler, taş eserler ve cam eserler bir arada teşhir için kullanılan dört salonda sergilenmektedir.

» ATATÜRK MÜZESİ

Atatürk'ün Bursa'ya çeşitli tarihlerdeki ziyaretlerinde kaldığı bu bina kendisine hediye edilmiş, Atatürk de 1938'de bu yapıyı Bursa Belediyesi'ne bağışlamıştır. Cumhuriyetin 50. yılında 29 Ekim 1973 tarihinde müze haline dönüştürülerek ziyarete açılmıştır. 19. yüzyıl başlarında iki katlı tamamen ahşap malzemeden inşa edilen bina, döneminin en çekici sivil mimarlık örneklerinden olup, ahşap yapısı ve iç düzeni aynen korunmuştur.

» OSMANLI EVİ MÜZESİ

Muradiye semtinde, II. Murat Külliyesi'nin karşısında bulunan ahşap ev, plan ve süslemeleri bakımından 17. yüzyıl özelliklerini taşımakta olup, Bursa'da halen ayakta kalan en eski ve güzel evlerden biridir. Eski bir Bursa evi örneği olarak "Osmanlı Evi Müzesi" adı altında ziyarete açılan müzenin alt katı bahçeye açılan eyvanlı bir sofası ile bu sofaya açılan iki odası vardır. Bu kattaki odalar alçak tavanlı kışlık odalardır. Üst katta yer alan baş odadaki kalem işi bitki ve çiçek motifleriyle süslenmiş dolaplar, geometrik süslü ahşap tavan ve altıgen tavan göbeği orijinallliğini korumaktadır.

» BURSA KENT MÜZESİ

1926 yılında inşa edilen Adliye Binası, Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından restore edilerek 2004 yılında Kent Müzesi olarak açılmıştır. Kendine has bir mimari tarzı olan bina bodrum dahil olmak üzere toplam üç kattır. Bodrum katında tarih içinde Bursa ve Bursa'da esnaf ve sanatkarların tanıtıldığı sergiler yer almaktadır. Tarihi Esnaf Sokağı'nda Bursa'nın geleneksel ticaret hayatı arabacı, nalbant, semerci, yemenici, bıçakçı, bakırcı, kalaycı, tenekeci, marangoz, keçeci, sepetçi, kebabçı, ipekçi, havlucu esnafları özgün dekor ve canlandırmalarıyla tanıtılmaktadır.

» KARAGÖZ EVİ MÜZESİ VE ANITI

Gölge oyunlarının baş kahramanları Hacivat ve Karagöz'ün Bursa'da sembolleştiği Hacivat ve Karagöz Anıtı ile Karagöz Müzesi Çekirge Caddesi üzerinde karşılıklı olarak yer almaktadır. Türkiye'nin bu tek Karagöz Müzesi'nde gölge sanatı, modern müzecilik anlayışıyla sunulmaktadır. Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından 1997 yılında açılan müzede, Şinasi Çelikkol'un özel koleksiyonundan geleneksel Karagöz figürleri ile çeşitli ülkelerden toplanan kukla ve gölge oyun figürleriyle, Türkmen ve Yörük köylerine ait etnografya eserler sergilenmektedir.

» ULUUMAY OSMANLI HALK KIYAFETLERİ VE TAKILARI MÜZESİ

Muradiye Külliyesi'nin kuzeyinde 1475 yılında inşa edilen Şair Ahmet Paşa Medresesi 2004 yılında müze olarak ziyarete açılmıştır. Bina 1950 senesine kadar harap halde kaldıktan sonra bir süre Halk Eğitim Merkezi kurs binası olarak da kullanılmıştır. Müzede Anadolu Folklor Vakfı kurucu üyelerinden Esat Uluumay'ın Anadolu'nun çeşitli bölgelerinden 45 yıldır topladığı Osmanlı halk kıyafetleri ve takıları koleksiyonu sergilenmektedir.

» HÜSNÜ ZÜBER EVİ

Muradiye'de bulunan bina, 1836 yılında devlet misafirhanesi olarak yapılmış, bir dönem Rus Konsolosluğu olarak da kullanılmış, 19. yüzyılın tipik Osmanlı evidir. 1992 yılında sanatçı Hüsnü Züher tarafından restore ettirilerek yaşayan bir müze haline getirilen ev, 1994 yılında Bursa Büyükşehir Belediyesi'ne bağışlanmıştır. Müzenin üst katında "hayat" denilen açık sofanın ovaya bakan geniş penceresinden Muradiye Külliyesi, iki oda arasındaki eyvanın üst penceresinden ise Uludağ görülmektedir.

» ORMANCILIK MÜZESİ

Çekirge Caddesi üzerinde Saatçi Köşkü olarak anılan bina, 19. yüzyıl sivil mimari örneklerindendir. 1934-1949 yılları arasında Bursa Orman Okulu, ardından Orman Bölge Müdürlüğü binası olarak kullanıldıktan sonra 1989 yılında Türkiye'nin ilk ormancılık müzesi olarak ziyarete açılmıştır. Türkiye'nin ilk ihtisas müzesi olma özelliğini de taşıyan müzede, orman hayatından kesitler, fauna ve flora fosilleri, orman bitkileri ve kesim aletleri, harita ve uzay fotoğrafları, orman içi tarihi haberleşme araçları ve Orhaneli kömür madeninde bulunan 16 milyon yıllık hayvan fosilleri sergilenmektedir.

» BURSA SAĞLIK MÜZESİ

Ali Osman Sönmez Onkoloji Hastanesi'nin Muradiye Medresesi'nde oluşturduğu "Sağlık Müzesi" alanında Türkiye'deki iki müzeden biridir. Müzede şehirdeki hekimler, İl Sağlık Müdürlüğü ve Bursa Kent Müzesi'nden elde edilen tıbbi cihaz ve malzemeler yer almaktadır. Müze; Aile Sağlığı Merkezi ve Kansere Araştırma Merkezi'nin faaliyet gösterdiği Muradiye Medresesi'nin koridorlarında, camkânlar içinde sergilenen tıp alet ve gereçlerinden ibarettir.

» TEKSTİL VE SANAYİ MÜZESİ

Atatürk'ün 1938'de açılışını yaptığı Merinos Yünlü Sanayi işletmesinden kalan tekstil makine ve eşyalarının sergilendiği "Merinos Tekstil Sanayi Müzesi" Atatürk Kongre Kültür Merkezi'nde toplam 7 bin metrekareden oluşan özel bir salonda sergilenmektedir. Büyükşehir Belediyesi'nin katkılarıyla kurulan müze, İsmet İnönü tarafından 1935'te temeli atılan ve açılışı 1938'de Atatürk tarafından yapılan Merinos Yünlü Sanayi İşletmesi'nin kapatıldığı 2000 yılına kadar olan Türkiye'nin sanayi mirasını gözler önüne sermektedir. Aynı aileden 3 kuşağın ter döktüğü fabrikanın müzeye dönüşmesiyle birlikte, geçmişin izleri ziyaretçiler tarafından görülebilmektedir.

6.4. CAMİ VE TÜRBELER

» İNANÇ MERKEZLERİ

Osmangazi, yani Bursa'nın tam kalbi. Geçmişten günümüze dinlerin ve inançların birlikte yaşadığı bir barış ve hoşgörü kenti. Farklı dinlerin yüzyıllar boyu yan yana hüküm sürdüğü, medeniyetlerin komşuluk yaptığı Osmangazi'de; Müslümanlar, Yahudiler ve Hristiyanlar mutlaka geçmişe ait kendilerinden bir şeyler bulmaktadır. Kentin dört bir yanında ibadethaneler ve dini mekanlar bazen iç içe, bazen yan yana yüzyıllardır beraber olmuşlardır. Osmangazi'de onlarca kilise, sinagog ve cami bulunurken, bunlardan bir kısmı hala işlevini sürdürmektedir.

» ULU CAMİ

Osmangazi İlçesi sınırlarından bulunan Ulu Cami, Sultan Yıldırım Bayezid tarafından 1396-1400 yıllarında yaptırılmıştır. Dikdörtgen planlı ve üç büyük giriş kapısı olan çok kubbeli camilerin en büyük ve en anıtsal örneğidir. On iki kare ayağa ve kesme taştan yapılmış kalın beden duvarlarına oturan yirmi kubbesi vardır. Orta eksenindeki kubbeye aydınlık feneri altında da 16 köşeli havuzu ve üç çanaklı fiskiyesi olan şadırvan bulunmaktadır. Caminin kuzey cephesinin köşelerinde kaidesi mermerden yapılmış ve üzeri tuğlalarla örülmüş iki minare yer almaktadır. Caminin içinde bulunan yazılar, hat sanatının özgün örnekleri arasında gösterilmektedir. Mimarisi, ahşap işçiliği ve içindeki yazı sanatları bakımından Ulu Cami'nin Bursa'daki eserler arasında ayrı bir yeri vardır.

» OSMANGAZİ TÜRBESİ

Bursa kuşatmasının devam ettiği sırada Osman Gazi oğlu Orhan Bey'e şehir içindeki kubbeli yapıyı göstererek kendisinin buraya gömülmesini istemiştir. Günümüz Tophane Parkı'nın girişindeki bu kubbeli yapı Mesihilerin şapeline aittir. Bursa fethedildikten sonra, şapel mescide çevrilerek Osman Gazi buraya defnedilmiştir.

» MURADIYE CAMİİ (II. MURAT)

Muradiye semtinde bulunan cami, Sultan II. Murat tarafından 1424-1426 yılları arasında yaptırılmıştır. Beş bölümlü son cemaat yerinin kemer araları çeşitli geometrik tuğla ve çinilerle bezenmiştir. Caminin girişi kemerli olup, tavanı geometrik motifle süslü çini ile kaplanmıştır. Kapı kanatları ahşap işçiliğin en güzel örneklerinden biridir. Yapıda çeşitli geometrik tuğla süslemeler yer almaktadır. Rokoko tarzındaki mihrap, 18. yüzyılda yapılmıştır.

» HÜDAVENDİGAR KÜLLİYESİ (I. MURAT CAMİİ)

Hüdavendigar Külliyesi olarak bilinen Sultan I. Murad Külliyesi, 1363-1366 yıllarında Bursa Ovası'na bakan tepenin üzerinde cami, medrese, imaret, çeşme, hamam ve türbeden oluşmaktadır. Hüdavendigar Camii, "Ters T" planlı yapı özelliğine sahip olmasına rağmen, caminin kemerleri ve giriş bölümünün yapı biçimi incelendiğinde hiçbir Bursa yapısında görülmeyen özellikler taşıdığı görülmektedir. Caminin yapımında Bizans devrinden kalma devşirme malzeme kullanılmıştır. Osmangazi Belediyesi tarafından restorasyonu yapılan Hüdavendigar Külliyesi'nde ayrıca çevre düzenlemesi de yapılarak kullanıma sunulmuştur.

» ORHAN GAZİ KÜLLİYESİ

Bursa'yı fetheden Sultan Orhan Gazi, ilk iş olarak şehri yeniden inşa etmek için kolları sıvamış, bugünkü Orhan Parkı'nın bulunduğu yere Medrese, İmaret, Hamam, Han ve Cami'den müteşekkil Külliye inşa ederek kenti Hisar dışına taşımıştır. Ancak diğer Sultan Külliyesi'nde olduğu üzere türbesini külliye yanına değil, Tophane'de babası Osman Gazi'nin türbesinin yanına yaptırmıştır. Ters (T) biçiminin ilk modeli olan külliye çift kubbeli, iki yan eyvanlı, dışta iki oda ve bir revaklıdır. Osmangazi Belediyesi'nin rölevo, restitüsyon ve restorasyon çalışmalarıyla ilkgünkü ihtişamına yeniden kavuşan külliye günde üç binden fazla yerli ve yabancı turist ziyaret etmektedir.

6.5. SİNEMA VE TİYATROLAR

Tiyatro; Osmangazi Belediye Tiyatrosu, eğitim programlarıyla beraber kentin önemli bir eksikliğini gidermektedir.

Elmasbahçeler Kültür Merkezi'nde sahneye konan oyunların yanı sıra, 10-14 yaş arası çocuklara ve yetişkinlere yönelik tiyatro, drama ve güzel konuşma kursları düzenlenmektedir. Kursların dönem sonlarında çocuklar ve yetişkinler için oyunlar sahneye konulmaktadır. Yetişkin grubuyla hazırlanan oyunlar sezon boyunca düzenli olarak sahnelenmektedir.

Sinema; Akpınar Kültür Merkezi sinema salonlarında vizyona girecek popüler filmler uygun fiyatla izleyiciyle buluşmaktadır. Milyonlarca izleyiciyi sinema salonlarına çekecek olan popüler

filmler tüm Türkiye ile aynı anda Akpınar Kültür Merkezi'nde gösterime girmektedir. Ayrıca Osmangazi İlçesi'nde 20'ye yakın alışveriş merkezlerinde bulunan özel sinema salonları ile Osmangazililer sinemaya adeta doymaktadır.

» OSMANGAZİ BELEDİYE TİYATROSU

Osmangazi Belediye Tiyatrosu 2006 yılından bu yana sahneye koyduğu birbirinden güzel oyunlarla, 6 yıldır kentin kültür sanat yaşamında söz sahibidir. Elmasbahçeler Kültür Merkezi'nde izleyicisiyle buluşan tiyatro, 6 yıllık çabalarıyla kentte sessiz sedasız bir başarı öyküsüne imza atmaktadır. Osmangazi Belediye Tiyatrosu, 10 kişilik oyuncu kadrosuyla her sezon birbirinden güzel komedi ve dram türündeki oyunları sahnelemeye devam etmektedir.

» AHMET VEFİK PAŞA TİYATROSU

Bursa'da ilk Türk tiyatrosunun kurulması 1879 yılına denk gelmektedir. Ahmet Vefik Paşa'nın Moliere'den yaptığı adaptasyon beğeni ile karşılanınca, Paşa bu alandaki çalışmalarına devam eder. 1957 yılında Bursa eski valisi İhsan Sabri Çağlayangil ve sanat dostu kurum ve kuruluşların katkılarıyla atıl durumdaki eski Marmara Sineması binası Ahmet Vefik Paşa Tiyatrosu olarak kullanılmaya başlar. 28 Eylül 1957 akşamı perdelerini açan Ahmet Vefik Paşa Tiyatrosu, 1971 yılında yerleşik düzene geçene kadar turne tiyatrosu olarak hizmet vermiştir. 1971 yılında Lilian Helmann'ın yazıp, Ali Cengiz Çelenk'in sahneye koyduğu Küçük Tilkiler oyunuyla Bursa Ahmet Vefik Paşa Tiyatrosu yeni bir döneme girilmiştir. Artık Bursa'nın yerleşik kadrolu bir tiyatrosu vardır. Aynı bina içinde önceleri gençlik kursu çalışmalarında kullanılan salon ise 1985 yılında yeniden düzenlenerek Feraizcizade Mehmet Şakir Oda Tiyatrosu olarak Bursa'lı tiyatro severlere hizmet vermeye başlamıştır.

» BURSA ŞEHİR TİYATROSU

2006 yılında kurulan Bursa Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrosu'nun temelleri Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı Tiyatrosu adıyla atılmıştır. Kuruluş yıllarında repertuarında yalnızca çocuk oyunlarına yer veren tiyatro, zamanla yetişkin oyunları ile de hizmet vermeye başlamıştır. Alternatif biçimlere açık tiyatro anlayışı ile farklı yönetmenlerle çalışarak Türk tiyatrosunda öncü nitelik taşıyan çok sayıda önemli projeye imza atmıştır. Ayrıca 1998 yılında geleneksel tiyatromuzun unutulmakta olan Ortaoyunu geleneğini canlandırmak amacıyla bünyesinde bir orta oyunu kolu oluşturmuştur.

6.6. MÜZİK EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Osmangazi Belediyesi tarafından Gökdere Medresesi'nde verilen müzik eğitimleri, Türk Sanat Müziği, Türk Halk Müziği, Tasavvuf Müziği ile bağlama, ud, keman, tambur, ney, kanun, piyano ve gitar gibi enstrümanlara yönelik olarak düzenlenmektedir.

» AKPINAR KÜLTÜR MERKEZİ

Vizyondaki sinema filmlerinin gösterimleri, tiyatro, mesleki, kişisel kurslar ve 500 kişilik düğün salonu ile faaliyet gösteren Akpınar Kültür Merkezi'nde OSMEK kapsamında İngilizce, Almanca ve diksiyon kursları da verilmektedir. 210 kişilik büyük sinema salonu ve 130 kişilik küçük sinema salonu müsait günlerde özel olarak firma ve kuruluşlara kiraya da verilmektedir. Merkezde kafeterya, fast food ve kafe bölümleri de yer alırken, merkez bünyesinde bulunan spor merkezinde fitness salonu da bulunuyor.

» ELMASBAHÇELER KÜLTÜR MERKEZİ

Osmangazi Belediyesi Elmasbahçeler Kültür Merkezi, bünyesinde 172 koltuklu tiyatro salonu, halk oyunları çalışma salonu, OSEM (Osmangazi Engelliler Merkezi), Osmangazi Sosyal İşler Şefliği, ODAK (Osmangazi Arama Kurtarma), 400 kişilik düğün salonu, Osmangazi Kent Konseyi, 25 kişilik çok amaçlı toplantı salonu, kafeterya, Elmasbahçeler Spor kulübü, PTT Şubesi, Elmasbahçeler Sağlık Ocağı ve Elmasbahçeler Mahalle Muhtarlığı'nın bulunduğu merkez 7'den 70'e herkese hizmet vermektedir. Elmasbahçeler Kültür Merkezi'nde söyleşi, panel, konferans, sergi, tiyatro, Halk dansları gösterileri ile mesleki ve kişisel kurslar (OSMEK kapsamında) düzenlenmektedir. Merkezin büyütülerek daha fazla yöre insanına hizmet vermesi yönünde başlatılan çalışmalar halen devam etmektedir.

6.7. KÜTÜPHANELER

» ATATÜRK KÜTÜPHANESİ (İL HALK KÜTÜPHANESİ)

Bursa Atatürk Kütüphanesi aynı zamanda Bursa İl Halk Kütüphanesi olarak da bilinir. 1948 yılında o zamana kadar şehir merkezinde ayrı ayrı hizmet veren Orhan Haraçcioğlu (Cizyedarzâde), Umumi Kütüphane v.b. mülhak vakıf koleksiyonu olan kütüphane dermelerini Milli Eğitim Bakanlığı'na bağışlamasıyla oluşturulmuştur. 1962 yılında "Bursa İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğü" adını alan kütüphanede yetişkinler okuma salonu, süreli yayınlar salonu, internet salonu, çocuk bölümü, görme engelliler hizmet ünitesi, kitap deposu, malzeme deposu, sergi salonu ve cilt atelyesi bulunmaktadır.

» SETBAŞI ŞEHİR KÜTÜPHANESİ

Şehir Kütüphanesi Bursa'nın tarihsel ve kültürel mirasına sahip çıkarak, gelecek kuşaklara bu mirası aktarmak, sosyal, kültürel ve sanatsal etkinlikler ile tüm bilgi ve belgeleri bir merkezde toplayarak gün ışığına çıkarmak, halkın bilgi ve bilinç düzeyinin yükseltilmesi ve okuma alışkanlığının artırılması amacıyla kurulmuştur. Kuruluş çalışmaları Ocak 1997 tarihinde başlayan Şehir Kütüphanesi 11 Eylül 1998 tarihinde hizmete girmiştir. Kütüphane binası kentin merkezinde Setbaşı köprüsünün yanında olup 5 katlı toplam 1.976 metrekare kullanım alanına sahiptir. Kütüphane binası (1954-1960) yılında Belediye Başkanı Reşat Oyal zamanında yapılmış ikinci dönem sivil mimari örneği klasik bir Türk yapısıdır. Kütüphanenin avlusunda restore edilen iki katlı geleneksel eski bir Türk evi, Bursalı Müzikolog "Halil Bedii Yönetken Müzik Kütüphanesi" adı ile hizmete açılmıştır. Ayrıca Osmangazi İlçesi sınırları içerisinde Mehmet Ali Deniz Halk Kütüphanesi, Hürriyet Ömer Mercan Halk Kütüphanesi ve Hüsnüye Birsan Halk Kütüphanesi de hizmet vermektedir.

» YAZMA VE ESKİ BASMA ESERLER KÜTÜPHANESİ

Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi XIV. Yüzyılın özgün bir taş yapısı olan tarihi İnebey Medresesi'nde hizmet vermektedir. Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi Bursa ve çevresinde Türk ve İslami kültürün en değerli eserleri olan el yazması kitaplar ile Arap harfli basma kitapları bünyesinde toplayarak, kayıt, katalog, tasnif v.b. teknik işlemlerini yaptıktan sonra okuyucu hizmetlerine sunan, gerektiğinde bibliyografik danışmanlık hizmeti veren ülkemizin sayılı kütüphanelerinden biridir.

6.8. HANLAR

Tarih boyunca Bursa önemli bir ticaret kenti idi. Han ve bedestenler de birer ticaret borsası, birer fabrikaydı aslında. O nedenle Bursa'da çok sayıda han yapılmıştır. Anadolu'da ticaret yolları üzerinde bulunan Bursa, kervansaraylarla ticaret yapan tacirlerin gece konaklamaları ve dinlenmeleri için yapılan pek çok

han, kervansaray ve bedestenci bulunmaktadır. Osmanlılarda, Bursa'nın fethiyle siyasi olduğu gibi ticari hayatta da hızla bir büyüme başlamış ve Bursa, Anadolu ile Rumeli arasında bir ticaret merkezi durumuna gelmiştir. Bu nedenle Bursa'da birçok han yapılmıştır. Bugün bir kısmı yıkılmış ve kaybolmuş olan Bursa hanları, daha ziyade ticaret için kullanılan hanlardır. Bu bölge sadece Bursa'nın değil yıllarca bütün imparatorluğun ticaret merkezi olmuştur. Bursa'da o dönemde özellikle de Osmangazi İlçesi sınırları içerisinde 25 kadar han yapılmışken, bugün bunlardan sadece 13 tanesi ayakta kalmıştır. Bu hanlar içerisinde en çok Koza Han, Pirinç Han, İpek Han, Geyve Han, Emir Han, Fidan Han ve Tuz Hanı bilinmektedir.

» KOZA HAN

Ulu Cami ile Orhan Camii arasında yer alan Koza Hanı, Sultan II. Bayezid'in İstanbul'da inşa ettirdiği Bayezid Külliyesine gelir sağlamak amacıyla 1490 yılında yaptırmıştır. Bursa'nın en güzel ve günümüzde en yoğun olarak kullanılan hanıdır. Duvarları tuğla ve taşla örülmüş olan bu han, dikdörtgen bir avlunun çevresinde yer alan iki katlı bir yapıdır. Bu hanın doğusunda ahır ve depoların bulunduğu ikinci bir avlulu bölüm vardır. Yapıya, Kapalı Çarşı tarafından taş kabartma bezeli abidevi görünümde bir taç kapıyla girilmektedir. Üst kattan güneye, avluda depolara ve Orhan Camii yönüne açılan üç kapısı daha bulunmaktadır. Alt katında kırkbeş, üst katında ise elli odası olan hanın avlusunun ortasında taştan yapılmış, sekiz ayak üzerine oturtulmuş bir köşk mescit bulunmaktadır. Alt kısımlarda bir şadırvan vardır. Günümüzde ulu çınarların altında şadırvan sesinin dinlenebildiği keyifli bir alışveriş merkezidir.

» PİRİNÇ HAN

Bursa Ulu Cami'den aşağıya inen yolun sonunda, İvaz Paşa Camii'nin karşısında yer alan Pirinç Hanı, Sultan II. Bayezid tarafından 1508 yılında Koza Hanı'nda olduğu gibi İstanbul'daki cami ve imaretine gelir getirmesi amacıyla yaptırılmıştır. Büyük bir avlunun çevresinde, iki katlı olarak sıralanmış revaklar ve onların arkasında odalardan oluşmaktadır. Üst katta otuz sekiz, alt katta ise kırk oda bulunmaktadır. Hanın önünde bulunan iki sıra dükkanlar, 1519 yılında yanmış ve sonradan onarılmıştır. Hanın doğu yönünde taş kabartma motifleriyle bezeli muhteşem bir kapısı vardır. Ancak depremlerde büyük hasara uğramıştır. 2000'li yılların başında tepeden tırnağa onarımdan geçen Prinç Hanı'nda günümüzde çay bahçeleri ve küçük dükkanlar yer almaktadır.

» BALİBEY HAN

Bursa'da üç katlı olarak inşa edilmiş tek han olan Balibey Hanı, önemli ticaret yapılarından biridir. Hisar Kapı'nın hemen alt tarafında yer almaktadır. İstanbul'un fethine katılan kumandanlardan biri olan Hamza Bey'in oğlu Bali Bey tarafından Yenişehir'deki külliyesine gelir sağlamak amacıyla yaptırılmıştır. Restore ettirilerek 2008 yılında açılan han, günümüzde geleneksel el sanatlarının üretilerek sergilendiği bir merkez olarak hizmet vermektedir.

» EMİR HAN

Ulu Cami'nin kuzeydoğusunda bulunan Emir Hanı, Orhan Bey tarafından, 14. yüzyılın ikinci yarısında yaptırılmıştır. 1522 yılına kadar eski Bezazistan olarak bilinen han daha sonra Emir (Bey) Han ismini almıştır. İç avlu çevresine sıralanan iki katlı revak ve buraya açılan odalardan oluşan Emir Han Osmanlı hanlarının ilk örneğidir. Dört köşedeki kubbeler dışında yapının diğer kısımları tonozla örtülüdür. Duvarlar iki sıra tuğla bir sıra taştan örülmüştür. Handa; alt katta eşya depoları olarak penceresiz 36 mahzen bulunurken, üst katta 37 odası vardır. Bursa çarşısının çekirdeğini oluşturan hanın ortasında bir şadırvan ile tarihi çınarlar

bulunmaktadır. Emir Han birçok yangın ve deprem görmüş, 1963 yılında aslına uygun onarımlar sayesinde özgün şekliyle yenilenmiştir. Günümüzde önemli alışveriş merkezlerinden biri olan Emir Han aynı zamanda huzurlu bir dinlenme yeridir.

» İPEK HAN (ARABACILAR HANI)

İvaz Paşa Camii'nin yanında yer alan İpek Han, Çelebi Sultan Mehmed tarafından Yeşil Külliyesi'ne gelir getirmesi amacıyla yaptırılmıştır. Arabacılar Hanı olarak da bilinen yapı, Bursa'daki en büyük hanlardandır. Hanın zemin katında otuz dokuz, üst katında kırk iki oda bulunmaktadır. Klasik Osmanlı hanları tarzında yapılan bu handa odaların önünde bulunan revakların üzeri kubbe ve tonozla örtülmüştür. Günümüzde tekstil esnafının faaliyet gösterdiği bir merkezdir. Hacı İvaz Paşa tarafından 15. yüzyılda Yeşil Cami'ne gelir sağlamak amacıyla yaptırılıp, Çelebi Sultan Mehmet'e hediye edilmiştir. Önceleri Lonca Hanı olarak da anılan Geyve Hanı, 2007 yılında Osmangazi Belediyesi tarafından restore ettirilmiştir. Yapıda, kare planlı avlunun çevresine sıralanan revaklar ile bunlara açılan odalar, alt katta yirmi altı, üst katta ise otuz oda bulunmaktadır. Bugün de ticari faaliyetlerin sürdüğü hanın ortasında bir de şadırvan yer almaktadır.

» FİDAN HAN

Uzun Çarşı'da yer alan Fidan Han, 15. yüzyılda Fatih Sultan Mehmet'in sadrazamlarından Mahmut Paşa tarafından yaptırılmıştır. Avlusundaki mescidi ve ıhlamur ağaçları ile Bursalıların dinlenmek için tercih ettikleri bir mekândır. Mahmut Paşa Hanı olarak da bilinen Han, eskiden fidan satışı yapıldığı için Fidan Han ismini almıştır. Bursa'nın en güzel hanlarından biri olan Fidan Han iki avluludur. Ahırlar ve diğer yan bölümlerin bulunduğu kısım bugünkü dükkanların olduğu yeredir. Hana güneydeki çarşıdan girilmektedir. İç avlu kareye yakın dikdörtgen planlı olup, iki katlı revakların ayakları ve kemer yüzleri tuğla ve moloz taşla işlenmiştir. Ortasında bir havuz ve mescidi vardır.

» TUZ HAN

Kara Timurtaş Paşa'nın oğlu Umur Bey tarafından 1454 yılında kendi adıyla anılan camiye gelir getirmek amacıyla yaptırılmıştır. Tamamı özel mülkiyette olan Tuz Han, Osmangazi Belediyesi tarafından 2007 yılında restore ettirilmiştir. Duvarları kesme taş ve tuğla ile örülmüştür. Klasik Osmanlı hanlarında olduğu gibi dikdörtgen bir avlu etrafına iki katlı olarak sıralanan odalardan oluşmaktadır. Üst katta 18, alt katta 17 odası vardır.

» GEYVE HAN

15. yüzyılda Hacı İvaz Paşa tarafından Yeşil Camii'ye gelir getirmesi amacıyla yaptırılan Geyve Han'ın tüm çatı, duvar ve saçakları orjinaline uygun bir şekilde yenilenmiştir. Lonca Hanı olarak da bilinen Geyve Han'ın yaklaşık 100 yıl önce kapatılan Batı kapısı da Osmangazi Belediyesi'nin restorasyon çalışmalarıyla yeniden açılmıştır. Üst katında 26, alt katında 30 olmak üzere toplam 56 dükkânın bulunduğu Geyve Han'ın Restorasyon çalışmalarının tamamlanmasının ardından Osmangazi Belediyesi, Geyve Han'ın bulunduğu bölgede de çevre düzenlemesi yaparak hanı ziyarete açmıştır.

6.9. KÖPRÜLER VE KALELER

» ARMUTKÖY KÖPRÜSÜ YENİLENDİ

Osmangazi Belediyesi, Demirtaş ile şehirlerarası terminali ve Yunuseli ile Hamitleri birbirine bağlayan Armutköy Köprüsü'nü yeniden inşa ederek hizmete açmıştır. 40 yıldır hizmet veren köprü fiziki yetersizliği ve araç trafiği açısından tehlike arz etmesi nedeniyle Osmangazi Belediyesi tarafından yıkılarak yeniden inşa edilmiştir. Eski haliyle 4 buçuk metre olan köprü'nün genişliği 10 metreye, uzunluğu ise 45 metreye çıkarılmıştır.

» ABDAL KÖPRÜSÜ

Abdal Köprüsü, Nilüfer Çayı üzerinde Acemler ve Hürriyet Mahalleleri'ni birbirine bağlayan tarihi bir köprüdür. Acemler Köprüsü olarak da bilinmektedir. Köprü Abdal Çelebi isimli bir tüccar tarafından 1669 yılında yaptırılmıştır. Bursa Salnamelerine göre (1906) 12 gözlü olan bu köprü'nün iki ucu toprak altında kalmıştır. Köprü 64 m uzunluğuna, 4.75 m genişliğine sahiptir. Orta kısmı yol seviyesinden biraz daha yüksekte ve sivri kemerlidir. Köfeki taşından yapılmış olan köprü'nün kuzey tarafında bir mihrap nişi, ayakları üzerinde de selyaranlar bulunmaktadır.

» IRGANDI KÖPRÜSÜ

Osmangazi Belediyesi'nin geçmiş dönem yönetimi tarafından Bursa'ya kazandırılan ancak ekonomik kaygılarla işlevlendirildiği için hak ettiği ilgiyi göremeyen Irgandı Köprüsü, artık 'Sanat Köprüsü' olarak hizmet vermektedir. Köprü üzerindeki dükkanlar; hat, ebru, minyatür, tezhip, sefkarlık, ahşap oymacılığı, tespih, nakkaşlık gibi Bursa'ya özgü geleneksel el sanatlarının üretildiği ve sergilendiği bir yer olarak yerli ve yabancı turistlerin ilgi odağı olmuştur. Dünyanın en eski çarşılı köprüsü olan ve arastalı köprü olarak dünyada sadece 3 örneği bulunan Irgandı Köprüsü, artık sadece kentin doğusu ile batısını değil, gönülleri de birbirine bağlamaktadır.

» SALTANAT KAPI

Tarihi mirası koruma ve gelecek kuşaklara aktarma konusundaki projelerini ulusal ve uluslararası çaptaki ödüllerle taçlandıran Osmangazi Belediyesi, Bursa surlarını yeniden canlandırma çalışmalarına, şehrin ana kapısı olan Saltanat Kapı'yı ayağa kaldırarak başlamıştır. Saltanat Kapı'nın temeline ilk harç, dünyaca ünlü İtalyan Mimar Gianni Perbellini'nin de katıldığı bir törenle konulmuştur. 2006 yılı sonunda restorasyonu tamamlanan Saltanat Kapı, Bursa surlarının yeniden canlandırılması çalışmalarının başlangıç noktası olmuştur.

» SURLAR

Bursa'nın ilk kurucusu Bithinyalılar tarafından M.Ö. 180-234 yıllarında inşa edilen Bursa Surları, kentin ilk yerleşim alanını çevreleyen önemli bir tarihsel değerdir. Osmangazi Belediyesi, Bursa Hisarı'nı oluşturan ve kısmen yapılaşmaya maruz kalmış surların ayağa kaldırılması amacıyla başlattığı projenin ilk bölümünü 2007 yılı içinde tamamlamıştır. Saltanat Kapı'dan başlayan ve Osmangazi Caddesi boyunca Çakırhamam'a kadar devam eden sur duvarları ve 2 adet burç restore edilerek kentin tarihi ve turistik değerleri arasına katılmıştır. Restore edilen surların üst kısmında, "Burçüstü etkinlikleri" adıyla, yapının tarihsel değeriyle bütünleşen, birtakım sosyal ve kültürel aktiviteler gerçekleştirilmektedir. 5 ana kapısı ve 14 burcu olan Bursa surlarının diğer bölümleri de ayağa kaldırılmaktadır.

» FETİH KAPI

Hem meydan olarak çeşitli etkinliklerin düzenlendiği hem de yıllarca fetih kutlamalarının yapıldığı Fetih Kapı, aslına uygun bir şekilde restore edilmiştir. Tarihi kapının çevresindeki alan da yeniden düzenlenerek Bursa'ya yakışır bir hale getirilmiştir.

» İNKAYA ÇINARI

İnkaya Çınarı, Türkiye'nin en yaşlı çınarı olarak bilinen doğa harikası bir ağaçtır. Osmangazi'nin anıt ağaçları arasında en çok tanınmışıdır. Uludağ yolunda, Osmanlı Devleti'nin ilk köylerinden olan İnkaya Köyü'nde bulunmaktadır. 35 metrelik boyu, 9 metreyi aşan çevresiyle dikkat çekiyor. 600 yıldır ayakta olan çınar ağacının dallarının uzunluğu ise 25-30 metreyi geçmektedir. Altında çay bahçesi, et lokantası, market, hediyelik eşya dükkanları bulunmaktadır. Köyde yaşayan ve çınarı ziyaret etmeye gelenlere hizmet sunarak kazanç elde eden 85 ailenin geçim kapısı olmuştur.

6.10. ÇARŞILAR

Kapalıçarşı Osmanlı döneminden kalma Bursa'nın en eski pazar yeri olma özelliğini taşımaktadır. Önceleri kuyumcular çarşısı olarak da bilinen bölge 1950'li yıllarda yaşanan yangında çarşının büyük bir bölümü kül olmuştur. Yeniden restore ettirilen ve bu çalışma sırasında yeni eklemeler yapılan çarşının kuzey ve batı yönlerinde iki ana girişi ve çıkışı bulunmaktadır. Kapalıçarşı bugün irili-ufaklı yaklaşık bin esnafın bulunduğu ve üzerinin tamamının kapandığı tarihi bir çarşı olmayı sürdürmektedir. Günümüzde iç bölümleri kuyumcular, dış tarafı ise ayakkabıcılar çarşısı olarak kullanılmaktadır. Kapalıçarşı zaman içinde Sipahi, Gelincik, Bakırcılar, Yorgancılar, Sandıkçılar, İplikçiler Çarşıları ve Aynalı Çarşı ile genişlemiştir. Osmangazi Belediyesi tarihi Kapalıçarşı, Bakırcılar, Yorgancılar ve Bedesten çarşılarına gerçekleştirdiği restorasyon çalışmalarıyla yeniden hayat vermiştir.

6.11. TURİZM

Yaz ve kış turizmine açık olan Osmangazi, doğal güzelliklerinin yanında tarihi ve kültürel zenginliklere de sahiptir. Bursa'nın merkezini oluşturan Osmangazi; termal, dağ, tarih, kültür, doğa ve yayla turizmi açısından da büyük bir potansiyele sahiptir. Konaklama sayısı bakımından Marmara Bölgesi içinde İstanbul İlinden sonra 2. sırada olan Osmangazi İlçesi, içmeler ve kaplıcalar bakımından da Türkiye'nin en zengin bölgesini oluşturmaktadır. Bursa'nın her derde deva olan sıcak suları Uludağ'ın eteklerinde yer alan Osmangazi İlçesi'nde çıkmaktadır. Doğal güzelliğinin yanı sıra tarihi dokusu ile de öne çıkan Osmangazi İlçesi, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk başkentliğine de ev sahipliği yapmıştır. Bu özellikle dönemi içinde yapılan ibadet yerleri, türbe, han ve çarşılarındaki mimari tarz ile tarihi dokuyu günümüze getirmektedir.

FİZİKSEL ÇEVRE

7.1. HAVA KALİTESİ

Hava kirliliğinin kaynakları endüstri, trafik ve ısınma olmak üzere üçe ayrılabilir. İlimizde endüstriden kaynaklanan hava kirliliğine; sanayi kuruluşlarının yanlış yer seçimi ve çevre korunması açısından yeterli teknik önlemlerin alınmaması (baca filtresi, desülfürizasyon ünitesi vb.), uygun teknolojilerin kullanılmaması, enerji üreten yakma ünitelerinde vasıfsız ve yüksek kükürtlü yakıtların kullanılması neden olurken sayısı hızla artan motorlu taşıtlardan kaynaklanan egzoz gazları da hava kirliliğine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca konutlar gibi sabit emisyon kaynaklarında ısınma amaçlı, düşük kalorili ve kükürt oranı yüksek kömürlerin yaygın olarak kullanılması ve yanlış yakma tekniklerinin uygulanması da hava kirliliğini arttırıcı bir faktördür. Ayrıca İlimizin coğrafik konumu, topoğrafik yapısı, meteorolojik şartları, plansız kentleşme ve sanayileşme, hızlı nüfus artışı ile birlikte özellikle kış aylarında hava kirliliğinin artmasına sebep olabilmektedir.

Çevre ve Orman Bakanlığı Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağına dâhil olan 1 adet hava kalitesi ölçüm istasyonu İlimizde Osmangazi İlçesi Osmangazi Belediye Başkanlığı Fen İşleri Sahasında faaliyete geçmiş olup ölçüm sonuçlarına www.havaizleme.gov.tr adresinden ulaşılmaktadır. Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından Mayıs-2001 tarihinde, şehrimizdeki trafik ve ısınma kaynaklı hava kirliliği boyutlarını tespit ederek gerekli önlemleri almak amacıyla Hava Kalitesi İzleme Ağı kurulmuştur. Sistemde 4 istasyon, 1 merkezi bilgisayar ve 1 halka sunum panosu bulunmakta olup, ölçüm sonuçlarına www.bursa-bld.gov.tr/hava.asp adresinden ulaşılmaktadır. Söz konusu ağ kapsamında Duaçınarı ve Burlaş'da bulunan 2 ana istasyonda SO₂, CO, PM, Ozon, HC, NO_x ve meteorolojik veriler ölçülürken Hamitler Kent Katı Atık Depolama Tesisi ve Demirtaş Eski Çöp Depolama Sahası Rehabilitasyon alanındaki 2 küçük istasyonda yalnızca çöp gazlarından kaynaklanan HC parametresi ölçülmektedir.

» MARMARA BÖLGESİNDE HAVA KALİTESİ ALANINDA KURUMSAL YAPILANMA PROJESİ (2009-2012)

96/62/EC Hava Kalitesi Çerçeve Direktifi doğrultusunda hazırlanan Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY) 06.06.2008 tarihli ve 26898 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. AB uyum süreci kapsamında mevzuat aktarımından sonraki en önemli adım uygulamaya geçilmesidir. HKDY Yönetmeliği ile uygulama takvimleri belirlenmiş olup 2014 yılına kadar tüm Türkiye için hava kalitesi alanında ön değerlendirme çalışmalarının yapılması, sekiz adet bölgesel ağ merkezlerinin (İstanbul, İzmir, Konya, Ankara, Adana, Samsun, Diyarbakır, Erzurum) kurulması, laboratuvar alt yapısının oluşturulması ve hava kalitesi değerlendirmesi ve yönetim sisteminin oluşturularak 2014 yılında Avrupa Birliği hava kalitesi limit değerlerine uyum sürecinin başlatılması gerekmektedir. Bu çerçevede Bakanlığımızca 96/62/EC sayılı Konsey Direktifi ve Kardeş Direktiflerinin uygulanması amacıyla önerilen ve Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) Programının 1. Bileşeni altında 2007 Programlaması kapsamında yer alan Marmara Bölgesinde Hava Kalitesi Alanında Kurumsal Yapılanma Projesinin Eşleştirme Kontratı 23 Ağustos 2009 tarihinde imzalanmış olup proje aktivitelerine başlanılmıştır.

Projenin süresi 3 yıldır. Projenin maliyeti 7,08 milyon Euro olup bunun 1,9 milyon Euro'luk miktarı Eşleştirme, 5,18 milyon Euro'luk miktarı da Yatırım (bölgesel merkez için ekipman alımı) ayağında yer almaktadır. Proje, Marmara Bölgesinde hava kalitesi değerlendirme ve yönetim sisteminin oluşturularak hava kalitesi alanında izleme, yaptırım ve kurumsal güçlendirmeyi amaçlamakta olup diğer bölgeler için de bir örnek teşkil edecektir. Proje bölgedeki İl Çevre ve Şehircilik Müdürlükleri, Büyükşehir Belediyeleri/Belediyeler, Üniversiteler, STK'ları ve ilgili kurum ve kuruluşların katılımı ile gerçekleştirilecektir. Nüfusun ve hava

kirliliğinin yoğun olduğu Marmara Bölgesi'nde gerçekleştirilmesi planlanan bu proje ile;

- Bölgesel Temiz Hava Merkezi,
- Bölgesel Ağ Yapısı,
- 39 Ölçüm İstasyonu,
- Bölgesel Kalibrasyon Laboratuvarı,
- Bölgesel Veri Merkezi,
- Analitik Laboratuvarın Kurulması ve İşletilmesi;
- Hava Kalitesi Değerlendirme,

- Modelleme,
- Emisyon verisi,
- Seçilen bir alan için temiz hava planı hazırlanması v.b. hususlar öngörülmüştür.

Sözkonusu proje kapsamında Bursa'da mevcut olan 3 istasyona ek olarak 5 adet hava kalitesi ölçüm ve izleme istasyonu kurulmasına karar verilmiş ve bu doğrultuda çalışmalar yapılarak istasyon noktaları belirlenmiştir. Osmangazi İlçesinde Altıparmak Caddesi Kaymakamlık Binası önünde trafik kaynaklı hava kirliliğinin tespitine yönelik bir istasyon ile Reşat Oyal Kültürpark

Alanı içinde kentsel hava kalitesi ölçüm ve izleme istasyonu kurulmasına karar verilmiş olup, ilgili Bakanlık tarafından bu işe yönelik ihale çalışması başlatılmıştır. 2012 yılında istasyonların kurulması öngörülmektedir.

Proje kapsamında yer alan temiz hava planı hazırlanması çalışması için Bursa seçilmiş olup, Bakanlık yetkilileri ve yabancı uzmanlar ile Belediyemiz personeli ortak çalışmaya başlamıştır. Temiz hava eylem planlarının hazırlanarak bitirilmesi gereken tarih (proje bitiş tarihi) Eylül 2012 belirlenmiştir. Temiz hava eylem planları oluşturulduktan sonra eylem planları uygulamaya geçirilecektir. Büyükşehir Belediyesi olarak Mayıs 2001 tarihinden bu yana tam otomatik cihazlarla 24 saat boyunca hava kalitesi ölçüm ve izleme işi yapılmaktadır. Kasım 2006'ya kadar Atatürk caddesinde yer alan istasyonumuz daha sonra BURULAŞ İşletme binasının girişine taşınmıştır.

» PARAMETRELER BURULAŞ İSTASYONU 2010 YILI ORTALAMA ÖLÇÜM DEĞERLERİ

HKDYY GEÇİŞ DÖNEMİ UVS SINIR DEĞERLERİ

SO ₂ (g/m ³)	18,35	150
NO ₂ (g/m ³)	42,08	100
CO (mg/m ³)	1,55	10

Değerlendirme neticesinde ölçüm sonuçlarının ilgili yönetmelik sınır değerlerinin altında olduğu görülmektedir. Ayrıca İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü'nün Belediyemiz Temizlik İşleri Şantiyesi'nde hava kalitesi ölçüm ve izleme istasyonu bulunmakta olup, SO₂ ve PM₁₀ ile meteorolojik sensörlerin 2006 yılından bu yana ölçümü yapılmaktadır.

7.2. SU KALİTESİ

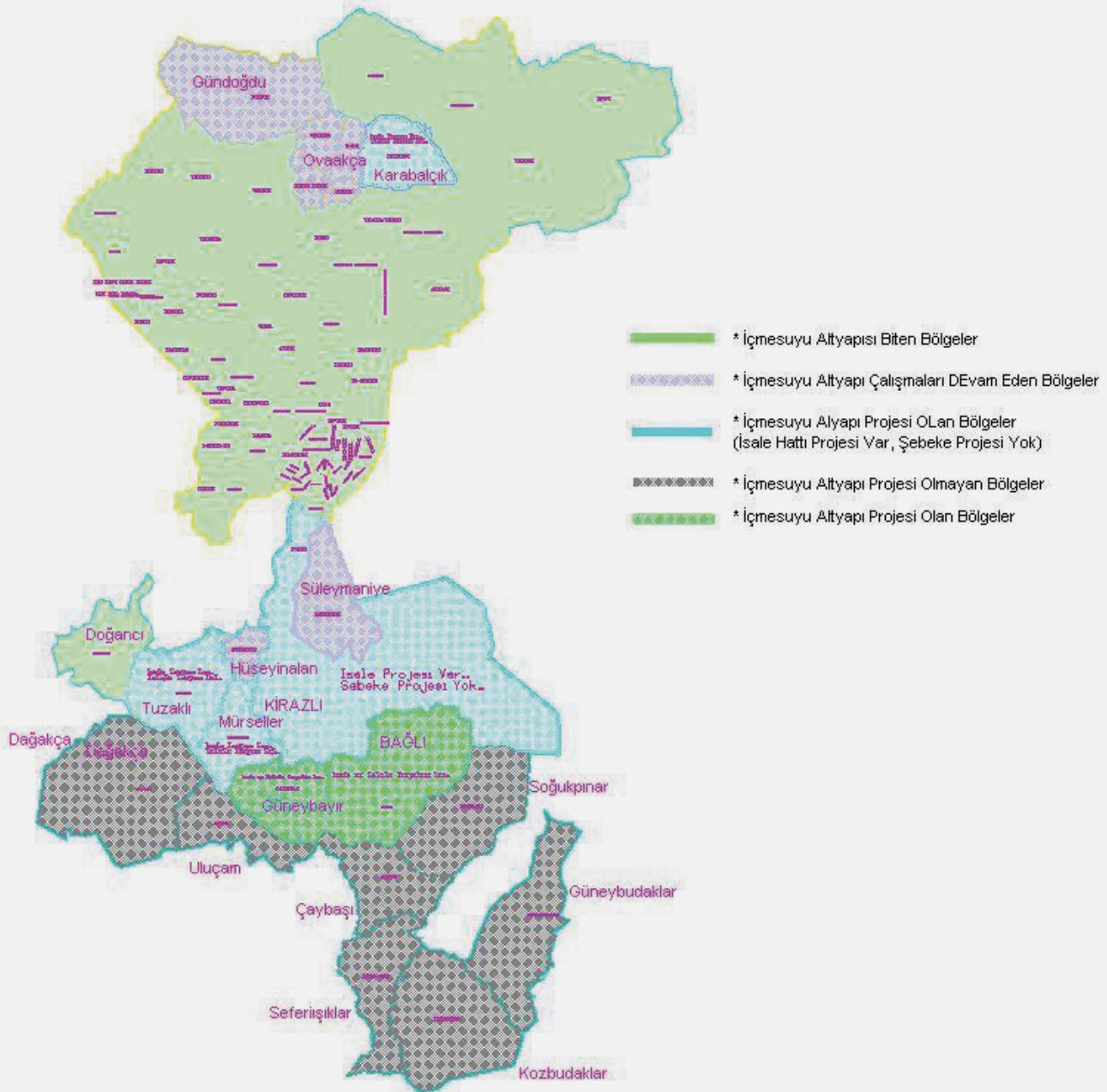
Bursa'nın içme suları son teknolojiyle donatılmış tesislerde arıtıldıktan sonra dağıtım ağıyla vatandaşlara sunulmaktadır. Musluklardan akan suyun Sağlık Bakanlığı'nca yayınlanan İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkındaki Yönetmelik kriterlerine uygun olduğunu belirten BUSKİ yetkilileri; "Akredite olmuş BUSKİ laboratuvarları ve diğer kamu kuruluşlarınca yapılan analiz sonuçları, musluklardan akan suyun Dünya Sağlık Örgütü, Avrupa Birliği ve ABD Çevre Koruma Ajansı kriterlerine uygun olduğunu göstermektedir. Her gün şehrin 60 farklı noktasında çeşmelerden alınan su numunelerin gerek mikrobiyolojik gerekse kimyasal yönden analiz sonuçları (www.buski.gov.tr) adresinde de yayınlanarak kamuoyuna duyurulmaktadır. Bursa'nın içme suları ayrıca süs balıklarının yaşadığı büyük bir havuzda kontrol edilmektedir. Arsenik oranları mikrogram/litre cinsinden ölçülmektedir. 10 ve 10'un altındaki değerler Dünya Sağlık Örgütü'nce sağlıklı, normal kabul edilmektedir. Bursa'nın suyundaki bu oran 1'in altındadır."

7.2.1. SU TÜKETİMİ

Osmangazi İlçesi'nde 2011 yılında 283 bin 771 abone mevcut iken, bu abonelerin aylık tüketim su miktarı ise 2 milyon 830 bin 67m³'dür. Bursa'nın yaz aylarındaki günlük su sarfiyatı 270-280 bin metreküp, kış aylarında ise 220-230 bin metreküp dolayında iken, nüfusun büyük bir yoğunluğunun yaşadığı Osmangazi İlçesi'nde yaz aylarında günlük su tüketimi 110-130 bin metreküp iken bu rakam kış aylarında 80-100 bin metreküpe düşmektedir.

» İÇME SUYU ALTYAPI ÇALIŞMALARI

7.3. ARITMA VE KANALİZASYON HİZMETLERİ

» BURSA ATIKSU ARITMA TESİSLERİ

Dünya Bankası kredisi kapsamında şehrin doğusunda (eski Demirtaş çöplüğü rehabilitasyon alanının yanında) ve batısında (Özlüce Köyü yakınında) inşa edilen 2 adet atıksu arıtma tesisinde, Osmangazi İlçesi başta olmak üzere tüm merkez ilçelerinde ana toplayıcı kollektörlerle toplanan atıksular arıtılıp Nilüfer Çayına deşarj edilmektedir.

» II. AŞAMA DOĞU VE BATI ATIKSU ARITMA TESİSLERİ KAPASİTE VE KİRLİLİK YÜKLERİ

Doğu ve Batı Atıksu Arıtma Tesisleri aşağıdaki debi ve yüklere göre projelendirilmiştir.

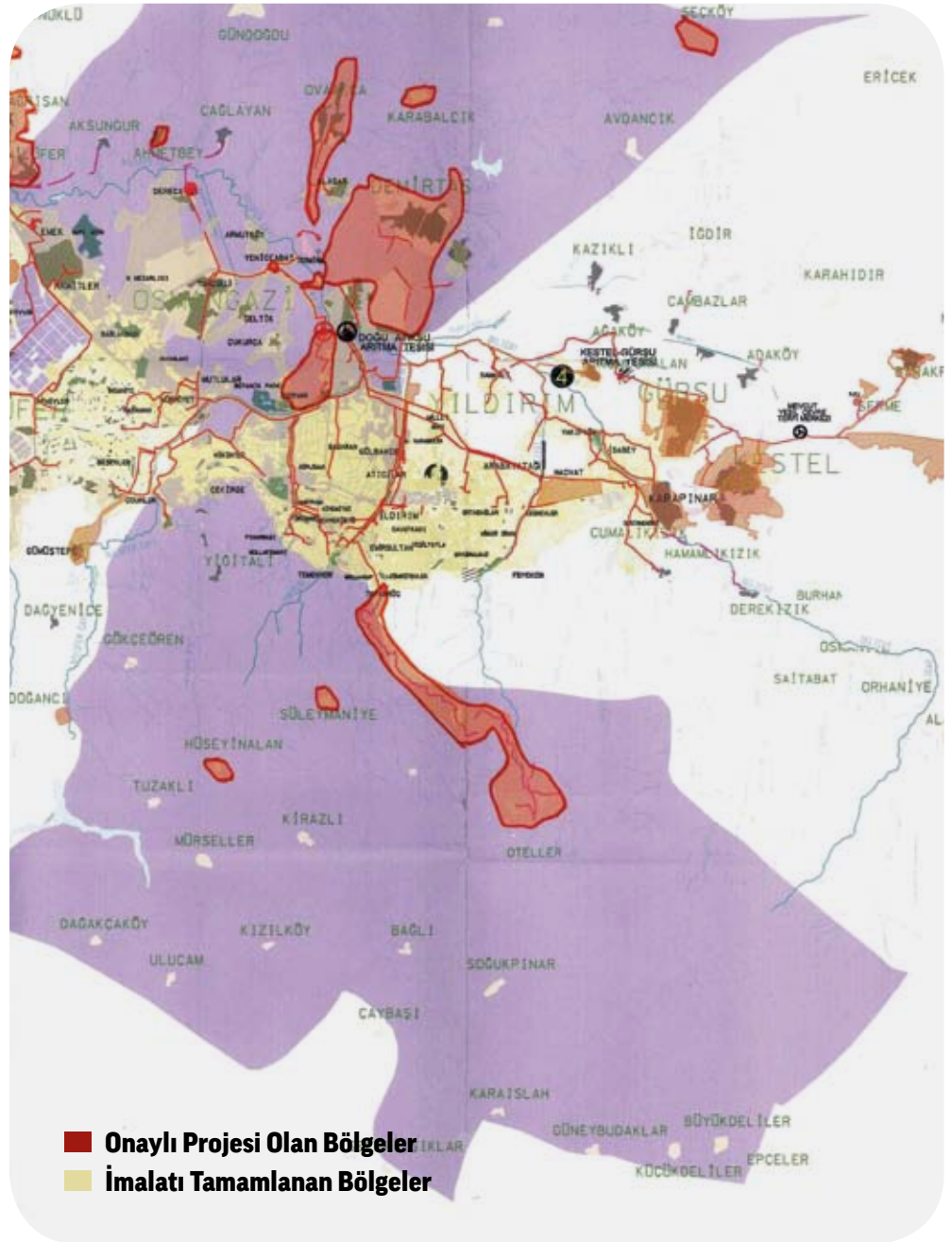
Parametre	Birim	Doğu Atıksu Arıtma Tesis (DAAT)		Batı Atıksu Arıtma Tesis (BAAT)	
		1. Etap	2. Etap	1. Etap	2. Etap
Ortalama Proje Debisi (Kuru Hava)	m ³ /gün	240,000	320,000	87,500	175,000
Kuru Hava Pik Debisi	m ³ /gün	351,200	468,300	164,200	306,300
Yağışlı Hava Pik Debisi	m ³ /gün	597,500	796,600	220,000	438,000
BOD ₅	kg/gün	64,000	85,300	23,500	47,000
AKM	kg/gün	64,000	85,300	23,500	47,000
Amonyak (N olarak)	kg/gün	10,800	14,400	3,938	7,875
Fosfor (P olarak)	kg/gün	2,640	3,520	963	1,925

1. Etap debileri, Bursa ilinin 2017 yılı, 2. Etap debileri ise 2030 yılı nüfus projeksiyonuna uygun olarak hesaplanmış kapasiteyi karşılayacak şekilde belirlenmiştir.

» OSMANGAZİ İLÇESİ KANALİZASYON HARİTASI

» ARITMA PROSESİ

II. Aşama Doğu ve Batı Atıksu Arıtma Tesisleri; azot ve fosfor giderimini de sağlayan uzun havalandırmalı aktif çamur prosesi ve çamur susuzlaştırma ünitelerinden oluşmaktadır. I. aşama kapsamında yapılmış olan anaerobik havuz sistemi II. aşamada çamur depolama sahası olarak kullanılmaktadır. Bursa Doğu Atıksu Arıtma Tesisi, iki aşama olarak 2020 yılında 240.000 m³/gün ve 2030 yılında 320.000 m³/gün evsel atıksuyun arıtılmasına hizmet edecek kapasitede projelendirilmiştir. Bursa Hamitler Süzüntü Suyu Arıtma Tesisi, Hamitler Katı Atık Düzenli Depolama Sahasından kaynaklanan yüksek kirlilik yüküne sahip süzüntü sularının arıtılarak, süzüntü suyunun toprağı, yeraltı ve yüzey sularını kirletmesinin önlenmesi amacını taşımaktadır. Bu amaçla, Hamitler Süzüntü Suyu Arıtma Tesisi'ne gelen ham süzüntü özelliklerinin, aylık çıkış suyu KOİ değeri ortalamasının 3000 mg/l'nin altında olması, en yüksek ardışık 3 günlük çıkış suyu KOİ değeri ortalamasının 3200 mg/l'nin altında olması hedeflenmektedir.

7.4. GÜRÜLTÜ KİRLİLİĞİ

» ÇEVRESEL GÜRÜLTÜ ÇALIŞMALARI

Belediyemizde çevresel gürültü ile ilgili çalışmalar; Çevre ve Orman Bakanlığı'nın 29 Haziran 2006 tarih ve 2006/16 genelgesi ile Çevresel Gürültü Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği ile ilgili şikayetleri değerlendirme veya programlı ve programsız denetimler yapma, adı geçen yönetmeliğe uyulup uyulmadığını denetleme ve idari yaptırım kararı verme yetkisi Belediye Başkanlığımıza devredilmiştir. Bu tarihten itibaren çevresel gürültü ile ilgili çalışmalar Bakanlıkça sertifikalandırılmış personelimiz ve standartlara uygun ölçüm ekipmanı ile yapılmaktadır.

Hızlı büyüyen şehirlerde, mesken ve sanayi alanlarının plansız ve iç içe gelişmesi, trafik yoğunluğunun artması, elektrik, elektronik ve mekanik aletlerin günlük hayatımıza daha çok girmesiyle birlikte gürültüden rahatsızlık artmakta ve giderek insanlarımızın dinlenebilecekleri, çalışabilecekleri kısaca huzurlu şekilde yaşayabilecekleri mekânlar azalmaktadır. Diğer taraftan, başkalarının istirahat hakkına saygının ve çevre hassasiyetinin yeterince gelişmediği durumlarda, eğlence ve diğer günlük faaliyetlerden kaynaklanan gürültü; yoğun şikayetlere ve fiziksel-ruhsal rahatsızlıklara sebep olmaktadır.

Belediyemiz sınırları içerisinde çevresel gürültü ile ilgili şikayetler daha çok makine, soğutma sistemleri ve eğlence gürültüsünden kaynaklanmaktadır. 2011 yılı içerisinde Belediyemiz sınırlarında 113 işletme hakkında işlem yapılmıştır.

» STRATEJİK GÜRÜLTÜ HARİTALARININ HAZIRLANMASI PROJESİ (2010-2013)

04.06.2010 tarih ve 27601 sayılı Resmi Gazete'de (Değişik 27.04.2011 tarih ve 27917 sayılı R.G.) yayınlanarak yürürlüğe giren Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği'nin 7. maddesi (2) Belediyeler başlığı altında d bendi 8. maddesinde "Büyükşehir Belediye Başkanlıkları, Büyükşehir Belediye sınırları ve mücavir alan içinde belirlenen yerleşim alanı veya alanlarında yer alan; karayolu, tramvay ile yerüstünden geçen metro yolları trafiği, limanlar ve Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2'sinde yer alan işletme/tesisler veya atölye-imalathane-eğlence yerleri gibi gürültü kaynaklarının bulunduğu alanlar için ayrı ayrı gürültü haritalarını ilgili belediyelerle koordinasyon ve işbirliği içinde hazırlamakla yükümlüdür" denilmektedir.

AB Çevresel Gürültü Direktifi ile tam uyumlu olan Yönetmeliğin uygulanması amacıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca AB IPA 2009 Programına "Implementation Capacity for Environmental Noise Directive - Çevresel Gürültü Direktifi için Uygulama Kapasitesi" projesi önerilmiş ve proje teklifi AB Komisyonu tarafından kabul edilmiştir. Projenin 2011 yılının sonlarında veya 2012 yılı başlarında başlatılması öngörülmektedir. AB IPA 2009 programı kapsamında Bursa Büyükşehir Belediye Başkanlığı "Stratejik Gürültü Haritalaması" konusunda pilot iller arasında yer almaktadır.

Söz konusu yönetmeliğin stratejik gürültü haritalama esasları 29. maddesinde; "a- En geç 30/6/2013 tarihine kadar; 1- İki yüz

elli binden fazla yerleşik nüfusu olan yerleşim alanları, 2- Yılda altı milyondan fazla aracın geçtiği ana kara yolları, 3- Yılda altmış binden fazla trenin geçtiği ana demir yolları, 4- Yılda elli binden fazla hareketin gerçekleştiği ana hava alanları için bir önceki takvim yılındaki durumu gösteren stratejik gürültü haritaları hazırlanır. B- En geç 30/6/2011 tarihine kadar ve daha sonra her beş yılda bir stratejik gürültü haritası hazırlanması zorunlu olan; yılda altı milyondan fazla aracın geçtiği ana kara yolları, yılda altmış binden fazla sayıda trenin geçtiği ana demir yolları, ana hava alanları ve iki yüz elli binden fazla yerleşik nüfusu olan yerleşim alanları Bakanlığa bildirilir.” denilmektedir.

Bu çerçevede; 2010 yılının son çeyreğinden itibaren elimizde bulunan mevcut veri ve donanım ile birlikte Çevre ve Şehircilik Bakanlığı koordinasyonunda Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın ilgili birimleri tarafından gürültü haritalama çalışmaları devam etmektedir.

İlgi yönetmelik kapsamında, yasal süreç içinde, haritaların oluşturulmasının akabinde gürültü ve etkileri hakkında kamuoyunun bilgilendirilmesi, belediye sınırları ve mücavir alan içindeki yerleşim alanı için eylem planlarının hazırlanması ve hazırlanan eylem planlarının kamuoyu görüşüne sunulması planlanmaktadır.

7.5. ÇEVRE ETKİNLİKLERİ

Türkiye'nin en kapsamlı çevre projelerine imza atan Osmangazi Belediyesi, "Yeniden Yeşil Bursa" hedefiyle geleceğe daha güzel bir kent bırakmayı hedeflemektedir. Bursa'daki en büyük sosyal sorumluluk projelerinden biri olan "Bir Milyon Fidan Kampanyası"na öncülük eden Osmangazi Belediyesi, 7'den 70'e herkesin dahil olduğu fidan dikim kampanyası ile 500 bin fidanı toprakla buluşturmuştur. Bir milyon fidan hedefi doğrultusunda hızlı ve emin adımlarla ilerleyen Osmangazi Belediyesi, tüm vatandaşlarını kampanyaya katılmaya davet etmektedir.

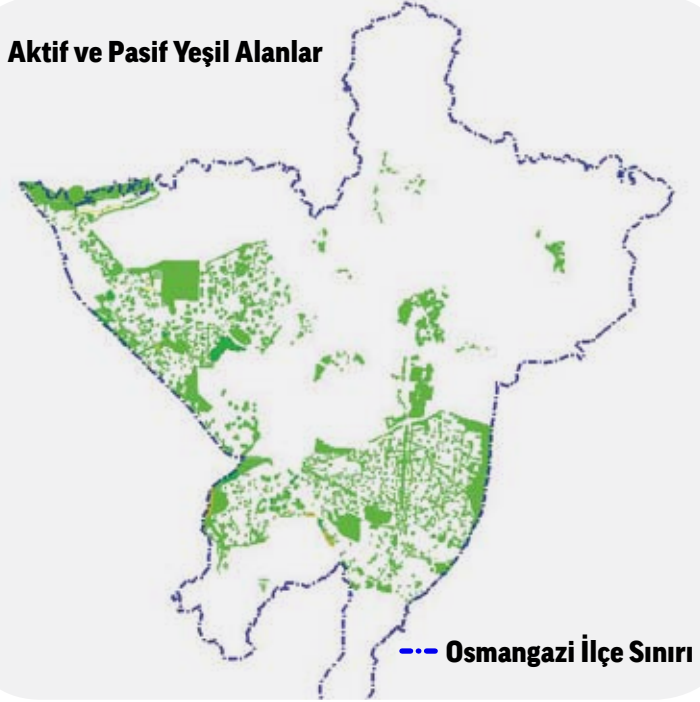
» DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ

5 Haziran 1972 yılında İsveç'in Stockholm kentinde yapılan Birleşmiş Milletler Çevre Konferansında üye ülkelerin aldığı kararla, 5 Haziran Dünya Çevre Günü ilan edildi. Ayrıca Haziran ayının ikinci haftası da Çevre Haftası olarak kutlanmaktadır. Ayın bu günü ve haftası içerisinde çevre ile özellikle çevrenin korunmasıyla ilgili çeşitli bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sanayileşmeyle birlikte şehir nüfusunun kontrolsüz bir şekilde artması beraberinde çevre sorunlarını da getirmiştir. Bütün ülkelerin ortak sorunu olan çevre kirliliği, sadece Osmangazi Belediyesi'nde yaşayan insanların değil tüm canlıların yaşamlarını tehdit eder boyutlara gelmiştir.

» ÇEVRE ORDUSU

Bursa'nın metrekareye düşen nüfus yoğunluğunun en yüksek ilçesi olan Osmangazi'de, temizlik hizmetleri ayrı bir önem kazanmaktadır. Osmangazi Belediyesi, 109 mahallede haftada 3 gün, 27 köyde de haftada 2 gün evsel atık toplanmaktadır. Sadece 2011 yılında Temizlik İşleri Müdürlüğü tarafından 178 bin ton evsel atık toplanmıştır. Ayrıca belediye bünyesinde Çevre Koruma Timi oluşturulmuştur. 30 kişilik motorize ve yaya çevre koruma timleri daha temiz bir Osmangazi için aralıksız çalışmaktadır.

Aktif ve Pasif Yeşil Alanlar

7.5.1 AÇIK VE YEŞİL ALANLAR

» MEYDANLAR

Osmangazi Belediyesi, özellikle sosyal altyapıdan mahrum bölgelerin daha ferah bir ortama kavuşması için başlattığı her mahalleye bir meydan projesinde önemli bir yol katetmiştir. Proje kapsamında; başta Adalet, Soğanlı, Alacahırka, Akpınar, Abdal ve Tahtakale olmak üzere 20'yi aşkın mahalleye meydan yapılmıştır. Meydanların hayata geçirilmesi için Osmangazi Belediyesi 5 milyon TL'nin üzerinde harcama yaparak 150'den fazla binayı kamulaştırarak yıkmıştır.

» BAĞLARBAŞI MEYDANI

Bağlarbaşı Mahallesi Osmangazi ve Nilüfer Caddeleri arasında yapılacak meydan, Bursa'nın en ferah meydanlarından biri olacaktır.

Toplam 5 bin 500 metrekare alana sahip olan Bağlarbaşı Meydanı mahalleye nefes aldiracağı gibi yeşil alanı, oturma grupları, yüzey havuzu, çocuk oyun ve fitnes alanıyla mahalle sakinlerine de yeni bir yaşam alanı yaratacaktır.

7.5.2. ÇEVRE DÜZENLEMELERİ

» ÜFTADE SOKAK SAĞLIKLAŞTIRMA PROJESİ

Üftade Sokak, konum olarak Hisar içinde, Kavaklı Caddesi'nde olup, Bursa'daki önemli dini merkezlerden biri olması sebebiyle oldukça fazla yerli ve yabancı ziyaretçisi bulunmaktadır. Geçmişten günümüze geçici bazı önlemlerin dışında sokakta pek fazla düzenleme yapılmamıştır. Surların restorasyonu ile birlikte Hisar içindeki önemli dini ve kültürel merkezlerin restorasyonları da gündeme gelmiştir. Üftade Sokak sağlıklaştırma projesi de bu önemli projelerimizden biridir.

» OSMANGAZI ÇIKMAZI SAĞLIKLAŞTIRMA PROJESİ

Osmangazi Çıkmaşı birçok sivil mimarlık örneği yapıdan oluşmaktadır. Birçok yapının ömrü bitmek üzere olduğu halde zaman içinde yapılan çeşitli sağlıklaştırma çalışmaları ile yapıların biraz daha ayakta kalmalarına destek verilmiştir.

» YİĞİT CEDİD CAMİİ ÇEVRE DÜZENLEME PROJESİ

Tuzpazarı Mahallesi, Cumhuriyet Caddesi'nde yer alan Yiğit Cedit Camii'nin 15. yüzyıl başında yapıldığı bilinmektedir. II. Bayezid dönemine kullanılan caminin yapımı 14. yüzyılda başladığı tahmin edilmektedir. Yiğit Cedit Camii çevre düzenleme projesi kapsamında; caminin özellikle Cumhuriyet Caddesi'nden daha iyi algılanabilmesi ve cami duvarının görülebilmesi için çömlekçi dükkanları kaldırılmıştır. Caminin batı duvarına bitişik olan büfe de kaldırılarak camiden ayrı olarak altıgen planlı bir büfe yapılmıştır. Caminin taş duvarlarında kimyasal malzemeler ile temizlemesi yapılmıştır.

» AHMET DAİ CAMİİ ÇEVRE DÜZENLEME PROJESİ

Kayhan Mahallesi, Cumhuriyet Caddesi'nin doğu ucuna yakın olan bu cami, tek kubbeli ve kurşun örtülü, dilimli minareli olup iç kapı üstündeki Arapça kitabesi, Edincikli Hızır oğlu Yahşi Bey'in 876 H.1471 Haziran - Temmuz'da yaptırdığını bildirmektedir. Ahmet Dai Cami çevre düzenleme projesi kapsamında; sonradan yapılan tuvaletler, depo ve abdestlik bölümü kaldırılacaktır. Yerine vatandaşlarımızın ihtiyacını karşılayacak şekilde yeni tuvaletler ve abdesthaneler yapılacaktır.

» ERTUĞRUL BEY HAZİRESİ ÇEVRE DÜZENLEME PROJESİ

Cumhuriyet Caddesi'nin üzerinde ve Sipahi Çarşısı'nın arkasında Ertuğrul Camii'nin yanındadır. Sultan I. Bayezid'in oğlu olan Ertuğrul Çelebi 1376 yılında doğmuş, Kadı Bürhanettin veya Timur ile yapılan savaş sırasında, 1398 yılında yaşamını yitirmiştir. Bir süre Saruhan ve Karasi eyaletleri valiliği yapmıştır. Bursa'da yaptırdığı mescidin yanına gömülmüştür. Yüksek harç ile işlenmiş bir kabirdir ve mezar taşı yazılı değildir. Mezar, 1957 yılında Bursa Eski Eserleri Sevenler Kurumu tarafından onarılmıştır.

» DOĞANEVLER CAMİ ÇEVRE DÜZENLEME PROJESİ

Osmangazi İlçesi'nde bulunan Doğanevler Cami çevre düzenleme projesi yaklaşık iki ay süren çalışmalar sonucunda tamamlanmıştır.

7.5.3. BİSİKLET YOLU

Dünyanın en çevreci ulaşım aracı olan bisiklet kullanımını yaygınlaştırmak için çalışmalar yürüten Osmangazi Belediyesi, yeni projeleriyle de dikkat çekmektedir. Panayır Mahallesi Bisiklet ve Yürüyüş Yolu hizmete açılmıştır.

7.5.4. PARKLAR

Bursa'nın en büyük parkları olan Merinos Parkı, Reşat Oyal Kültür Parkı, Botanik Parkı, Soğanlı Hayvanat Bahçesi, Pınarbaşı Parkı, Soğukkuyu Parkı ve Hamitler Parkları'nın yanı sıra Osmangazi Belediyesi, son dört yıl içinde; kamulaştırarak açılan alanlarda sıfırdan 170 adet çocuk oyun ve dinlenme parkı yapmıştır. 2011 yılında Osmangazi'de 535 adet park ve yeşil alanda toplam 1 milyon 170 bin 140 m²'de bakım çalışmaları yapılırken, 170 adet çiçek dikim parterinde toplam 518 bin 813 adet mevsimlik çiçek dikilmiştir. Bakımı yapılan yeşil alan, çocuk parkı vb. gibi alanların toplam alanı 408 dekardan 857 dekara yükselirken, bu sayede Osmangazi'de kişi başına düşen yeşil alan miktarı da iki

katına çıkmıştır. Diğer yandan, yapılan onlarca parktan birine de, Hakkari'nin Yüksekova İlçesine bağlı Dağlıca'da terör örgütünün hain saldırısı sonucu şehit düşen Bursalı Er Samet Saraç'ın adı verilmiştir. Şehidin ismi, Soğanlı'daki parkta yaşayacaktır.

» REŞAT OYAL KÜLTÜRPARKI

40 hektarlık büyüklüğü ile Bursa'nın en önemli parkı olan Kültürpark, konumu ve yeşil dokusuyla kent merkezinde önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Koşu, bisiklet ve yürüyüş yolları yeniden düzenlenirken, giriş kapılarından oturma elemanlarına, gölgeliklerden çeşmelere, heykellerden lunaparka, tabelalardan çocuk oyun alanlarına dair her şey mevcuttur. Tüm teknik altyapısı yeraltına alınan parkın içinde bir de göl bulunmaktadır. 170 bin metrekarelik yeşil alanda bulunan 6 bin çeşit ağaçla da göz kamaştıran Kültürpark, Osmangazi ve Bursa'nın vazgeçilmez ortak kullanım alanlarından biridir.

» BOTANİK PARK

Botanik Park, İzmir-İstanbul yolu üzerinde Hayvanat Bahçesi'nin bitişiğinde kurulmuş 400 dönümlük parktır. 1998'den beri

1. derecede doğal sit alanıdır. Bitkisel araştırma ve bilimsel çalışmalara açık bir parktır. Parkın yapımı 1995'de başlamış ve 1998 yılında kullanıma açılmıştır. Park içinde spor için koşu yolları, yürüyüş yolları, bisiklet yolları, kültür fizik aletleri, masa tenisi alanları ve bir otomobil pisti bulunmaktadır. Parkta bisiklet kiralamak mümkündür. 150 tür ağaç, 27 çeşit gül, 76 tür çalı, 20 tür örtücü bitki bulunmaktadır. Botanik Park'ta Japon Bahçesi, Fransız Bahçesi, İngiliz Bahçesi, gül bahçesi, kaya bahçesi, kokulu bitkiler bahçesi, şekilli bitkiler bahçesi gibi adlarla değişik bahçe alanları oluşturulmuştur. Her yıl uluslararası Lale Festivali nedeniyle 250 bin adet lale ekilmektedir.

» MERİNOS PARKI

252 bin 500 m² yeşil alanda 81 farklı türde olmak üzere 2 bin 500 ağaç ve 11 bin 600 bitkinin bulunduğu alanda bir suni gölet ve süs havuzları ile bin araçlık kapalı otopark da bulunmaktadır. Park bünyesinde ayrıca; kafeterya, restoran, 2 km yürüyüş yolu, 3 km. koşuyolu, 5 km. bisiklet yolları ve çocuk oyun alanları yer almaktadır. Ayrıca Merinos Parkı içinde Merinos Atatürk Kongre ve Kültür Merkezi ile diğer sosyal tesisler bulunmaktadır.

» ZİRAAT PARKI

Osmangazi Belediyesi Ziraat Parkı, Hürriyet Mahallesi'nde yaklaşık 15 bin m² alan üzerine kurulu kafesi, çocuk oyun grubu ve çam ağaçlık ormanı ile bölge halkının kullanımına açılmıştır. Spor aletlerinden yürüyüş yollarına, çiçek ve ağaç türlerinden oyun alanlarına kadar tüm bölümleri yenilenen parkta vatandaşlar yaz aylarında her sabah toplu halde spor yapmaktadır. Yürüyüş parkurunun zemini kauçukla kaplanan parkta ayrıca fitness ve spor aletleri de yenilenmiştir.

» DEĞİRMEN PARKI

Adını Hüdavendigâr Mahallesi Bent Caddesi'nde yer alan eski bir değirmenden alan park, toplam 10 bin m² alana sahip olup bölgenin önemli bir sosyal yaşam alanı olacaktır. Yemyeşil bir doğanın içinde vatandaşlara dinlenme imkânı sunulan parkta yürüyüş ve bisiklet yolları, çocuk parkı, oturma alanları ile fitness alanı yer almaktadır.

7.6. HAYVAN HASTANESİ BAKIM VE BARINMA MERKEZİ

“Her canlı değerlidir.” anlayışıyla çalışan Osmangazi Belediyesi, hayvanların korunması ve tedavisinde de kalitesini ortaya koymaktadır. Dünya standartlarında hizmet veren Türkiye'nin örnek tesisi Osmangazi Sahipsiz Hayvanlar Doğal Yaşam ve Tedavi Merkezi, üç yılda 11 bin 512 sokak hayvanına (kedi, köpek) cerrahi yöntemle kısırlaştırma ve kuduz aşılı ile iç-dış parazit enjeksiyonu yaparak poliklinik hizmeti vermiştir. Bin 839 sokak hayvanını sahiplendiren Osmangazi Sahipsiz Hayvanlar Doğal Yaşam ve Tedavi Merkezi, kısa sürede hayvanseverlerin uğrak yeri olmuştur. 3 yılda 54 bin 938 kişi tarafından ziyaret edilen merkezi, gelecek nesillere hayvan sevgisini aşılamak amacıyla 68 okuldan 3 bin 122 öğrenci de ziyaret ederek hayvanlarla örnek dostluklar kurmuşlardır.

7.7. GIDA GÜVENLİĞİ

Gıda güvenliği konusunda ilçenin dört bir yanında denetimlerini sıkı bir şekilde sürdüren Osmangazi Belediyesi, insan sağlığını hiçe sayanlara göz yummamaktadır. Son üç yıl içerisinde 9 bin 130 adet pazarcı esnafını denetleyen belediye ekipleri, zabıta birimlerine gelen yaklaşık 28 bin 500 ihbarı değerlendirerek, çözüme kavuşturmuştur. 23 bin 500 işyerinin denetimini de yapan belediye ekipleri, kurallara uymayan 2 bin 582 kişi ve kuruluş hakkında yasal işlem gerçekleştirmiştir. İnsan sağlığını hiçe sayanlar hakkında yapılan denetimlerde, son kullanım tarihleri geçmiş 41 ton bozuk gıdayı imha ederken, işyerlerinde görüntü kirliliğine sebebiyet veren ilan, reklam ve tabela yönünden 27 bin esnafı da denetlemeyi ihmal etmemiştir. Bu konuda kurallara uymayan 255 markette, usulsüz kurulan yaş sebze-meyve reyonlarının tamamını kaldırıp, 137 işletme hakkında da mevzuat hükmüne yasal işlem gerçekleştirilmiştir.

7.7.1. GIDA KAYNAĞI VE DAĞITIM MERKEZLERİ

Pazar alanı teknolojisinde Türkiye’de ilk uygulamalardan birini hayata geçiren Osmangazi Belediyesi, Hüdavendigar Mahallesi’nde “Asma-Germe Membran” sistemiyle inşa edilen pazar alanını hizmete açmaya hazırlanmaktadır. Çelik taşıyıcı sistem ile membran örtüsünden oluşan bu sistemle 3 bin metrekarelik kolonsuz, dolayısıyla oldukça fonksiyonel bir alan elde edilecektir. Pazar kurulan günlerin dışında değişik amaçlarla kullanılması da mümkün olacaktır. Modern projenin altında ise, bütün bölge insanların ihtiyacını karşılayacak otoparklar da inşa edilmektedir.

7.7.2. ÖRNEK İŞYERİ

Osmangazi Belediyesi olarak sosyal belediyecilik noktasında daha sağlıklı nesiller ve mutlulukla gülen yüzler için farklı sağlık projeleri geliştirmeye devam etmektedir. Dünyanın ilk kalite standardının 1502 yılında uygulandığı Bursa’da Osmangazi Belediyesi olarak sağlıklı ve hijyenik işyerleri “1502 Kalite Belgesiyle” tescillenmektedir. Proje kapsamında gıda ve hizmet sektöründe çalışan 26.197 Sıhhi, 2169 Gayri Sıhhi işyeri denetimi yaparak uygun görülen iş yerlerine “1502 Kalite Belgesi” verilmiştir. Kentin en kalabalık yerlerinden biri olan Nilüfer Köylü Pazarı’nın içinde de 1502 Kalite Meydanı oluşturan Osmangazi Belediyesi, ayrıca “Tüm iş yerlerinde hijyen” sloganıyla başlattığı “Kar Tanesi” projesi kapsamında, hijyen ve kanla bulaşan hastalıklar konusunda eğitim alan 50 kuaföre sertifika vermiştir. Kuaförlerin yanı sıra lokanta, aşçı ve berber gibi insan sağlığıyla birebir ilgili olan meslek gruplarına yönelik düzenlenen eğitimlerle sertifika alanların sayısı 500’e ulaşmıştır.

7.8. ATIK YÖNETMELİĞİ

» BİTKİSEL ATIK YAĞLARIN TOPLANMASI

Bitkisel atık yağların toplanması çalışması 2008 yılında pilot bölge oluşturularak başlamış, bidon dağıtımı yapılmış, muhtarlıklara atık yağ bidonları bırakılarak toplama noktaları oluşturulmuş, daha sonra tüm Osmangazi İlçesi sınırlarında bilgilendirme çalışması yapılarak toplama sistemi yaygınlaştırılmıştır. Biriken atık yağlar muhtarlıklardaki toplama noktalarına bırakılabilmekte aynı zamanda Temizlik İşleri Müdürlüğü'ne bilgi verildiği takdirde belediye çalışanları tarafından toplanması sağlanmaktadır. Bu çalışmalar kapsamında 2011 yılı içerisinde Osmangazi İlçesi'nde 50 bin 720 kg. bitkisel atık yağ toplanmıştır.

7.9. GERİ KAZANIM PROJESİ

» EVSEL ATIKLAR

Resmi kurumların, alışveriş merkezlerinin yoğun olduğu 9 adet merkez mahallede her gün, ana arterlerde günde 2 defa, metrekareye düşen nüfus yoğunluğunun fazla olduğu 100 mahallede haftada 3 gün, 27 köyde haftada 2 gün evsel atıklar düzenli olarak toplanmaktadır. Bu çalışmalar sonucunda Osmangazi İlçesi'nde 2011 yılında 236 bin 703 ton evsel atık toplanmıştır.

» AMBALAJ ATIKLARININ KAYNAĞINDA AYRI TOPLANMASI

Geri dönüşüm atıkları Osmangazi Belediyesi'nde 2007 yılından bu yana lisanslı firmalar tarafından toplanmaktadır. Tüm mahallelerde haftada bir gün kapı önünden program dahilinde toplanmaya devam etmektedir. Osmangazi İlçesi'nde 2011 yılında 8 bin 744 ton ambalaj atıkları kaynağında ayrı toplanarak Bursa ve ülke ekonomisine geri kazanım sağlanmaktadır. Bu proje kapsamında Osmangazi İlçesi'ndeki 58 okulda eğitim verilirken, ilçenin farklı noktalarına 1522 adet geri dönüşüm kutusu, 29.800 adet geri dönüşüm poşeti, 40 bin 350 adet geri dönüşüm broşürü, 135 adet konteyner dağıtılmış, 79 bin 952 vatandaşa bilgilendirme yapılmıştır.

» ÇEVRE KORUMA TİMİ

Osmangazi Belediyesi lise mezunu, üniformalı, 30 kişilik motorize ve yaya çevre koruma timi oluşturularak, mahalle ve köylerde vatandaşları çevre konusunda bilgilendirmeler yapmaya devam etmektedir. Bu konuda vatandaşlara bilgilendirme broşürleri de dağıtan ekip, kurallara uymayarak çevreyi kirleten kişi, kuruluş ve iş yerlerine yasal uyarı ve cezaları bildirmektedir. Çevre Koruma Timi ayrıca muhtar ve vatandaşlarla birebir görüşerek çevre konusunda yapılacak çalışmalar hakkında istek, tavsiye ve önerileri de kayıt altına almaktadır.

» PLASTİK POŞETLERİN SINIRLANDIRILMASI

Henüz yönetmeliği yayınlanmamış olan plastik poşet tüketiminin sınırlandırılmasına yönelik çalışmalar halen yürütülmektedir. "Yeşil Dalga Hareketi" kapsamında hayata geçirdiğimiz "Plastik Poşete Hayır" sloganıyla başlattığımız, plastik poşet kullanımının sınırlandırılması ve bez torba tüketiminin yaygınlaştırılması amaçlı bir çok projede sunumlar yapılmış ve bu konuda vatandaşların dikkatini çekerek bilinçlendirme yapmak amacıyla bugüne kadar 11 bin 500 adet bez torba dağıtılmıştır.

» ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALARIN TOPLANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Elektronik atık toplama 2009 yılından bu yana Osmangazi Belediyesi tarafından yürütülmektedir. Bursa ve Osmangazi ekonomisine geri kazanım için geliştirilen proje kapsamında Osmangazi Belediyesi, kentin dört bir yanına elektronik atık toplama konteyneri yerleştirmiş, 2011 yılında 12 bin 329 kg. e-atık toplanarak Bursa ekonomisine geri kazandırılmıştır.

7.10. ATIK PİL

» ATIK PİLLERİN TOPLANMASI

Osmangazi İlçesi sınırlarındaki tüm market, hastane, okul, kamu ve özel kurumlar, muhtarlıklar, eczaneler, telefon satış noktaları ve fotoğrafçılar başta olmak üzere tüm vatandaşlara bilgilendirme yapılarak atık pillerin ayrı toplanması konusunda çalışmalar devam etmektedir. Belediye personeli tarafından çevreye ve doğaya zararlı olan atık piller toplanarak özel izinli firmalar aracılığıyla bertarafı sağlanmaktadır. Osmangazi Belediyesi tarafından 2011 yılında 58 okulda, DOSAB'da 104 işyerine, 12 camiye 150 adet pil kutusu, 40 adet pil bidonu, 45 adet pil poşeti, 61 adet afiş, 1700 adet broşür dağıtılmıştır. 2011 yılında toplam 7 bin 228 kg. atık pil toplanarak bertarafı sağlanmıştır.

7.11. ENERJİ TÜKETİMİ

2007-2012 yılları arasında Osmangazi İlçesi'nde konutlarda 1.972.999.738 Kwh enerji tüketilmiştir. Başta enerji tüketiminde en çok sanayi kuruluşları 2.111.642.279 Kwh ile gelirken, Osmangazi'de enerji tüketimi olarak kişi başına 2.534 Kwh düşmektedir.

Tüketim türü	Abone sayısı	Tüketim miktarı Kwh
Resmi daireler	145 adet	97.263.887 Kwh
Kitler	15 adet	37.583.248 Kwh
Sanayi	274 adet	2.111.642.279 Kwh
Ticarethane	34.492 adet	1.227.201.157 Kwh
Tarım	89 adet	13.966.402 Kwh
Şantiye geçici abone	2535 adet	143.696.550 Kwh
Mesken	216.917 adet	1.972.999.738 Kwh
Belediye'ye ait mülkler	44 adet	125.919.535 Kwh
Genel aydınlatma	309 adet	93.863.120 Kwh
İbadethane aydınlatma	92 adet	5.936.395 Kwh
Hayır kurumları	88 adet	5.491.631Kwh
İl Özel İdare	20 adet	6.470.771Kwh

7.12. OLAĞAN DIŞI DURUM YÖNETMELİĞİ

Bursa 2004 yılı İl Çevre Durum Raporu'na göre, Bursa Ovası, Kuzey Anadolu Deprem Fayı'nın etkisindedir. Ova, batıya doğru bir sıkışma sonucu kuzey-güney doğrultulu bindinneler ve doğu-batı doğrultulu normal faylarla, kuzey-güney yönünde açılmaya başlamıştır. Diğer bir ifadeyle doğu-batı yönlü sıkışma kuzey-güney yönlü gerilme ile karşılanmaya başlanmıştır. Bölgede, yerel küçük fayların yanında, Kuzey Anadolu Fayı ile ilişkili gelişen büyük ölçekli faylar, genç birimlerin depolanmasını denetlemiştir. Bursa Ovası, Neojen birimleri ve Alüvyonla örtülmüş bir tektonik çöküntü alanıdır. Dolayısı ile Bursa ovası içinde, Neojen ve Alüvyon birimlerin altında yer alan kayalarda fay oluşumları beklenmelidir.

Bölgede genel olarak İnönü-Eskişehir Fay Zonu ve onun Güney-Güneybatısında kalan birkaç fay dışındaki faylar, Kuzey Anadolu Fay Sistemi'nin batı uzantısını oluşturur ve bunlar Marmara Bölgesi'nin depremselliğine kaynaklık eder. Bu fay ve fay zonlarından önemli olanları doğudan batıya doğru Abant-Dokurcun Alt Fay Zonu, Karapürçek Alt Fay Zonu, Sapanca Alt Fay Zonu, Yalova Fayı, Güney Marmara Fayı, Karadere-Kaynaşlı-Mengen Alt Fay Zonu, Arifiye Fayı, Acısu Fayı, Orta Marmara Fayı, Hendek-Yığılca Alt Fay Zonu, Kuzey Marmara Fayı, Saros-Ganos Alt Fay Zonu, Geyve-iznik Alt Fay Zonu, Bardakçılar-Saraycık-Edincik Alt Fay Zonu, Ezine-Bayramiç-Biga Alt Fay Zonu, Bursa Fayı, Ulubat Fay Takımı, Mustafakemalpaşa Alt Fay Zonu, Yenice-Gönen Alt Fay Zonu, Altınoluk Fay Zonu, Kütahya Fay Zonu, Mihalıççık Fayı ve İnönü-Eskişehir Fay Zonu'dur. Depremsellik açısından bakıldığında Bursa ve çevresini birinci

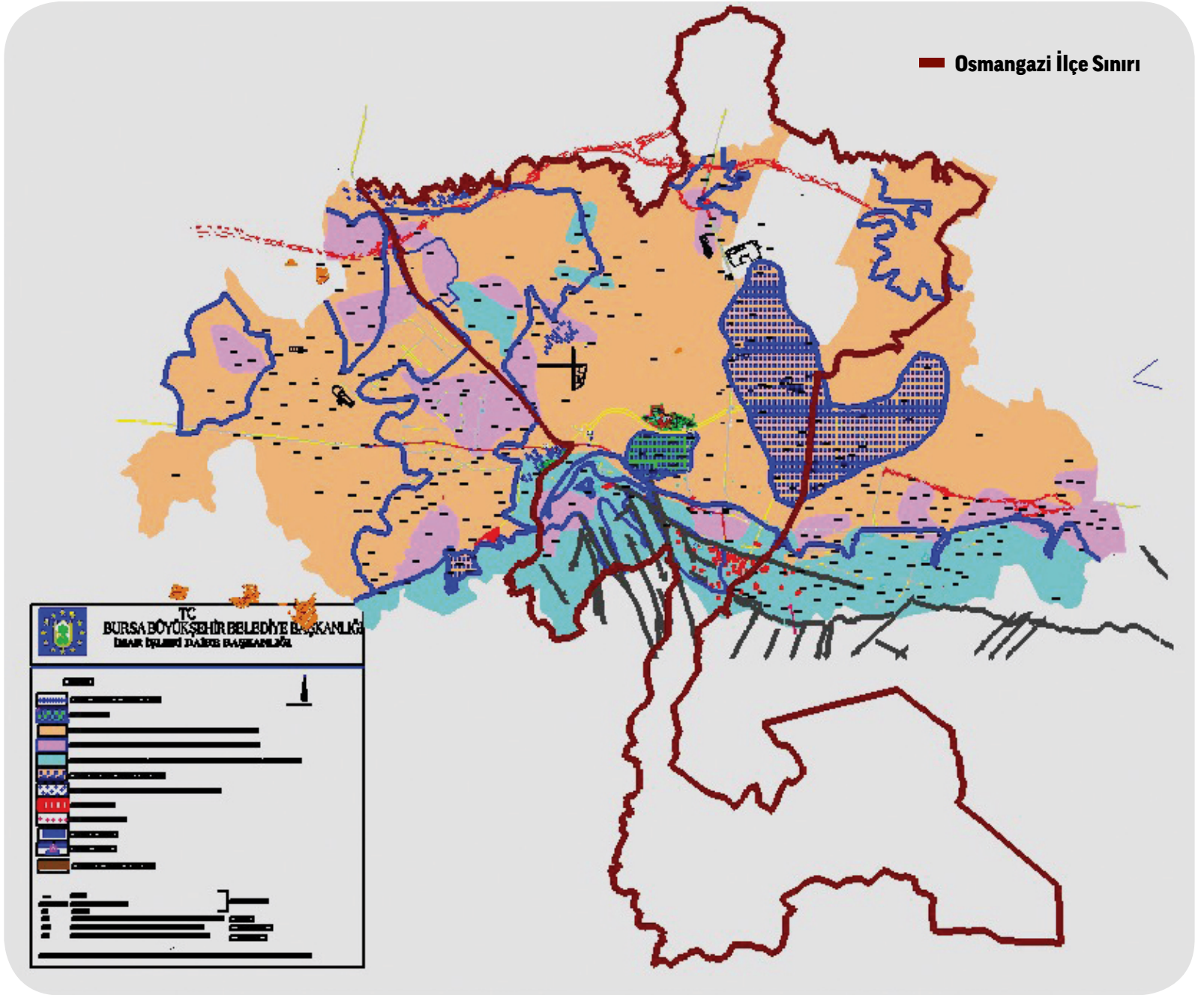
derecede etkileyecek bir depreme kaynak olabilecek en önemli fay Bursa Fayı'dır. Bu fay hem Bursa Bölgesi'nin merkezinde hem de doğrultu atımlı bir fay olması nedeniyle Bursa ve yakın çevresi için önem kazanmaktadır.

Bursa Fayı doğuda Derekızık- Burhaniye köyleri ile batıda Uluabat gölü arasında uzanan, Doğu - Batı gidişli, yaklaşık 45 km. uzunluğunda, sağ yanal ve doğrultu atımlı bir faydır. Bursa Fayı, Uluabat ve Mustafakemalpaşa Alt Fay Zonları ile birlikte, Kuzey Anadolu Fay Sistemi'nin Marmara Bölgesi'ndeki en güney segmentlerini oluşturur. Deprem Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan Türkiye Deprem Haritası'na göre, Marmara çevresinde aktif fayların bulunması nedeniyle, Bursa 1. Derece deprem kuşağı içinde yer almaktadır.

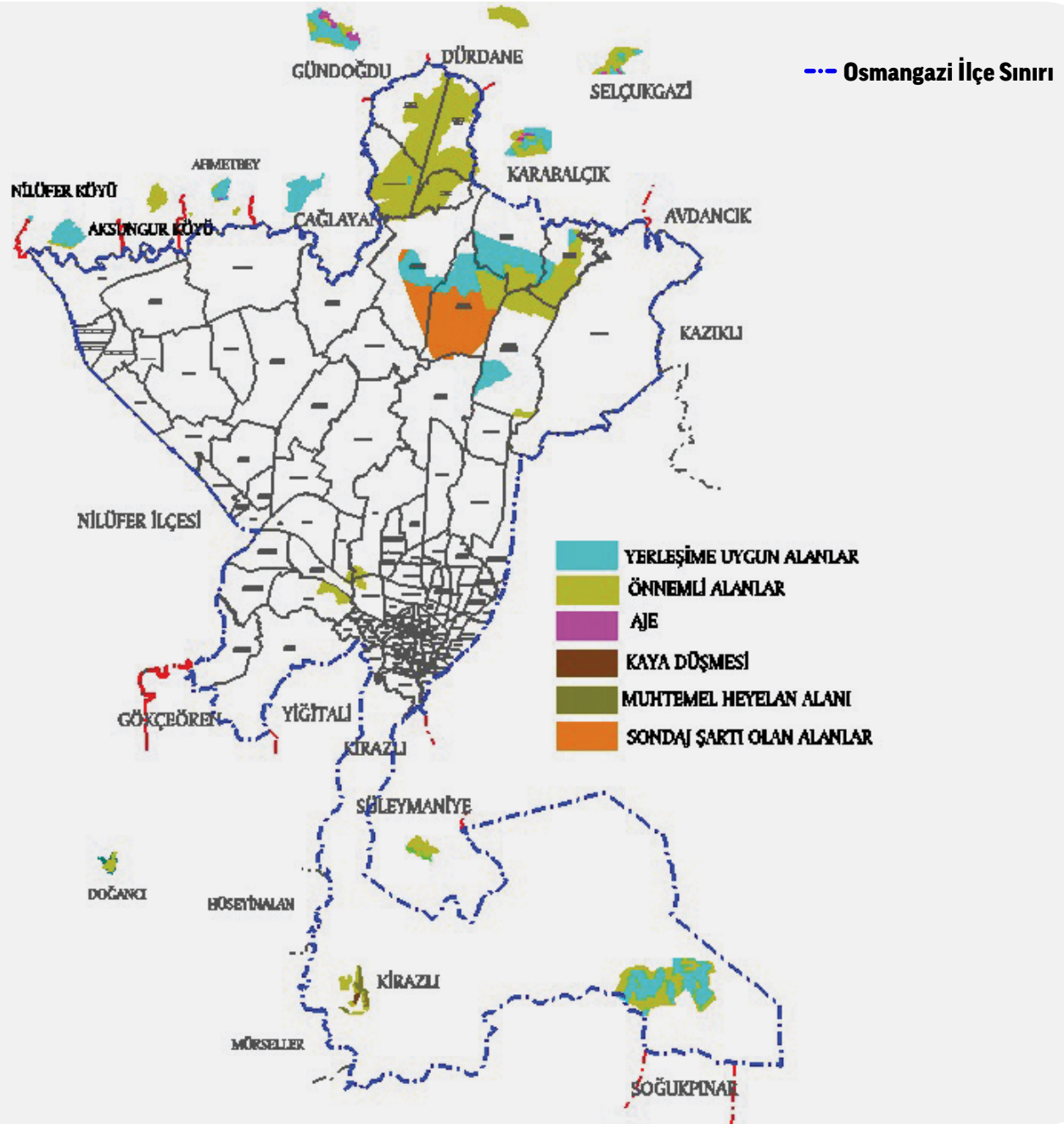
7.12.1. JEOLJİK-JEOFİZİK-JEOTEKNİK DEĞERLENDİRME

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Afet işleri Genel Müdürlüğü'nün 15.10.1999 gün ve 122297 sayılı 10 nolu genelgesi ile 1. ve 2. Derece deprem kuşaklarında kalan bölgelerde yeni yerleşime açılacak olan yerler ile mevcut Nazım imar Planları'nın, Jeolojik Etüt yapılmadan uygulanmaması gibi teknik bir zorunluluk getirilmiştir. Bunun üzerine, Bursa Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan; Osmangazi, Yıldırım ve Nilüfer ilçelerini kapsayan Jeolojik-Jeofizik-Jeoteknik etüt çalışmaları hazırlanmış ve 17.01.2001 tarihinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Afet İşleri Genel Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır. Hazırlanan bu zemin değerlendirme raporu Bursa Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan zeminlerin jeolojik yapısı ile bu yapıyı oluşturan birimlerin, fiziksel, mekanik, dinamik ve mukavemet özelliklerinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

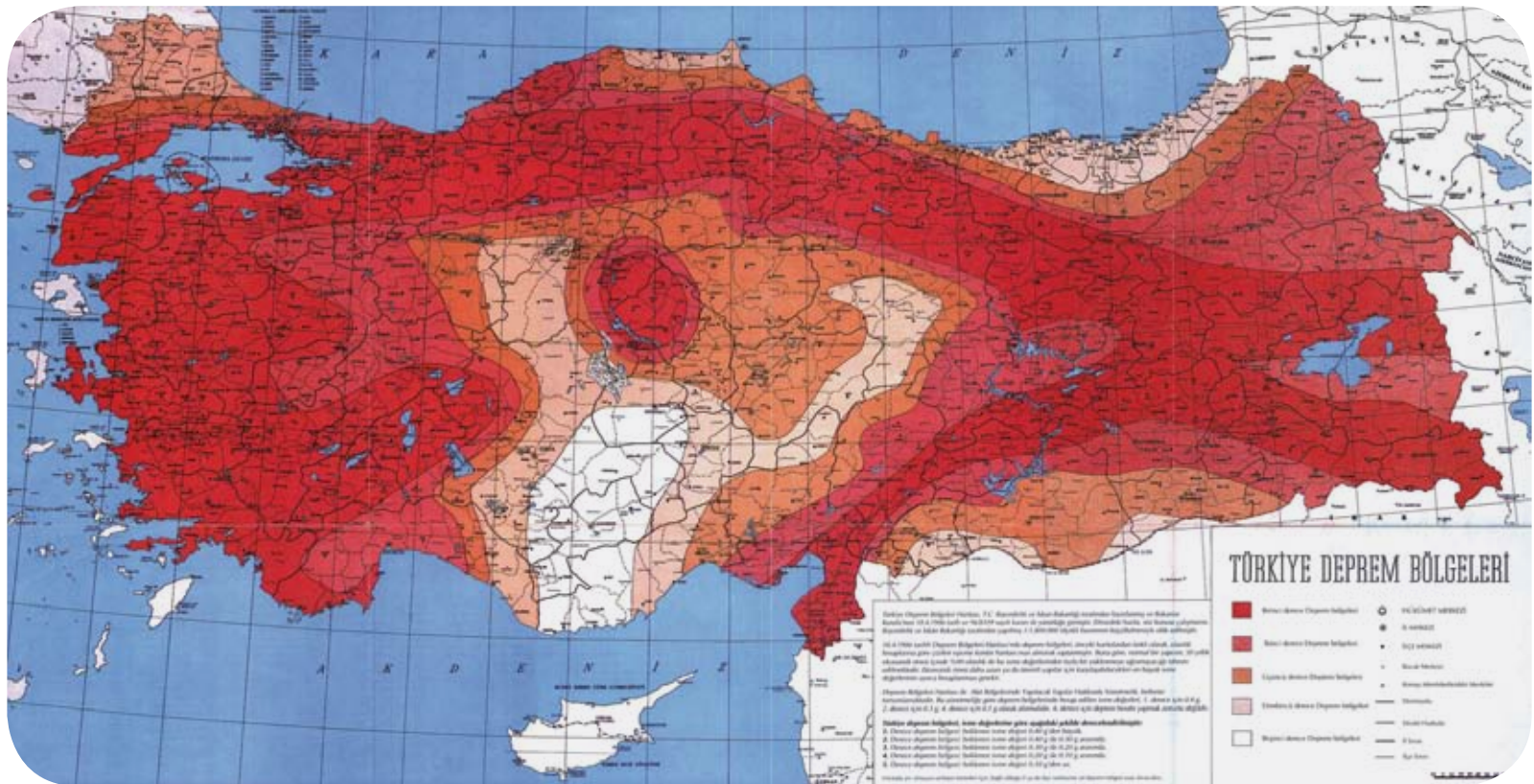
7.12.2. BURSA ZEMİN ETÜD HARİTASI

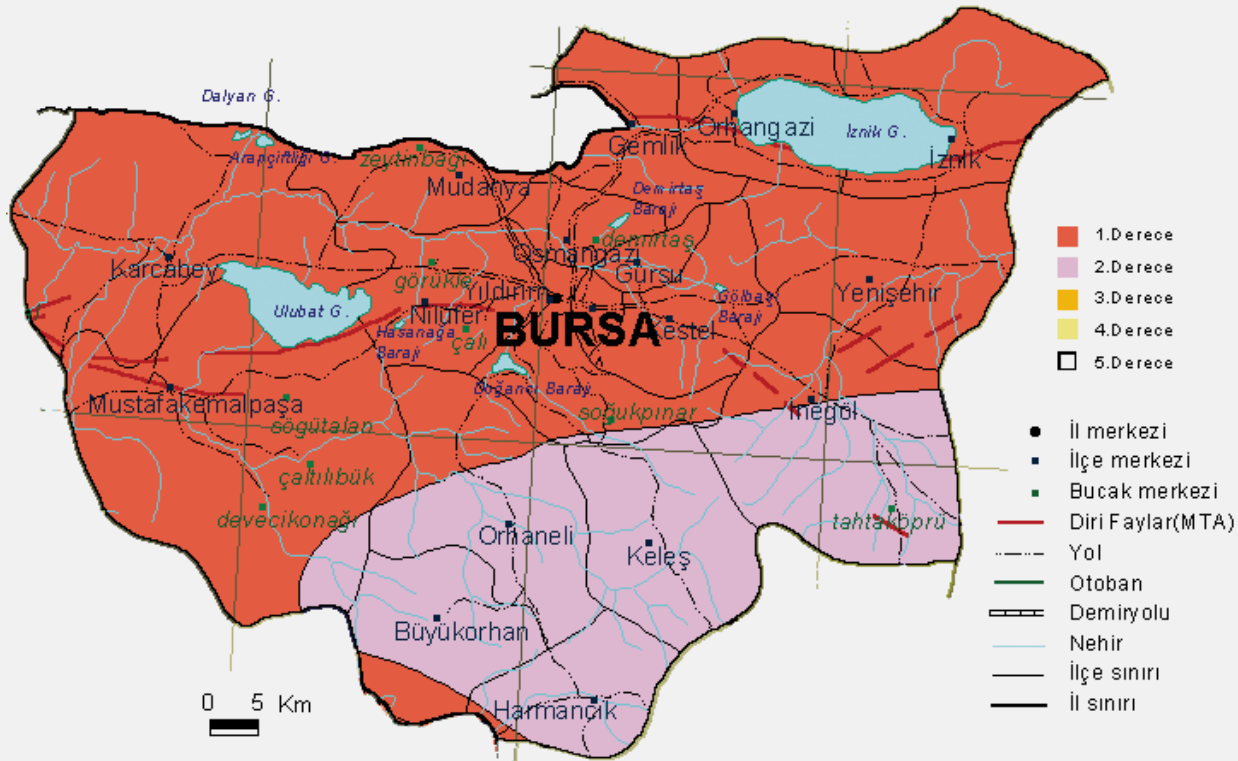
7.12.3. YERLEŞİME UYGUNLUK HARİTASI

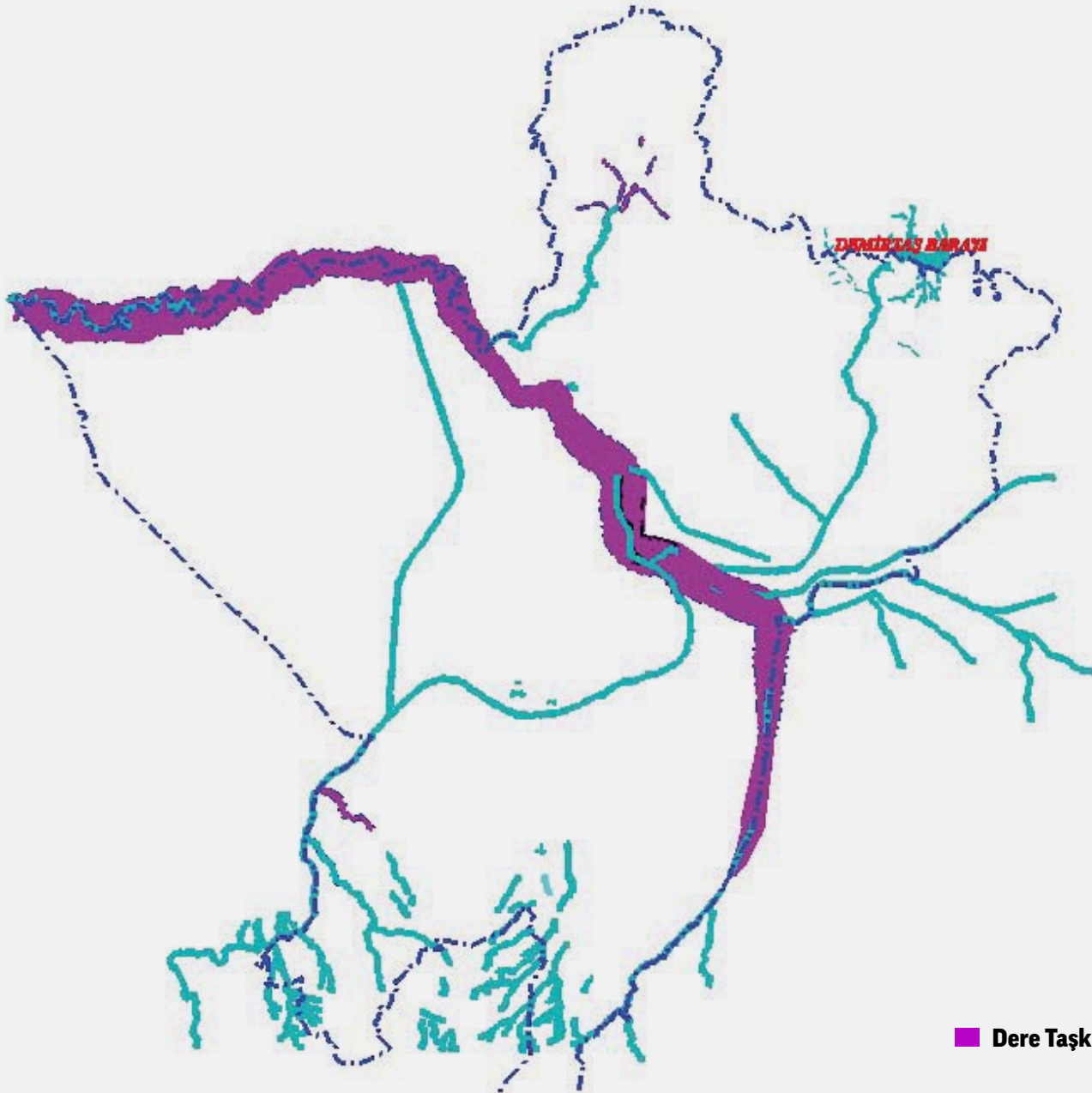

7.12.4. TÜRKİYE DEPREM HARİTASI

7.12.5. BURSA DEPREM HARİTASI

7.12.7. DERE TAŞKIN ALANLARI

08

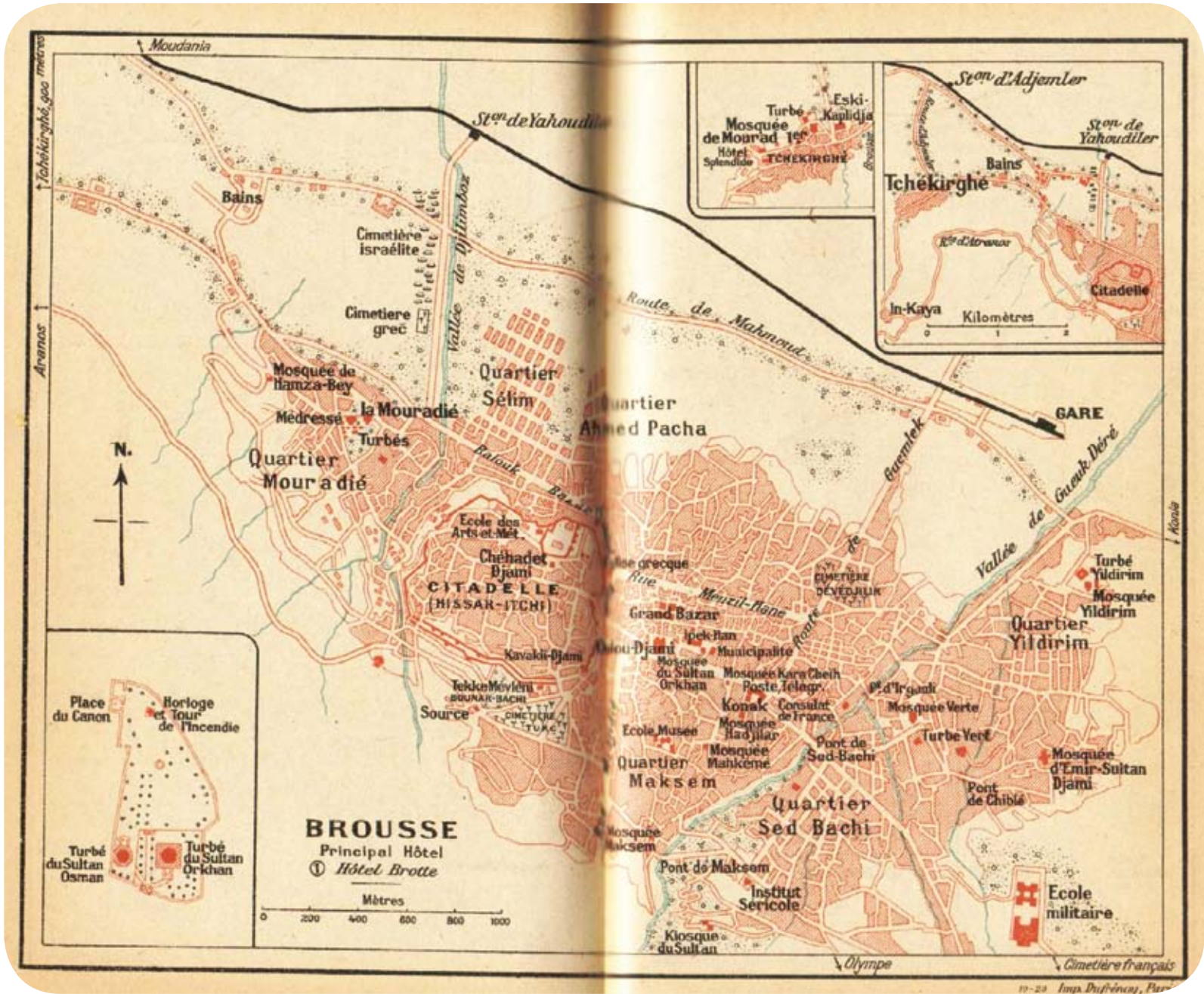
ŞEHİR PLANLAMA

8.1. BURSA'DA PLANLAMA ÖYKÜSÜ

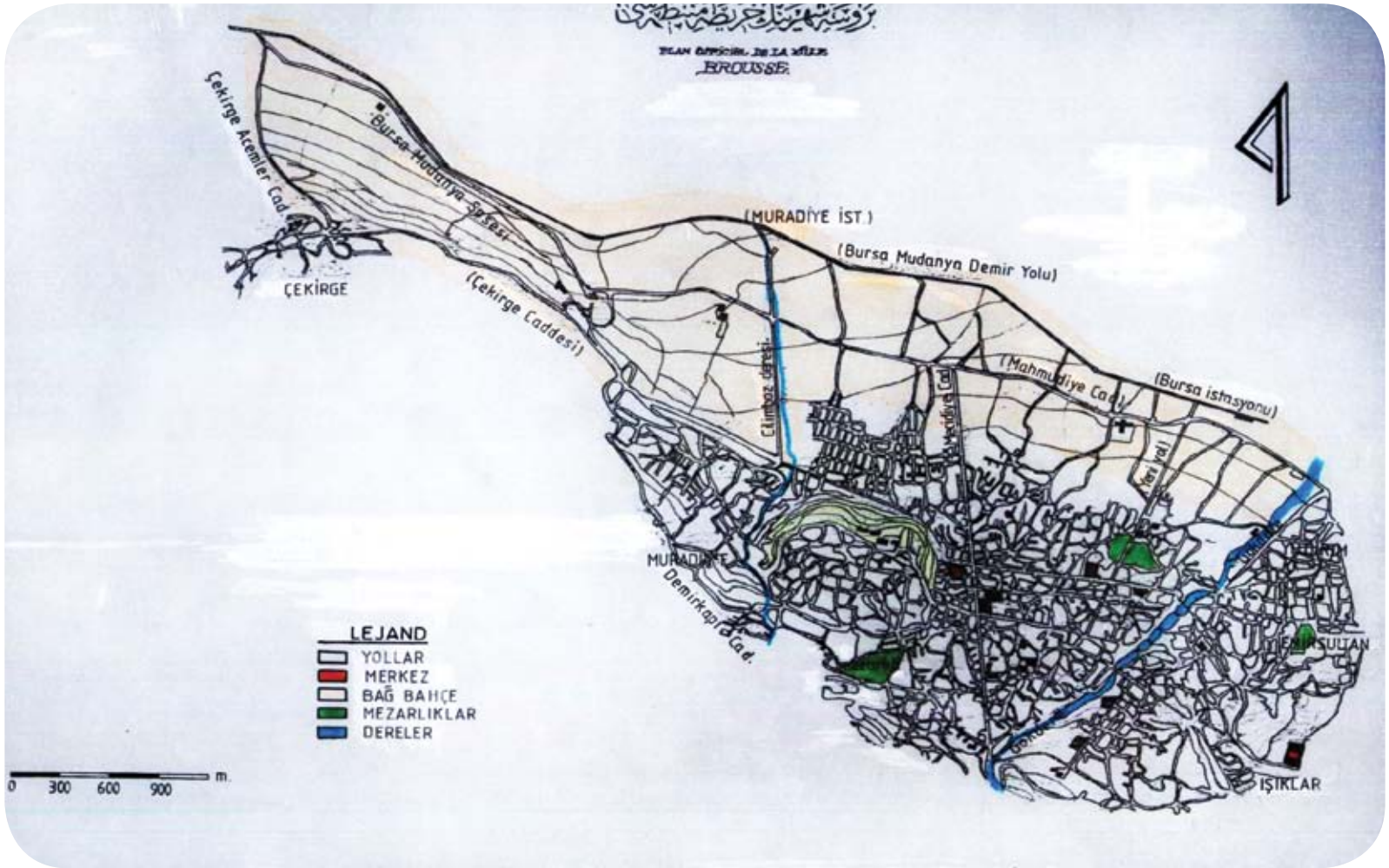
» 1860 SUPHİ BEY HARİTASI

1861 yılında Suphi Bey tarafından Osmanlı Erkan'ı Harp subayları tarafından hazırlanan harita o dönemki kent yapısı hakkında oldukça önemli bilgiler vermektedir. Kentte belirgin bir ticari merkez ve cilimboz deresi ile gökdere civarında iki sanayi bölgesi vardır. Ayrıca kentin kuzeyinde az sayıda fabrikaya rastlanmaktadır. Yol ağı geleneksel Osmanlı kentlerinde görülen organik yapıya sahiptir. Yıldırım, Beyazıt ve Muradiye bölgeleri Osmanlı yerleşme politikası gereği cami, külliye gibi yapıların etrafında gelişme göstermiştir. Seyrek olan konut dokusu içerisinde sebze, meyve, zeytin gibi ürünlerin yetiştirildiği bahçeler bulunmaktaydı. 1930'lu yıllardan sonra kentin ovaya doğru büyüme politikası canlandıran en önemli etmenler Merinos ve İpekiş fabrikalarının bu bölgede kurulmasıdır. Bu iki fabrikanın yer aldığı kuzeydeki alan gerek benzeri sanayi kuruluşları, gerekse sanayi – konut servis ilişkilerine göre çekim noktası oluşturmuştur. Bu dönemde Bursa, Çekirge yönünde açılan Altıparmak Caddesi üzerinde gelişme göstermiştir.

» 1911 YILI BURSA HARİTASI

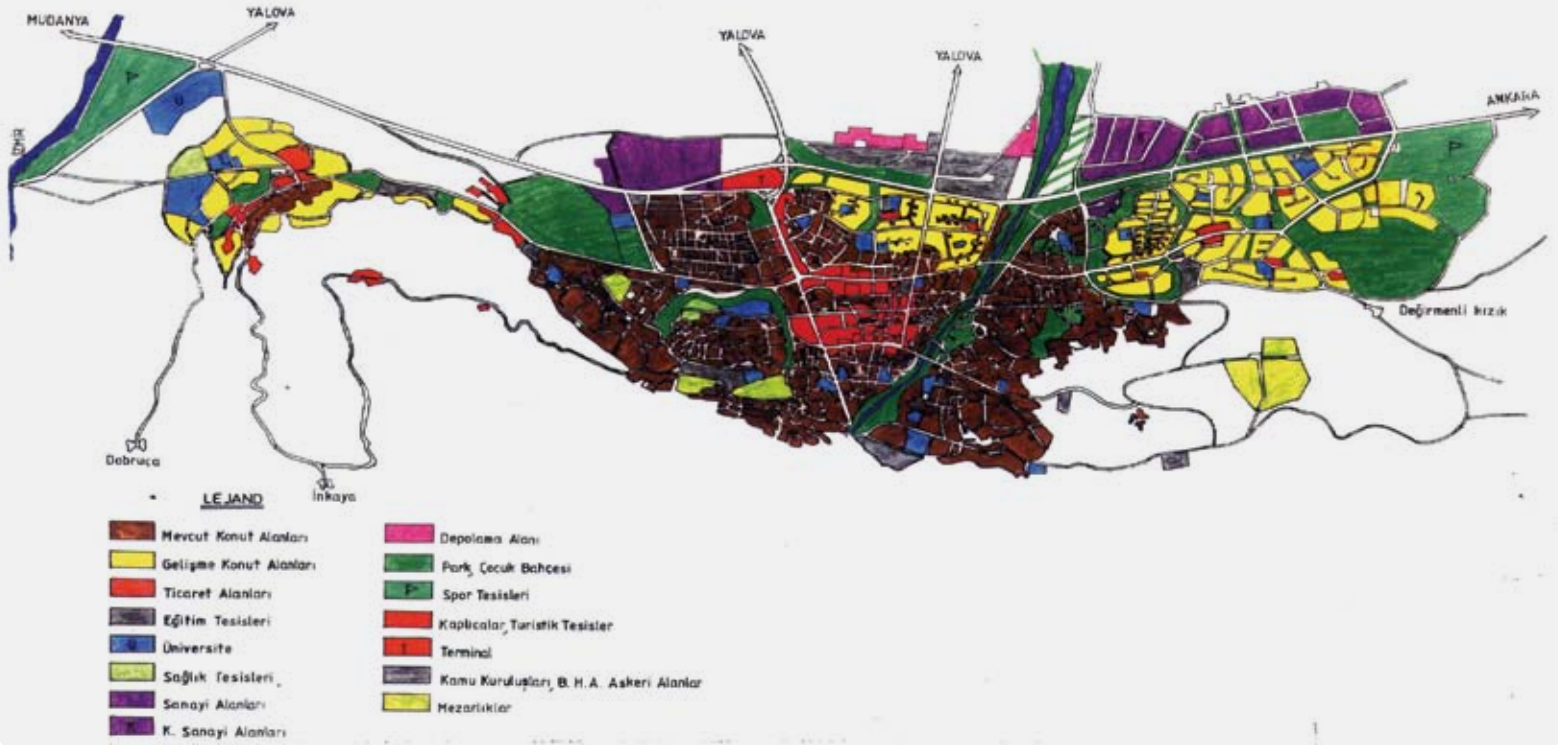
» 1924 YILI LÖRCHER PLANI

Bursa kentinin ilk planlama çalışması 1924'te Alman Lörcher tarafından yapılmıştır. 1912 yılında elde edilen halihazır harita üzerine dönemin bahçe-kent akımı etkisi altında mevcut dokuyu tamamen yok sayarak hazırlanmış olan plan uygulanamamıştır. Ancak kentte bu planın getirdiği izlere rastlamak mümkündür. Atatürk Caddesi, Hisar girişi bu plan kararları doğrultusunda açılmıştır. 1940 Yılı Prost Planı için(kontrol edilecek) 1938'de

Prost, Bursa Planı çalışmalarına başlamıştır. Fransız, aksiyel planlamasının genel ilkeleri doğrultusunda Yapı ve Yollar Nizamnamesi hükümleri çerçevesinde elde edilen Prost Planı büyük ölçüde uygulama olanağı bulmuş, 1960'larda yapılan plana ve bu plan uyarınca elde edilen uygulama planlarına temel olmuştur. Darmstat Caddesi, (Muradiye Külliyesi aksında), Gazcılar caddesi (Emirsultan Camii aksında), Fomara, (Fevziçakmak Caddesi), (Ulu Cami aksında), Atatürk Caddesi (Yeşil Türbe aksında) bu plan kararları doğrultusunda açılmıştır.

BURSA PICCINATO PLANI (1960)

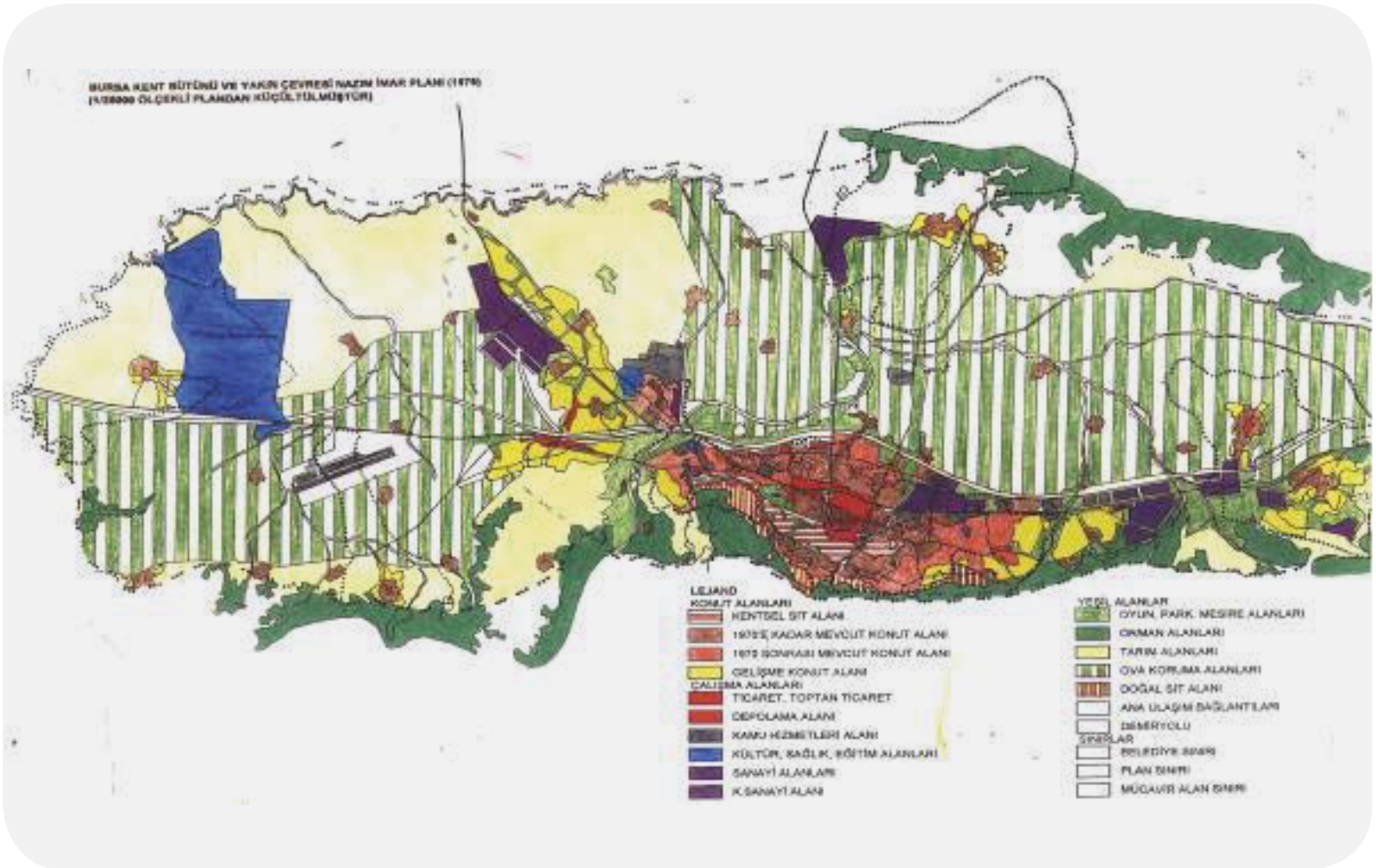
(1/4000 ölçekli plandan küçültülmüştür.)

» 1960 YILI PICCINATO PLANI

1958'deki büyük yangından sonra İller Bankası ve Emlak Kredi Bankası'nın desteğinde Bursa'da bir İmar Planlama Bürosu kurulmuştur. Büro, 1960 yılında Piccinato danışmanlığında 1/10.000 ve 1/4000 ölçekli Planlar hazırlanmıştır. Bursa Kenti 250.000 nüfusa göre planlanmıştır. Plan temelde kentin sahip olduğu doğal ve tarihi değerleri korumayı, bunun yanında yoğun bir kentsel gelişmeyi amaçlamıştır. Kent merkezi tarihi yapısı ile

korunmuş, yeni merkez kuzeyde açılan Fevziçakmak Caddesi, idari Merkez ise Haşim İşcan Caddesi üzerinde geliştirilmiştir. Yeni Merkezin doğu, kuzey ve batısında yoğun gelişme alanları önerilmiştir. Kent kuzeyinde karayolu geçişi bu plan kararları doğrultusunda gerçekleşmiştir. Planın getirdiği bölgesel ölçekteki kararlar (1/10.000) tarımsal alanların korunması ve yeni bir sanayi bölgesinin oluşturulmasıdır.

» 1976 YILI BURSA VE YAKIN ÇEVRESİ

İstanbul Nazım Plan Bürosu (İ.N.P.B) paralelinde Bursa'da bir Planlama Bürosu'nun kurulma isteği ile Nazım Plan Bürosu oluşmuştur. Burada temel amaç bir taraftan İ.N.P.B tarafından sürdürülen bölgesel çalışmalara veri derlemek diğer taraftan kentin yeni planını elde etmektir. 3 yıl süren bu ilk çalışma kapsamında Metropolen Bölge sınır tespiti, arazi kullanımı, sanayi, işyeri, Resmi Kurum anketleri ve doku analizleri yapılmıştır.

1974 yılına kadar büroda elde edilen verilerin değerlendirilmesi amacıyla planlama çalışmaları, 1/25.000 ölçekle Bakanlıkça sürdürülmeğe başlanmıştır. Bu çalışma sonunda 1976 yılında Bursa Kenti ve Yakın Çevresi Nazım Planı elde edilmiştir. Muradiye ve Hisar çevresi için 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planı düzenlenmiştir. Bu tarihten sonra BNPB tek uzmanla irtibat bürosu niteliğine girmiştir.

» 1976 YILI OVA KORUMA PROTOKOLÜ

1/25.000 ölçekli planın getirdiği temel kararlardan olan tarımsal alanların korunması konusunda ilgili kamu kuruluşları ile bir protokol düzenlenmiş, böylece nitelikli tarımsal alanların yitirilmesi bir ölçüde bile olsa yavaşlatılabilmektedir. 1978 Yılı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Kararı (Bursa Geçiş Dönemi: Arkeolojik, Doğal ve Tarihi Sit Alanları Koruma Geliştirme Planı, 10888 sayılı karar) İller Bankası, Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetim Bakanlığı, İmar ve İskan Bakanlığı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Belediye'nin oluşturduğu bir komisyonun yaptığı çalışmalar sonucunda Bursa Kenti Arkeolojik, Doğal, Kentsel Sit Alanları belirlenmiş ve Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nca benimsenerek yürürlüğe girmiştir.

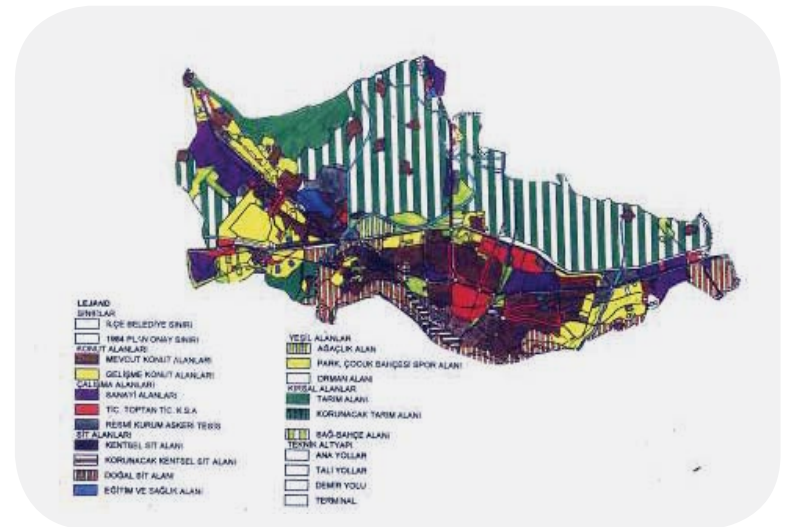
» 1984 YILI BURSA NAZIM PLANI

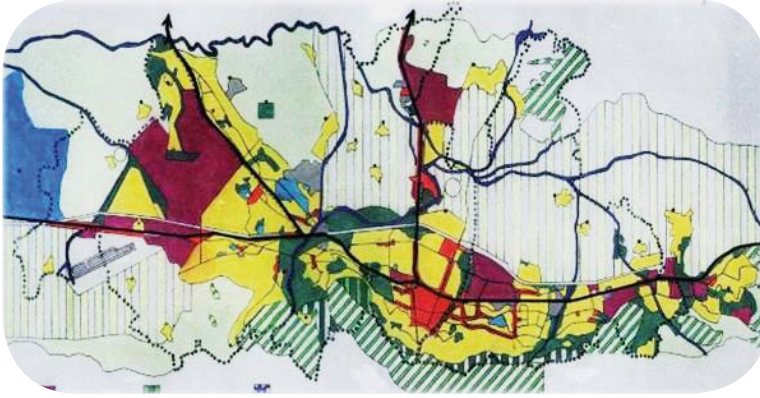
1975 yılında artan nüfus gelişme hızı, mevcut uygulama planlarının yetersiz kalması ile 1/25.000 ölçekli planın daha alt ölçeklere indirgenmesi zorunluluğu nedeni ile Bursa Nazım Plan Bürosu 1980 yılı başında yeniden güçlendirilerek 1/5000 ölçekli Nazım Plan'ın elde edilmesi amacı ile çalışmalarına başlamıştır. Nazım Plan çalışmalarının belirli bir süre alacağı nedeni ile kentte oluşan sorunların öncelikle çözümünü sağlamak amacı ile Danışma ve Denetleme Kurulu oluşturulmuş ve öncelikli planlama çalışmalarına başlanmıştır. Plan döneminde yerleşmenin Ankara-İzmir Karayolu boyunca yayılması ana makro form kararı olarak belirtilmiştir. Bunun temel nedeni kuzeyde ova koruma kapsamındaki sulu tarım arazileri ile güneyde Uludağ eteklerinin oluşturduğu doğal sit alanlarıdır. Özellikle batıda, Nilüfer Çayı'ndan sonra izmir ve Mudanya Yolu boyunca uzanan alanlarda yaklaşık 500 bin kişinin yerleşmesi öngörülmüştür.

Mevcut karayolunun kuzeyinde, 1970 sonrası oluşmuş bulunan hisseli parseller üzerindeki kaçak yapılaşma bölgeleri, ıslah edilecek konut alanı olarak planı anımsatır. Kent merkezi karayoluna

kadar genişletilerek yaklaşık 350 hektar ticaret ve hizmet alanları sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca halen tek ve güçlü bir kent merkezine sahip olan yerleşmede doğu ve batıda konut bölgeleri içinde alt merkezler oluşturularak bir merkez kademelenmesi oluşturulmaya çalışılmıştır. Yerleşmenin ikincil çalışma bölgesini oluşturan toptan ticaret, hal, hayvan panayırı, tır parkı ve odun kömür ve tevzi alanları, kuzeyde eski Yalova Yolu üzerinde transit karayolu ve demiryolu triyaj alanı ile ilişkilendirilerek planlanmıştır.

Sanayi alanları batıda Organize Sanayi Bölgesi ve kuzeyde Demirtaş Sanayi Bölgesi ile kent içinde gelişmesi dondurulan mevcut sanayi kuruluşlarından oluşmaktadır. Bu alanların toplamı 810 ha'dır. Bunu aşan sanayi yerleşim taleplerinin Bursa merkezi içinde karşılanamayacağı ve bunların desantralize edilmesi önemli bir plan kararıdır. Küçük sanatlar için merkezin uzantısı olan mevcut Duaçınar Küçük Sanatlar Sitesi'nin tevsii ile genişletilen alan ile doğu ve batıda iki sitenin oluşturulması öngörülmektedir. Bu alanların toplamı 500 ha'a ulaşmaktadır. 1/5000 ölçekli Nazım Plan çalışmaları 1983 yılında tamamlanarak inceleme ve onay sürecine gidilmiş, 1984 tarihinde onaylanarak kesinlik kazanmıştır.

» 1990 YILI, 1/25.000 VE 1/5000 ÖLÇEKLİ REVİZYON PLANLARI

1990 yılında yapılan planlama çalışması ile 2 etap halinde revizyon çalışması düşünülmüş ve I. etap plan çalışması ile plan kararlarıyla mevcut durumun çakışmadığı alanlar tespit edilmiş ve bu alanlarla ilgili uygulamaya dönük plan kararları üretilmiştir. 1990 Yılı Revizyonu ile, Osmangazi'de : 490 Ha, Yıldırım'da : 948 Ha ve Nilüfer'de : 1048 Ha alan planlanmış bu alanlarda ortalama yerleşme yoğunluğu 120 k/ha dan 338.000 kişinin yaşayacağı düşünülmüştür.

Osmangazi: 300 Ha konut + 90 Ha karayolu servis alanı + 100 Ha donanım alanı (Planlanan nüfus 94.500), Yıldırım: 402 Ha konut. + 1920 Ha sanayi depolama alanı + 150 Ha rekreasyon + 204 Ha donanım ve Nilüfer: 462 Ha konut + 257 Ha donanım, yeşil alan + 600 Ha küçük sanayi + 69 Ha diğer.

» 1995 YILI NAZIM İMAR PLANI REVİZYONU

Büyükşehir Belediyesi Kentsel Gelişim Şube Müdürlüğü'nce 1995 yılında 1/5000 ölçekli Revizyon İmar Planı yapılmıştır. Bu planın özelliği ise o yıllarda başlanan 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nın ana ilkeleri doğrultusunda olmasının hedeflenmesidir. Kentin gelişim yönü batı olarak belirlendiğinden bu yöne doğru kentsel gelişim yönlendirilmiştir. Bu doğrultuda Ertuğrul Toplu Konut Alanı planlanmış ve 5 ay gibi bir sürede 18. Madde uygulamaları tamamlanarak inşaatlara başlanılmıştır. Nilüfer İlçesi'nde ayrıca 140 bin kişilik yeni gelişme alanları açılmıştır. Osmangazi İlçesi'nde 135 bin kişilik yeni gelişme alanları önerilirken Yıldırım İlçesi'nde Ankara Yolu Kuzeyi'nden geçen kollöktör hattı baz alınarak ovaya doğru bir gelişim alanı belirlenmiştir. Bu alanın nüfusu ise 190 bin kişi olarak planlanmıştır. Ayrıca kent içinde ulaşımın iyileştirilmesi için özellikle ana aksların açılabilmesi için yoğunluk artışı yapılarak yenilemenin olacağı konut alanları belirlenmiştir.

» 1998 YILI 1/100.000 ÖLÇEKLİ BURSA 2020 ÇEVRE DÜZENİ PLANI

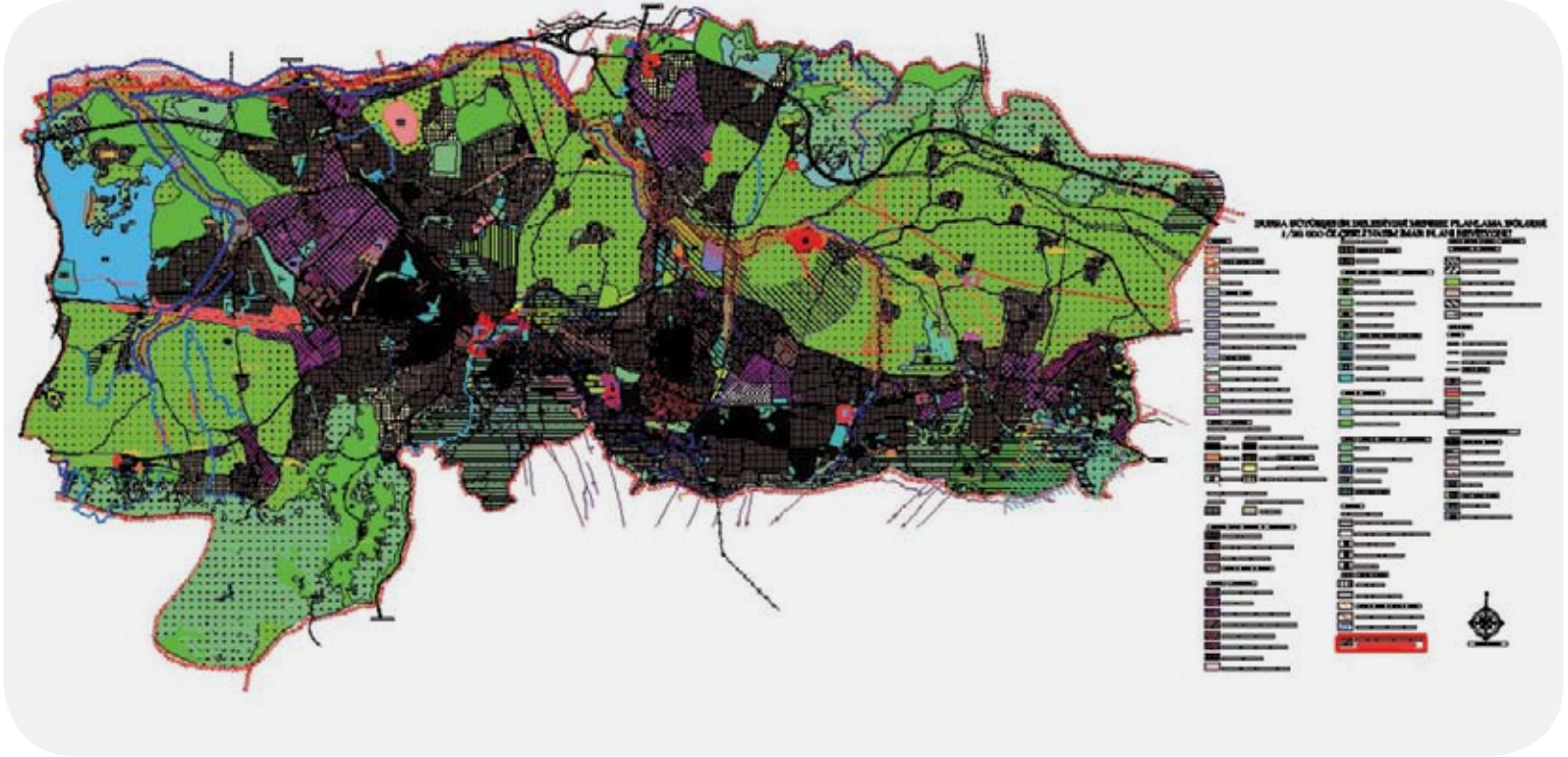
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın koordinatörlüğünde, Bayındırlık ve İskan İl Müdürlüğü ile Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından çalışmaları yapılan ve yereldeki ilgili tüm kurumlar ile sivil toplum örgütlerinin katılımı ile Bursa İli'nin tamamında 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı hazırlanmış ve bu plan 19 Ocak 1998 tarihinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Bursa 2020 Çevre Düzeni Planı hızlı nüfus artışı ve sanayileşme sonucunda oluşan plansız kent gelişimine engel olmak, sürdürülebilir gelişme ve yaşanabilir mekanlar yaratmayı sağlamak amacıyla 2020 yılı hedeflenerek hazırlanmıştır. 2020 yılına kadar planın güncelliğini koruması ve bu bağlamda dünya konjoktürünün izlenmesi öngörülmüştür. Planın politik ve stratejik kararları özetleyen bir doküman olması gerektiği ve bu gereğin fiziki planların üzerinde, özellikle ekonominin temeli olan sektörlerin gelişimi ve değişimi üzerinden kararlar

üretilmesi amaçlanmıştır. 1/100.000 ölçekli plan hükümleri; koruma ilkeleri, gelişme ilkeleri, planlama ilkeleri, planla ilişkili tüm kurum ve kuruluşların görev ve sorumlulukları ve buna bağlı olarak denetimi ile genel hükümler ve Bursa Büyükşehir Belediyesi Projeler Dairesi Başkanlığı'nın bila gün 02-2006 tarih ve P.O/H.40928 sayılı yazısı ve eki uygulama hükümlerinden oluşmaktadır. Osmangazi kentsel alanını kapsayan Merkez Planlama Bölgesi'ne ilişkin olarak; 2020 yılı tahmini nüfusun en fazla 2 milyon 200 bin olacağı, 2020'de kent kimliğini hizmet sektörünün belirleyebilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılacağı, planlama bölgesinde yoğunluk artırımına gidilmeyeceği ancak sağlıklaştırma çalışmalarının yapılacağı belirtilmiştir. Ayrıca 1/25000 ölçekli ulaşım ana planı yapılarak bu doğrultuda yeni ulaşım planlaması yapılması gerektiği hükme bağlanmıştır.

8.2. OSMANGAZİ İLÇESİ PLANLAMADA MEVCUT DURUM

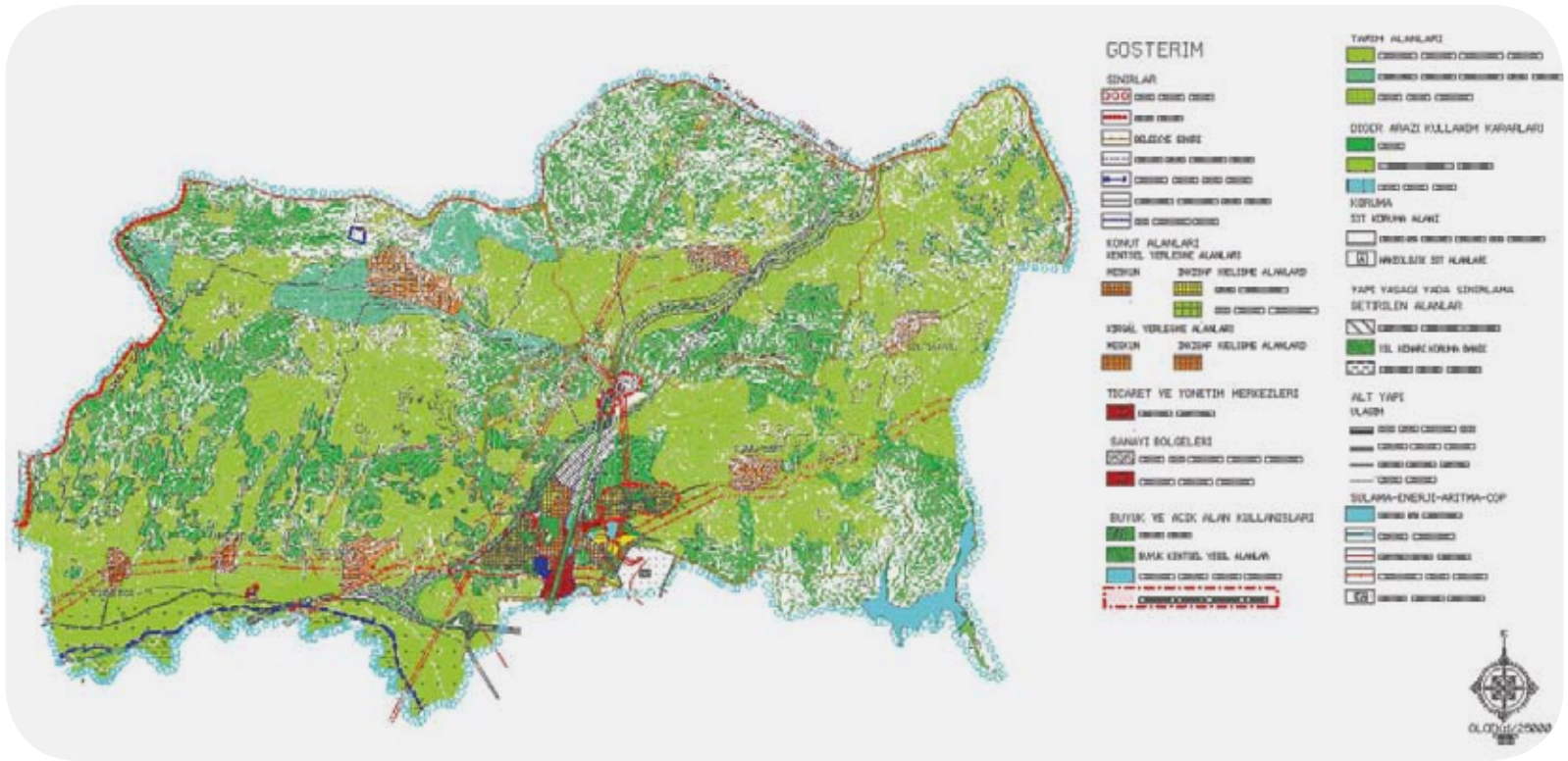
8.2.1. 1/25.000 ÖLÇEKLİ PLANLAR

» BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ MERKEZ PLANLAMA BÖLGESİ 1/25.000 ÖLÇEKLİ NAZIM İMAR PLANI REVİZYONU

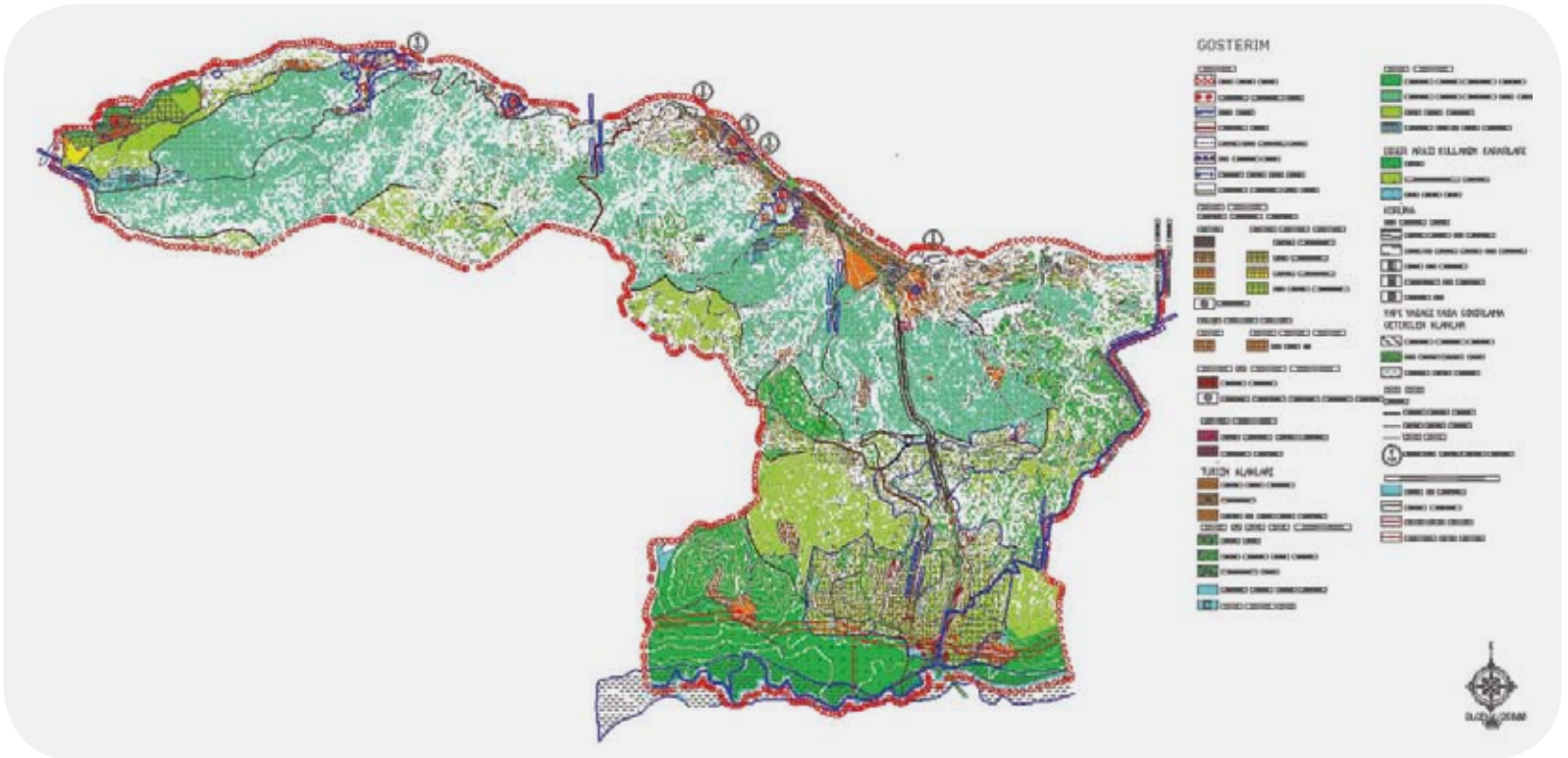
Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 12.06.2008-416 sayılı kararı ve 16011004-31 sayı ile onaylanmıştır.

» BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KUZAY PLANLAMA BÖLGESİ 1/25.000 ÖLÇEKLİ NAZIM İMAR PLANI

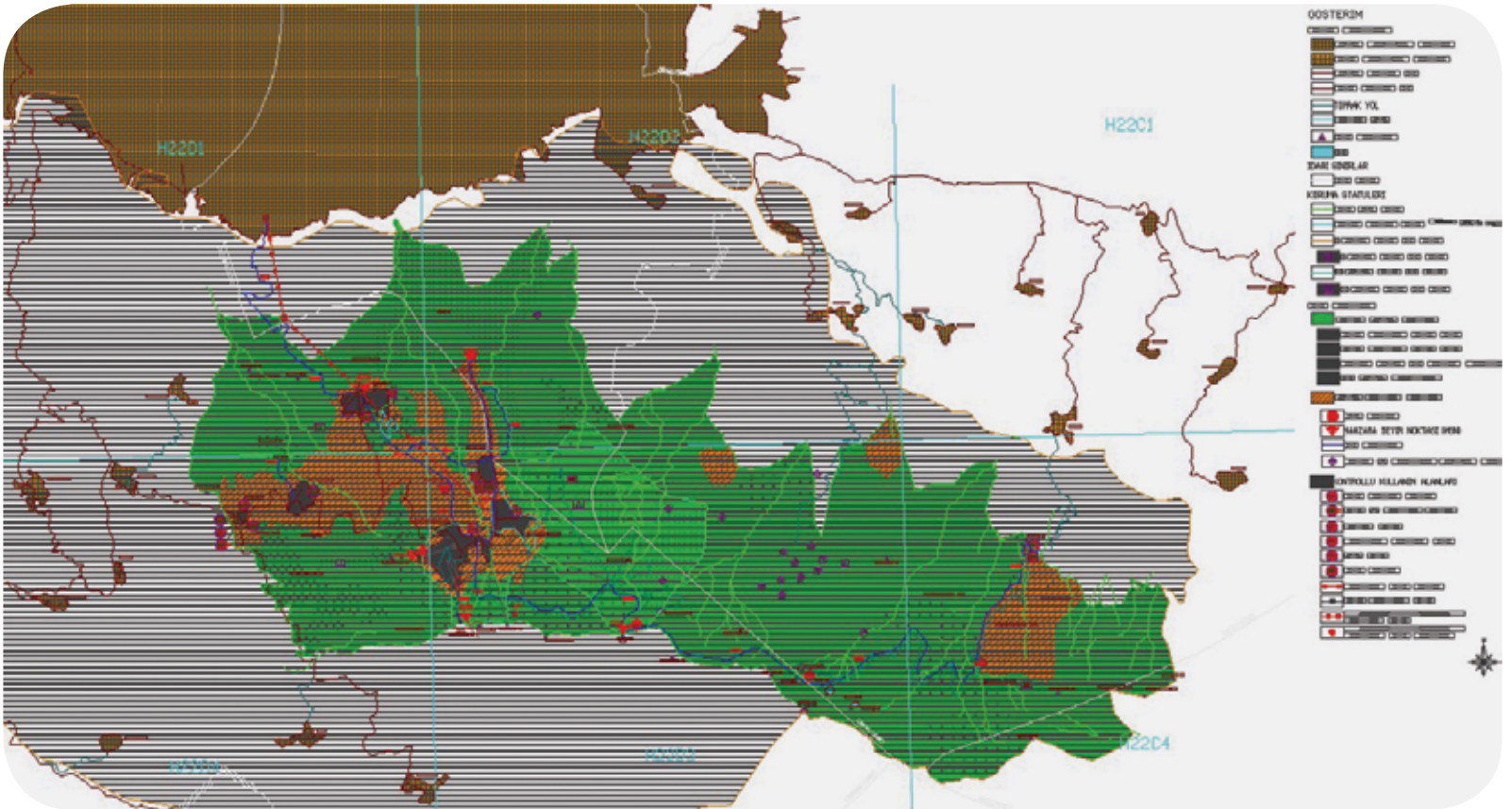
Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 16.11.2006-745 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

» BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ MUDANYA PLANLAMA BÖLGESİ 1/25.000 ÖLÇEKLİ NAZIM İMAR PLANI

Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 16.11.2006-743 sayılı kararı ve 16011006-205 sayı ile onaylanmıştır.

» ULUDAĞ MİLLİ PARKI 1/25.000 ÖLÇEKLİ UZUN DEVRELİ GELİŞME REVİZYON PLANI

Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nce 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu 4. maddesi uyarınca 10.12.2009 tarihinde onaylanmıştır.

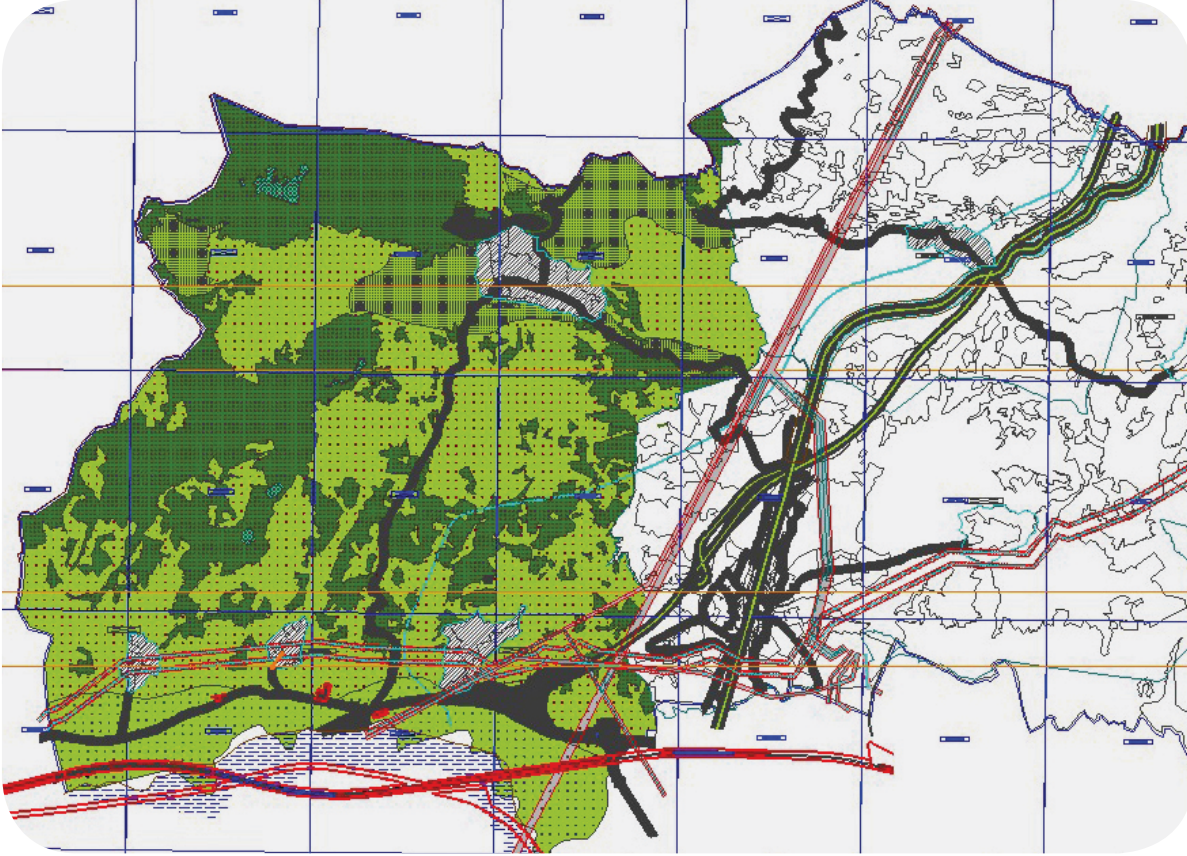
8.2.2. 1/5000 ÖLÇEKLİ PLANLAR

» OSMANGAZİ BELEDİYESİ 1/5.000 ÖLÇEKLİ MERKEZ PLANLAMA BÖLGESİ NAZIM İMAR PLANI

Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 17.07.2008-487 sayılı kararı ve 16011010-336 sayı ile onaylanmıştır.

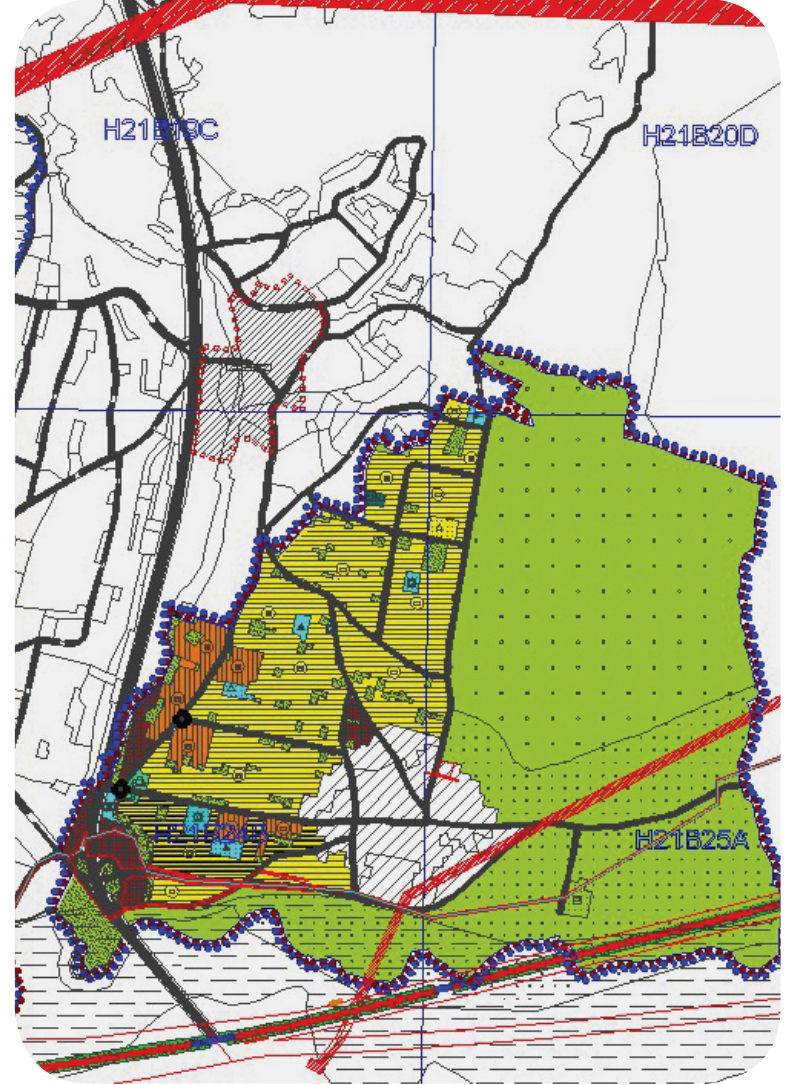
» OSMANGAZİ BELEDİYESİ 1/5.000 ÖLÇEKLİ KUZEY PLANLAMA BÖLGESİ NAZIM İMAR PLANI

Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 12.06.2008-412 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

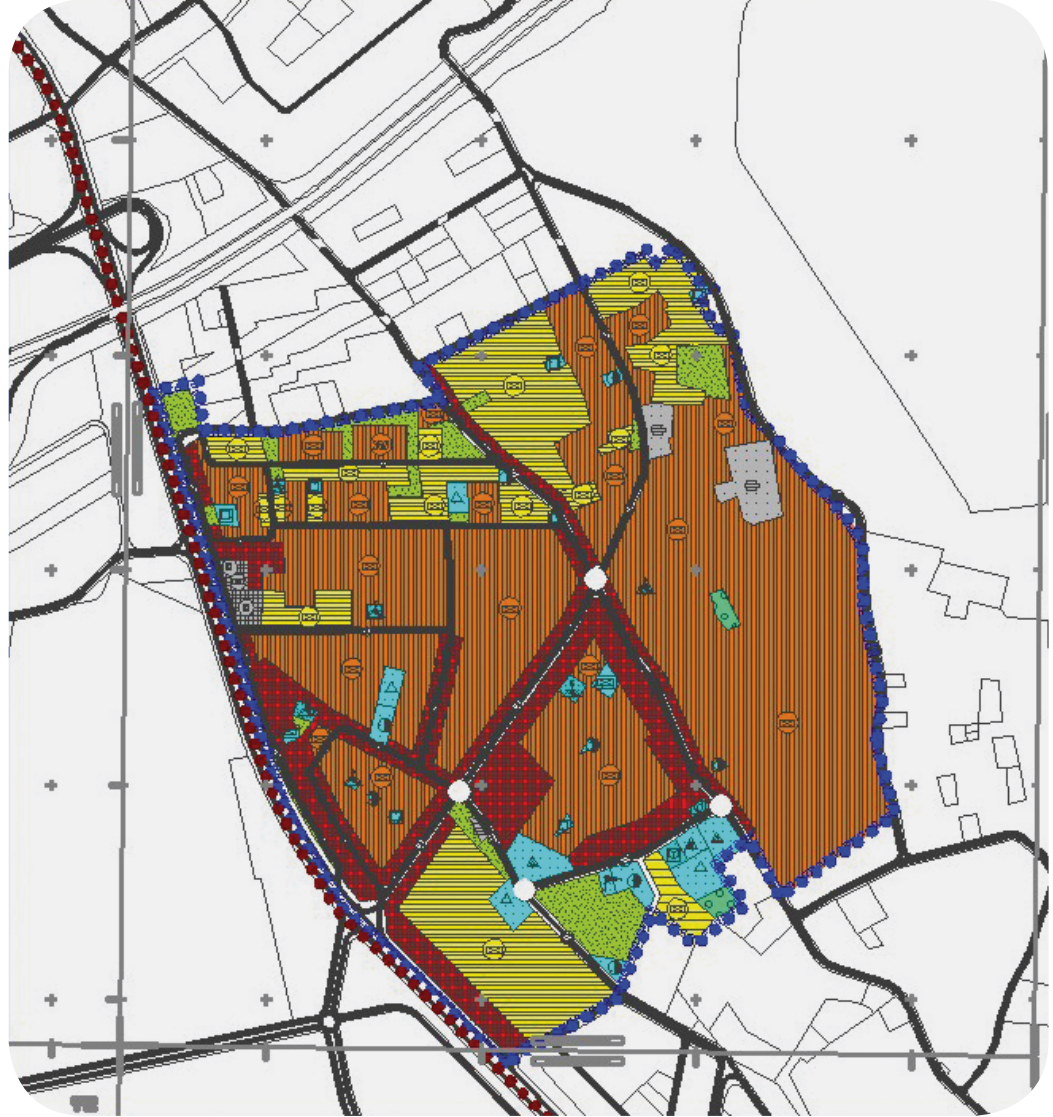
» OSMANGAZİ BELEDİYESİ 1/5.000
ÖLÇEKLİ MUDANYA PLANLAMA BÖLGESİ
(NİLÜFERKÖY) NAZİM İMAR PLANI

Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 12.06.2008-411 sayılı kararı ve 16011010/2-317 sayı ile onaylanmıştır.

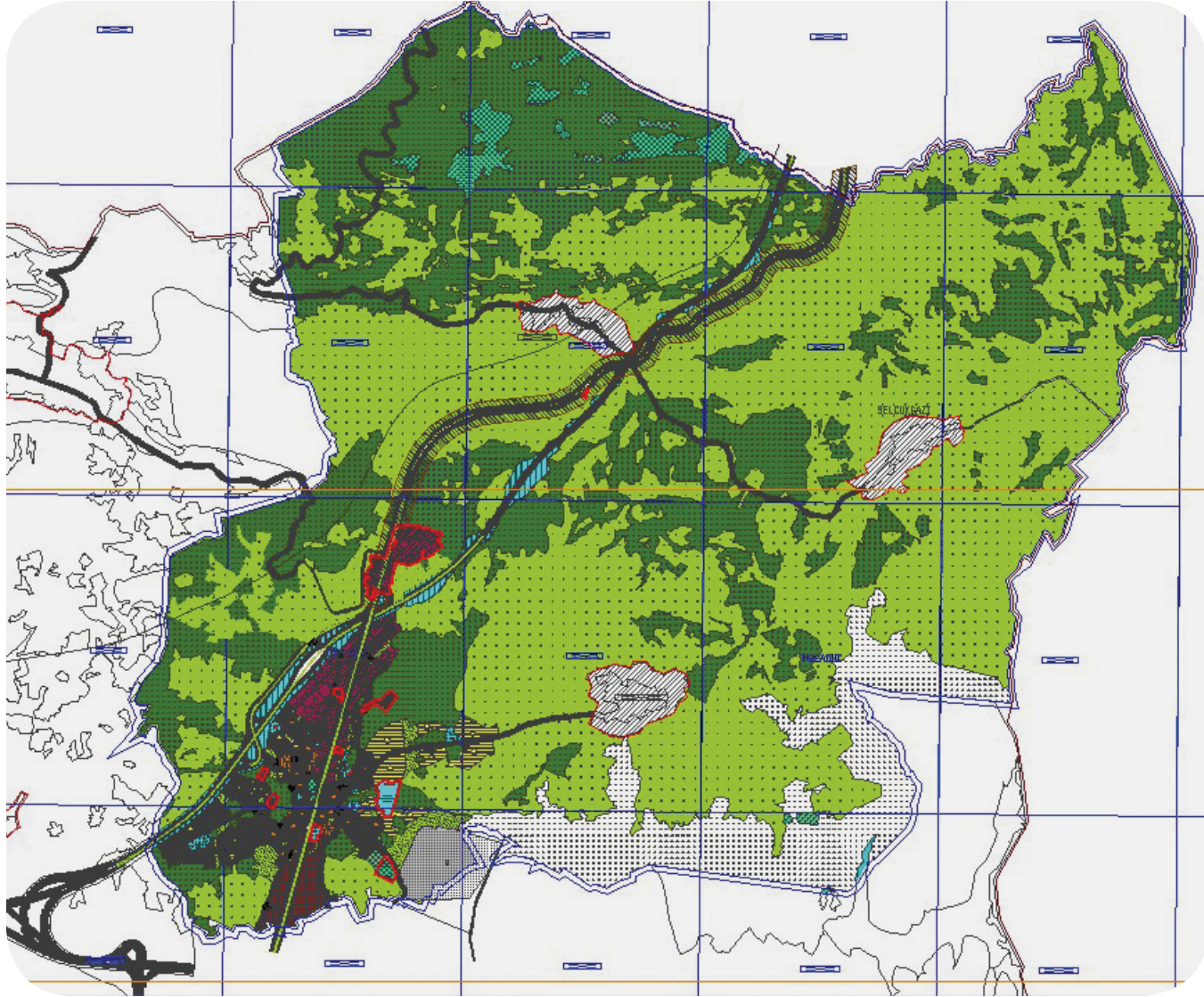

» OSMANGAZİ BELEDİYESİ 1/5.000 ÖLÇEKLİ EMEK BÖLGESİ NAZIM İMAR PLANI

Büyükşehir Belediye Meclisi'nin
14.02.2008-96 sayılı kararı ve 160113-3/281
sayı ile onaylanmıştır.

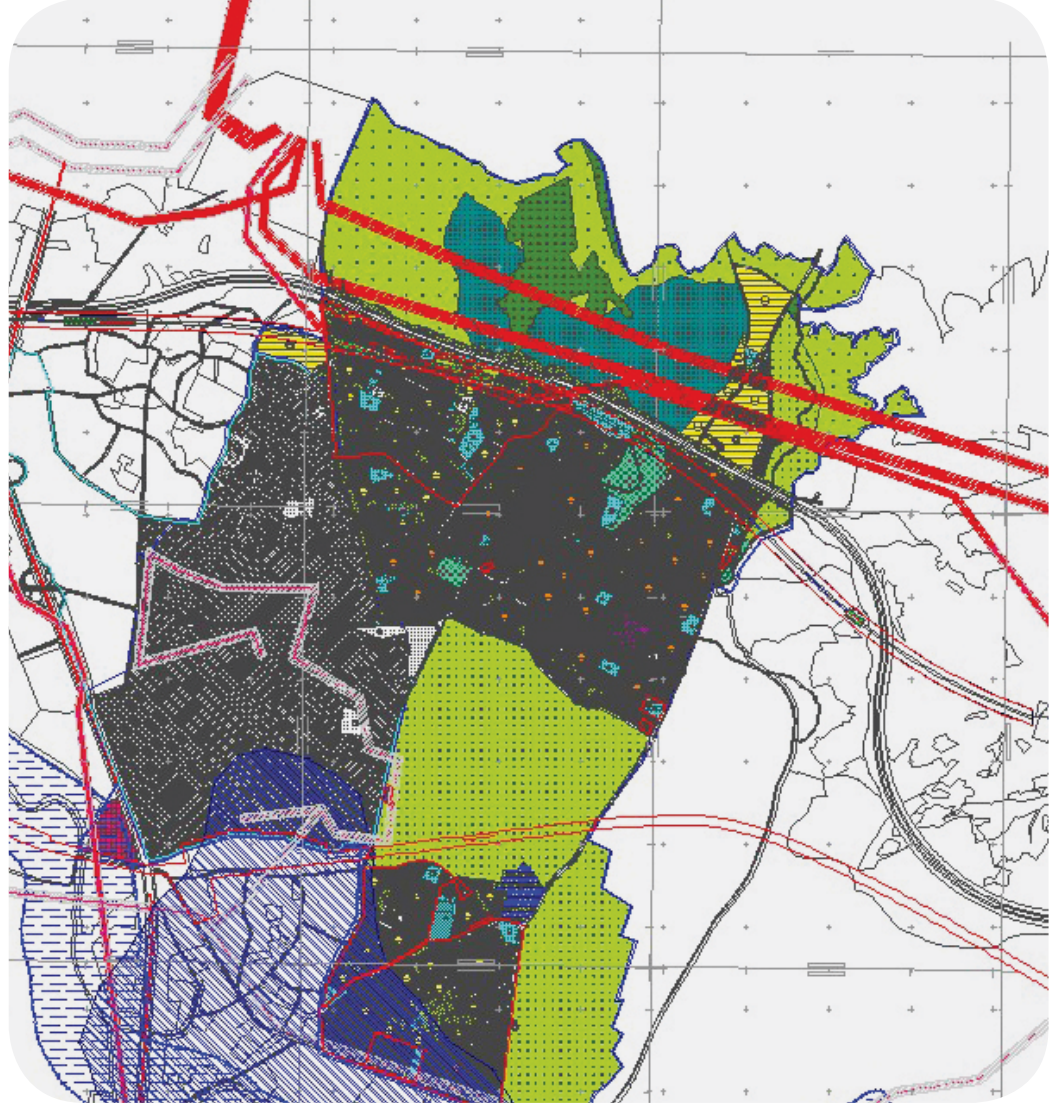
» OSMANGAZİ BELEDİYESİ 1/5.000 ÖLÇEKLİ OVA AKÇA BÖLGESİ NAZIM İMAR PLANI

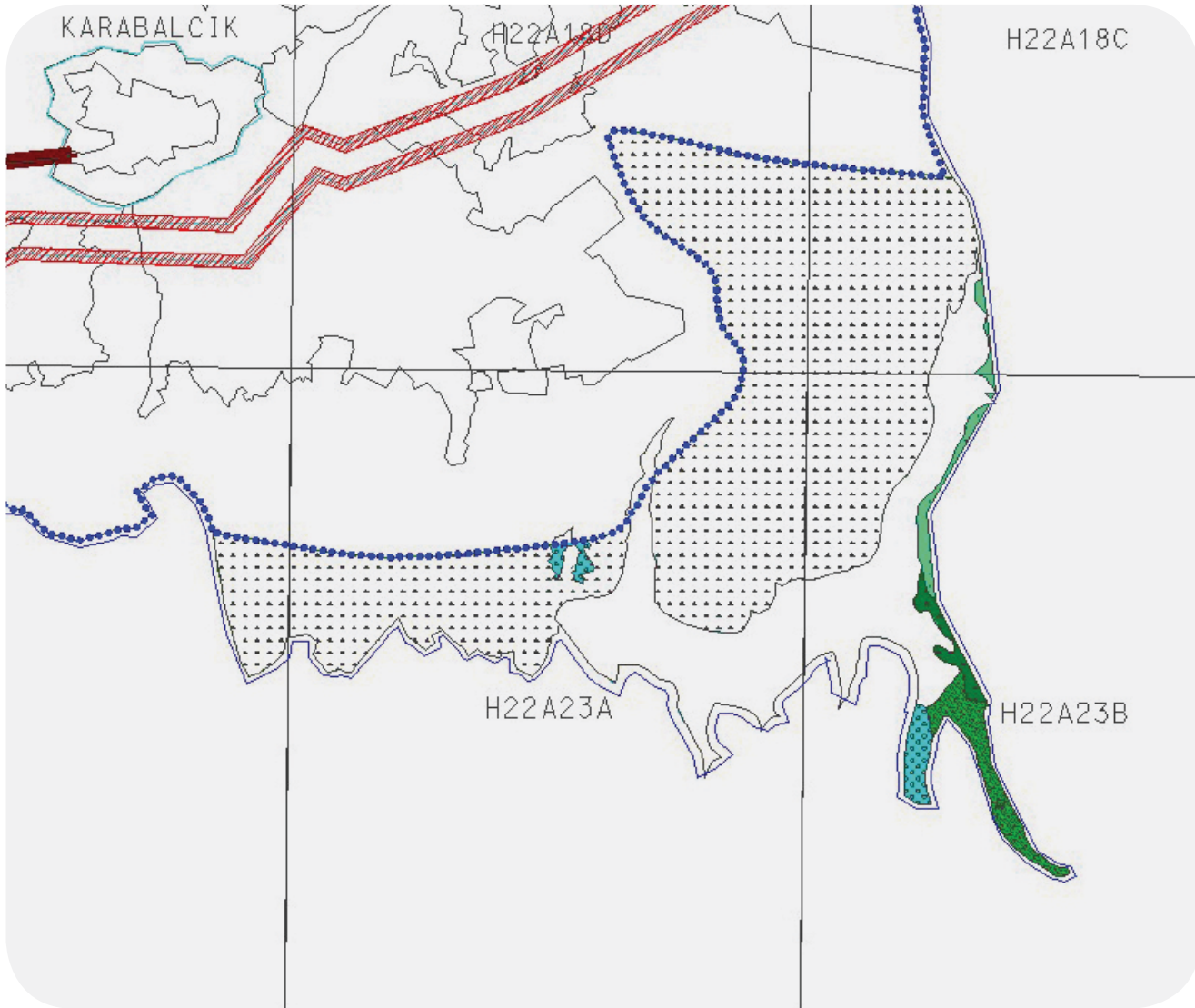
Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 12.06.2008-402 sayılı kararı ve 160124/313 sayı ile onaylanmıştır.

» OSMANGAZİ BELEDİYESİ 1/5.000 ÖLÇEKLİ DEMİRTAŞ MERKEZ NAZIM İMAR PLANI

Büyükşehir Belediye Meclisi'nin
15.05.2008-346 sayılı kararı ve 160112-
3/308 sayı ile onaylanmıştır.

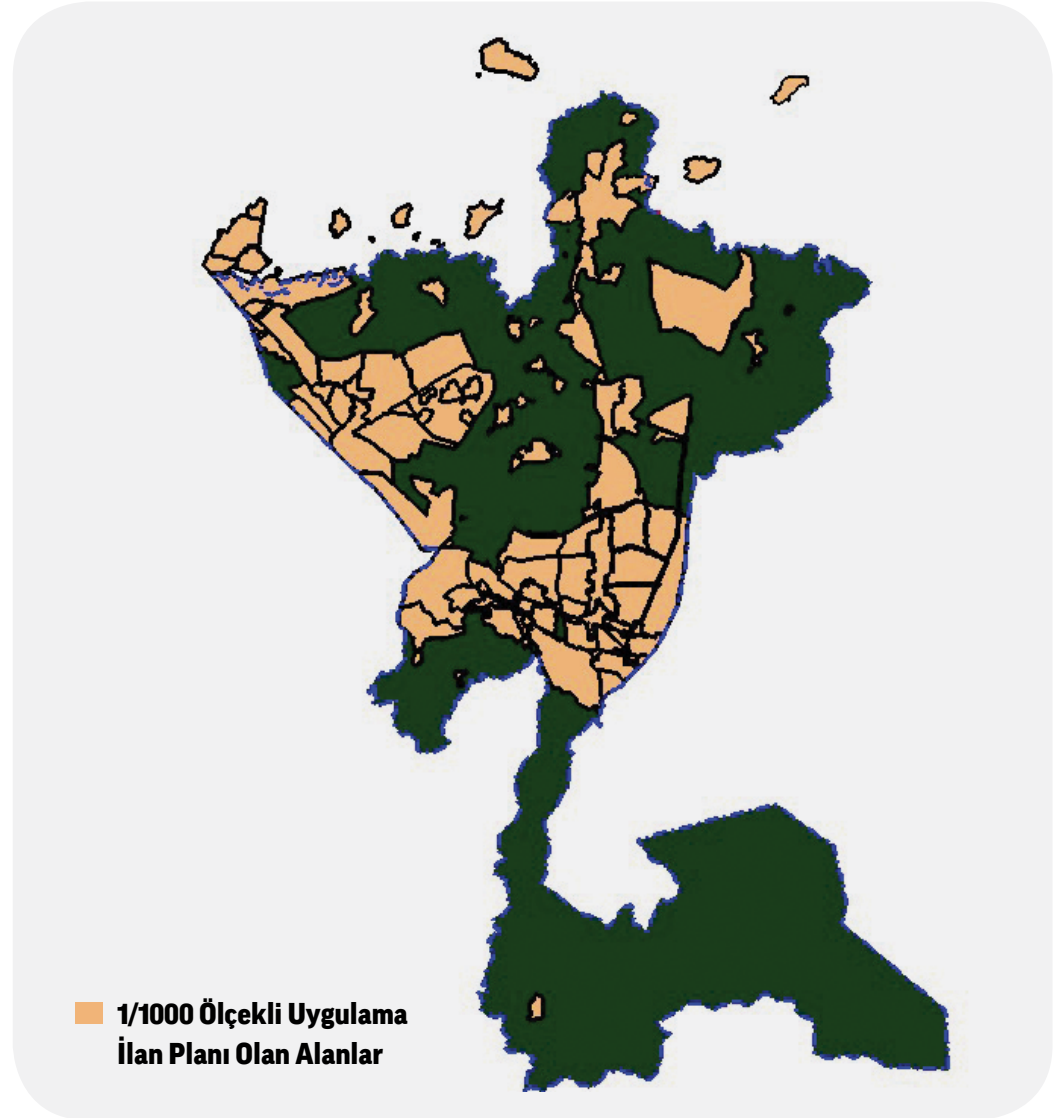
» OSMANGAZİ BELEDİYESİ 1/5.000 ÖLÇEKLİ DEMİRTAŞ KUZEY NAZIM İMAR PLANI

Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 12.06.2008-405 sayılı kararı ve 160112-4/314 sayı ile onaylanmıştır.

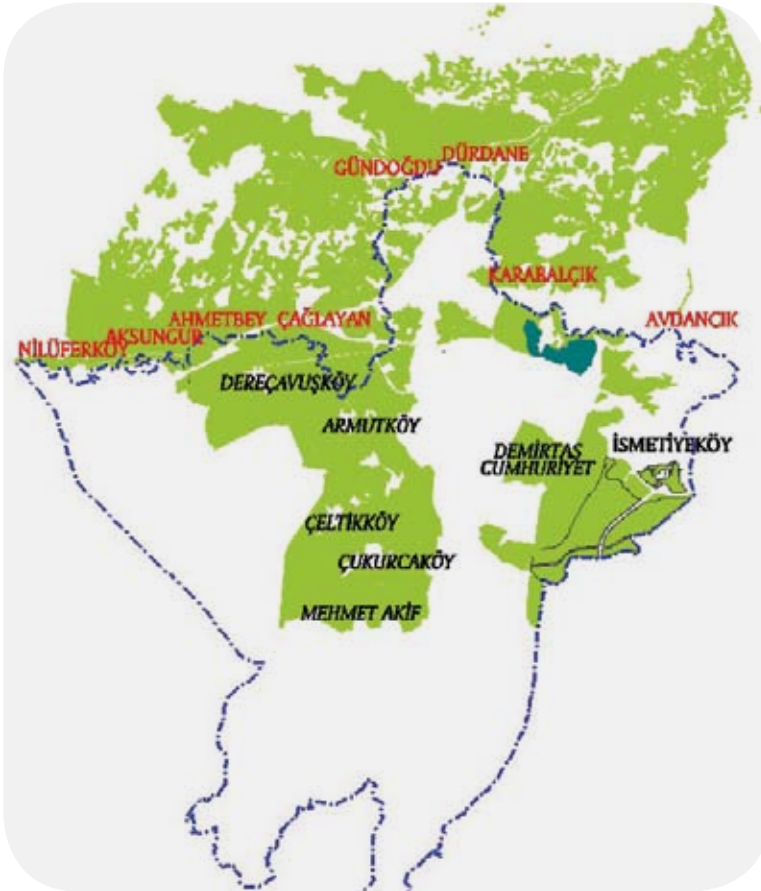
8.2.3. 1/1000 ÖLÇEKLİ UYGULAMA İMAR PLANLARI

Osmangazi Belediyesi'nin 70.783 ha'lık hizmet alanında 121 adet 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planı bulunmaktadır.

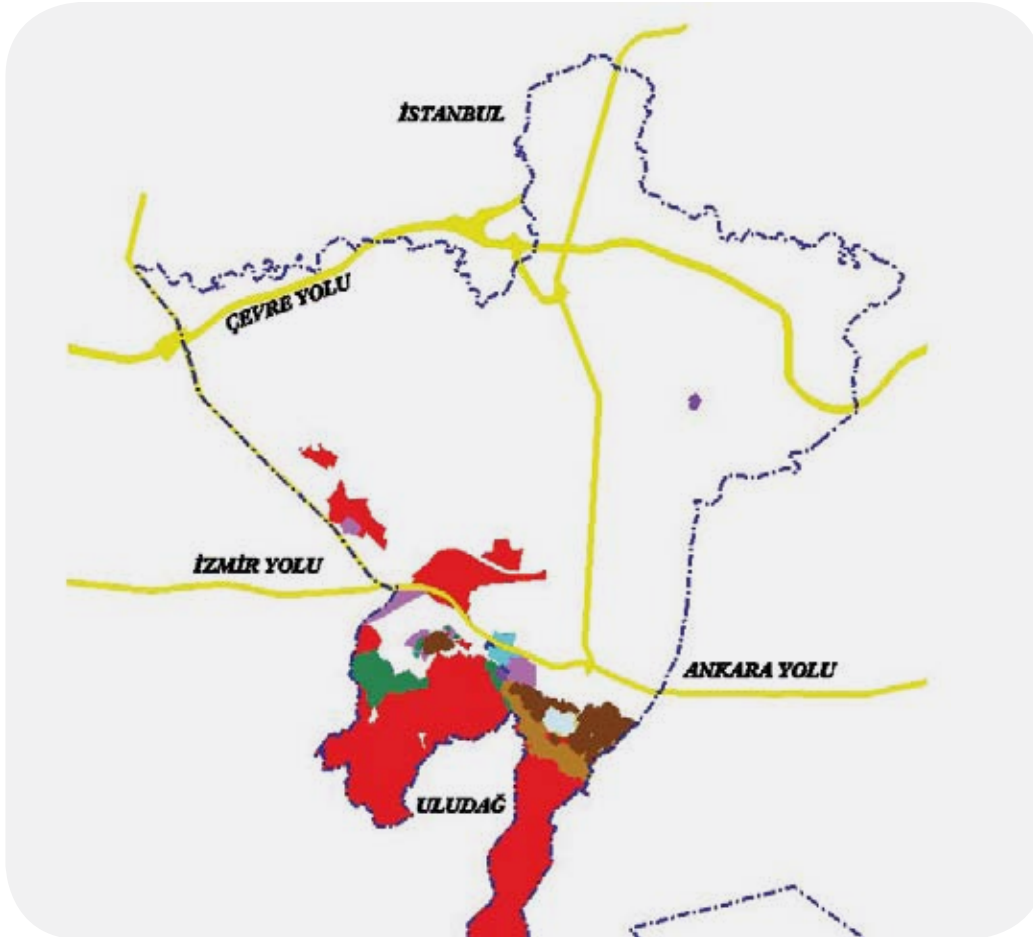

8.3. TARIM ALANLARI

İlçede en çok yetiştirilen ürün, tahıldır. Ekili alanların büyük bir bölümünü tahıl tarlaları kaplamaktadır. Buğday, arpa, yulaftan başka, baklagillerden fasulye, bakla ekilmektedir. Domates, biber, patlıcan, gibi sebzelerin yanında şekerpancarı, pamuk, susam, ayçiçeği, tütün gibi endüstri bitkileri; çilek, kavun, karpuz, üzüm, şeftali, dut, kestane, ceviz, elma, erik, kiraz, armut gibi meyveler yetiştirilmektedir. Ancak son yıllarda Bursa ovasındaki birçok verimli arazi yoğun konut yapımından dolayı betonlaşmaya teslim olmuştur.

8.4. OSMANGAZİ İLÇESİ ARKEOLOJİK, DOĞAL, KENTSEL SİT VE SICAK SU KORUMA ALANLARI

8.3.1. DOĞAL SİT ALANLARI

Osmangazi Belediyesi'nin 70.783 ha'lık hizmet alanında yaklaşık 2.024 ha. Doğal Sit Alanı olarak yer almaktadır. Doğal Sit alanı belediye sınırlarının yaklaşık % 13'ünü kapsamaktadır.

8.3.2. SICAK SU KORUMA ALANLARI

Osmangazi Belediyesi'nin 70.783 ha'lık hizmet alanında 66.1 ha. alan Sıcak Su alanı olarak yer almaktadır. Sıcak Su alanı belediye sınırının yaklaşık % 0.6'sını kapsamaktadır.

1 No'lu Sıcak Su Alanı

2 ve 3 No'lu Sıcak Su Alanı

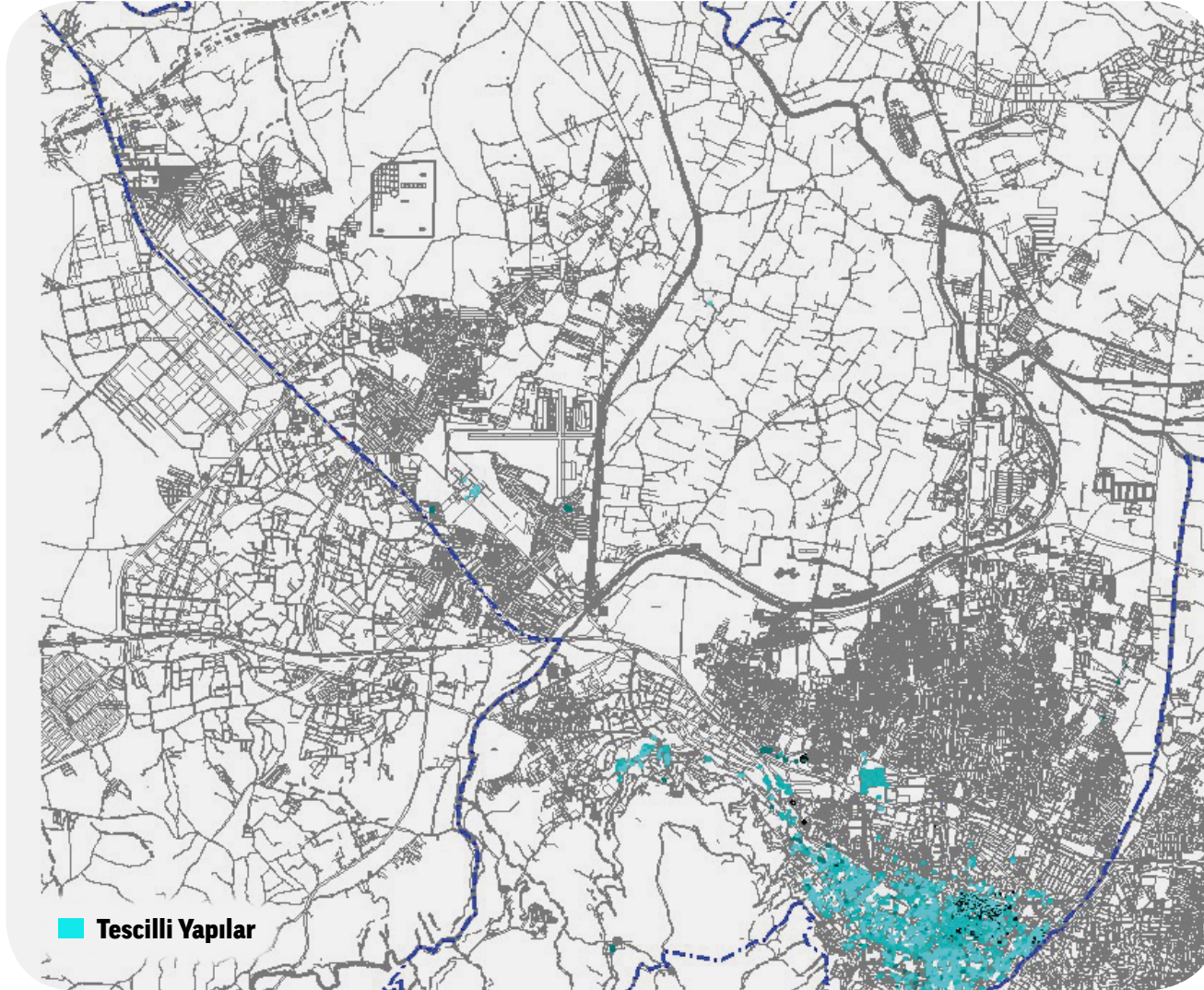

4 No'lu Sıcak Su Alanı

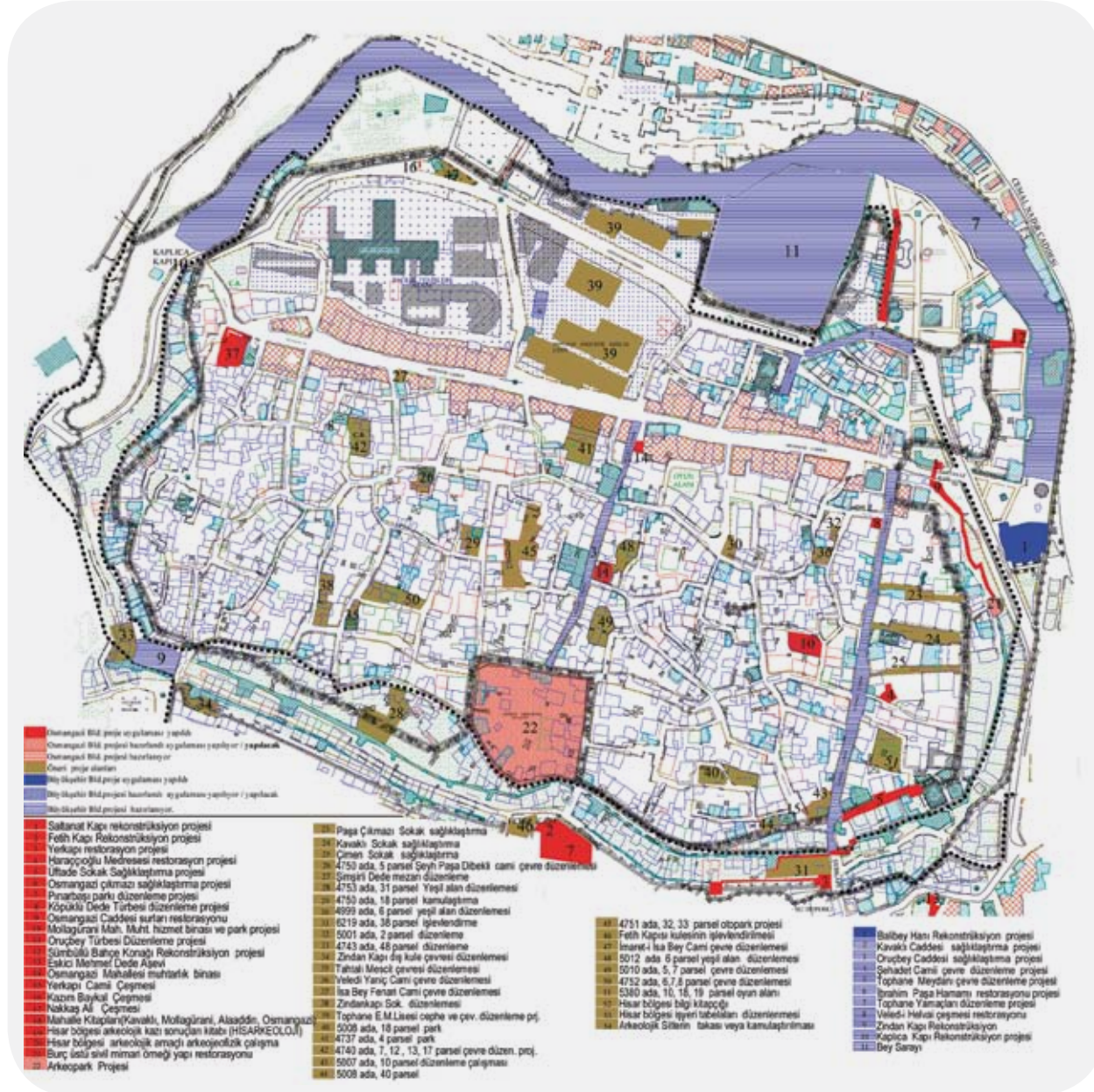
8.5. KÜLTÜR VARLIKLARI

Osmangazi İlçesi'nde toplam 1908 adet tescilli yapı bulunmaktadır. Bunların 394 adeti Tescilli Anıtsal Yapı, 1.514 adeti ise Tescilli Sivil Mimari Yapı örneğidir.

» TESCİLLİ YAPILAR

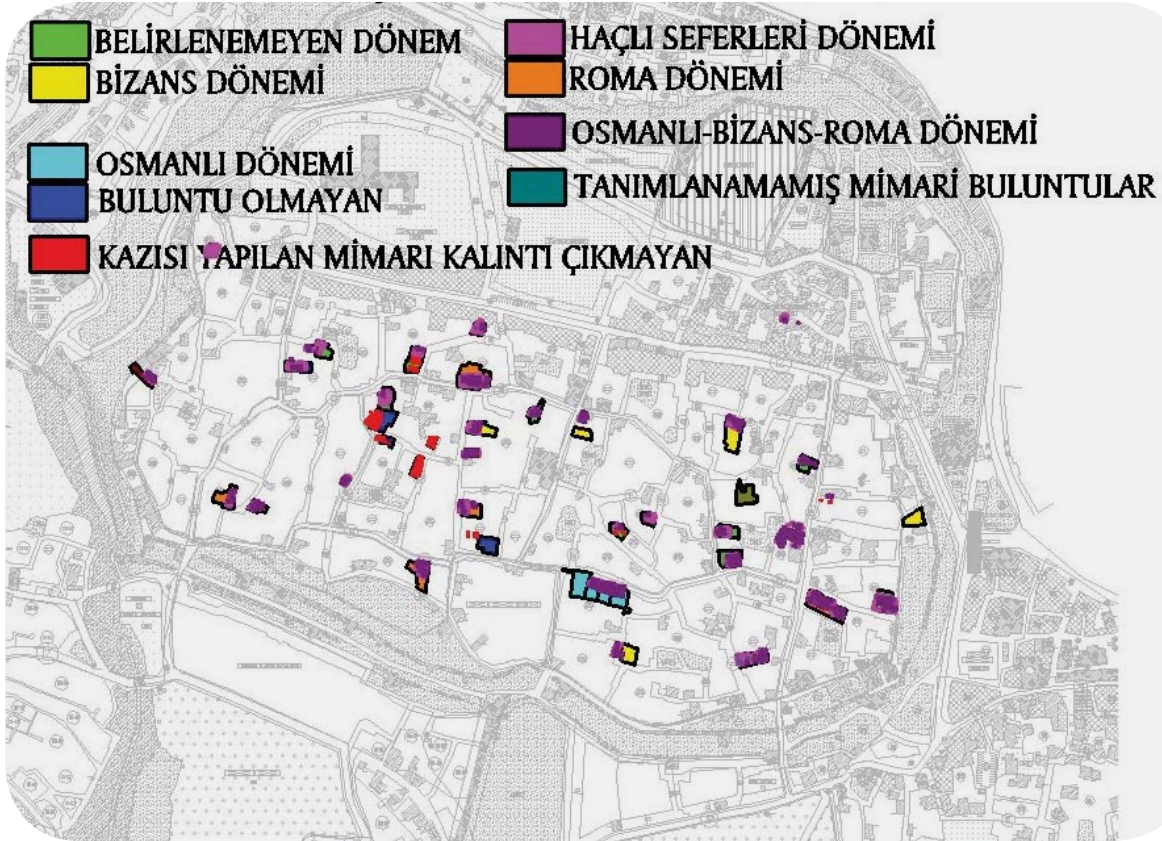
» HİSAR BÖLGESİ PROJE ALANLARI

» OSMANGAZİ İLÇESİ 2000 - 2009 HİSAR İÇİ KAZILARI HARİTASI

» HİSAR BÖLGESİ SONDAJ KAZI KALINTILARI HARİTASI

ULAŞIM

9.1. OSMANGAZİ'DE ULAŞIM

Osmangazi'de yol ağı, Karayolları 14. Bölge Müdürlüğü'nün sorumluluğundaki otoyol, devlet yolu, il yolu ile Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin sorumluluğundaki ana trafik arterleri ve tali yollardan oluşmaktadır. Yolların % 80'i kentsel yol niteliğindedir. Belediye sınırları içerisinde şu an Ankara-İzmir istikametinde bir Otoyol mevcuttur. Mevcut Otoyol bağlantı noktasından Bursa çevre yolları ve Ana trafik arterlerine bağlanmaktadır. Bursa'nın mevcut yerleşim konumu göz önüne alınırsa Doğu - Batı aksı olan Ana arter, Nilüfer, Osmangazi ve Yıldırım'dan geçmektedir. Bu aks aynı zamanda Ankara-İzmir istikameti için de kullanılmaktadır.

Bu Doğu - Batı aksından Kuzeye doğru iki anayola bağlantı mevcuttur. Bunlardan birisi Kuzeybatı istikametinde Mudanya'ya gitmektedir. Diğeri Kuzeydoğu istikametinde Gemlik ve Yalova üzerinden Kocaeli ve İstanbul'a ulaşmaktadır. Osmangazi İlçesi'nde başlayan bir diğer aks, kış sporlarının ülkemizdeki en önemli alt yapısına sahip olan ve şehir merkezi'nin güney yönünde bulunan Uludağ'a doğru uzanmaktadır. Özellikle kış aylarında daha yoğun bir şekilde kullanılmaktadır.

Osmangazi İlçesi'nde şehrin ana arterleri konumundaki Cemal Nadir Caddesi, Atatürk Caddesi ve İnönü Caddesi tek yön olarak çalışmaktadır. Ayrıca Osmangazi İlçesi'nde ulaşım konusunda 128 adet ana arter bulunurken bu yolların toplam uzunluğu 174 bin 312 kilometre'dir.

» ASFALTAMA ÇALIŞMALARI

Hızla gelişen Osmangazi’de merkezden en uç noktalara kadar her yerde alt yapı, yol, asfalt, kaldırım ve tretuar çalışmaları hızla devam ediyor. Osmangazi Belediyesi son üç yılda 112 mahallede asfalt kaplama ve yama çalışması yaparak 246 bin 159 ton asfalt, 195 bin 709 metrekare de sathi kaplama yapmıştır. 30 farklı mahallede 22 bin 280 metre imar yolu açan Osmangazi, ayrıca ilçenin dört bir yanında cadde genişletme çalışmaları gerçekleştirmektedir. Bu arada Osmangazi İlçesi sınırları içerisinde çarpık yapılaşma nedeniyle çıkmaz sokak olarak gözüken 51 sokakta ulaşım imkanı sağlandı. Ayrıca tretuar, bordür ve parke çalışmaları da gerçekleştiren belediye, 112

mahallede toplam 97 bin 793 metrekare parke, 26 bin 887 metre bordür 8 bin 589 metrekare taraklı mozaik döşeyerek, cadde ve sokakların bordür, tretuar, beton yol, istinat duvarı, çevre düzenlemesi ve onarımı gerçekleştirmiştir. 30 köy ve mahalleye de 40 bin metrekare parke taşı dağıtmıştır.

» YAYA ULAŞIMI

Şehir merkezinde özellikle yoğun tarihi doku, eski şehrin dar sokakları ve yoğun yapılaşma nedeni ile kaldırımlar yeteri kadar geniş yapılamamaktadır. Özellikle yaya trafiğine ayrılmış caddeler ve meydanlarda yoğun yaya trafiği gözlenmektedir. Şehir merkezinde yaya trafiğine ayrılmış caddeler, alanlar ve uzunlukları aşağıda verilmiştir.

Ünlü Cadde	160 mt
Nalbantoğlu	315 mt
Tahtakale	58 mt
Açıkarşı	145 mt
Köylü Pazarı	252 mt
Şhreküstü – Cumhuriyet Caddesi	180 mt

» ENGELLİ ULAŞIMI

Osmangazi Belediyesi kent içinde engelli vatandaşların trafik ve ulaşım konusunda zorluk yaşamaması için gerekli çalışmaları yapmaktadır. Yaya kaldırımlarının, ulaşım araçlarının engelli vatandaşların kullanıma uygun hale getirilme çalışmaları süratle devam etmektedir. Yapılan çalışmalardan bazıları şunlardır:

Engelli vatandaşlara yönelik olarak sesli uyarı sistemi ile donatılan sinyalizasyon kavşakları: 106 Altıparmak Emniyet, 107 Altıparmak, 108 Altıparmak Arap Şükrü, 105 Zafer Plaza, 147 Cemil Nadir Yaya, 102 Fevzi Çakmak Yaya, 116 Çekirce cad. İntam, 117 Çekirge cad. Karagöz, 121 Zübeqde Hanım, 148 Cumhuriyet cad. Yaya, 149 İnönü Cad. Yaya, 103 Şhreküstü Meydanı, 201 Setbaşı, 202 Yeşil, 151 Adliye Yaya, 109 Stadyum, 155 Haşim İşcan Yaya, 261 Eşrefiler Cad. Yaya, 162 Kapalıçarşı Yaya geçitlerinde yer almaktadır. Engelli vatandaşların ulaşım ve diğer sorunlarının çözümüne ilişkin olarak; engelli otopark yerleri, tretuvarlar ve diğer tesislerde bilgilendirmeye yönelik işaretleme çalışmaları yapılırken, BursaRay istasyonunda engellilerin kullanabileceği engelli asansörleri oluşturulmuştur. Yeni gerçekleştirilen projelerin tamamında yaya üstgeçitlerinde engelli rampaları ve engelli asansörleri yapılması kararı alınmıştır.

9.1.1. TAŞIMACILIK SİSTEMLERİ

Osmangazi’de toplu taşımacılıkta yolcuların % 41,3’ü her gün farklı toplu taşıma araçları kullandığı görülürken, insanların ulaşım aracı olarak % 28 ile en çok Bursaray’ı, % 19’u otobüs’ü, % 10’u dolmuş,

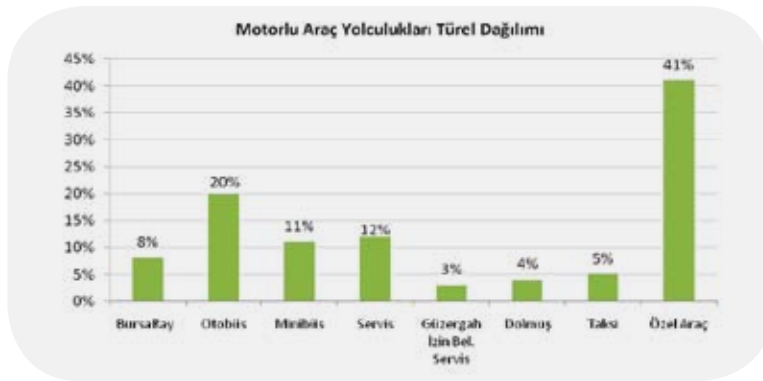
% 7’si ise taksi kullandığı görülmektedir. Çalışanların % 50’ye yakın bölümünün de işyeri servisleri (otobüs-minibüs) kullandığı ortaya çıkmaktadır. Toplu Taşıma Sistemi farklı taşıma araçlarından oluşmaktadır:

- Hafif Raylı Sistem
- Otobüsler
- Minibüsler
- Fabrika ve okul servisleri
- Dolmuş
- Taksi

9.1.2. ARAÇ SAYISI

Osmangazi İlçesi 2011 Araç Sayısı	
Otomobil	114.448
Minibüs	3.911
Otobüs	4.204
Kamyon	7.470
Kamyonet	41.842
Arazi taşıtı Jeep	2.250
Motosiklet Motorbisiklet	23.835
Tanker	275
Traktör	12.290
Römork	213
Yarı Römork	1.000
Çekici	683
Özel Amaçlı	443
Diger	68
Toplam	212.932

9.1.3. TOPLU TAŞIMA ARAÇ VE YOLCU SAYILARI

9.1.4. YAYA ULAŞIMI

Osmangazi İlçesi'nde özellikle yoğun tarihi doku, eski şehrin dar sokakları ve yoğun binalaşma nedeni ile kaldırımlar yeteri kadar geniş yapılamamaktadır. Özellikle yaya trafiğine ayrılmış caddeler ve meydanlarda yoğun yaya trafiği gözlenmektedir. Kentin en önemli merkezi olan Cumhuriyet Caddesi ise trafik ulaşımına kapatılarak Tramvay ve yaya trafiğine ayrılmıştır.

9.2. KARAYOLU ULAŞIMI

Karayolları 14. Bölge Müdürlüğü'nün sorumluluğundaki toplam bin 199 km (86km Otoyol, 525 km Devlet Yolu, 588 km İl yolu) ile Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin sorumluluğundaki İl Yolu ve Devlet Yolu ile birlikte 505 km uzunluğundaki ana trafik arterleri ve tali yollardan oluşmaktadır. Otoyol, Devlet Yolları, Çevre Yolları ve Ana arterlerin tamamı bölünmüş çift yönlü yol olarak hizmet vermektedir.

9.3. OTOPARK KULLANIMI

Kentin tarihi dokusu, dar sokakları ve mimari özelliği nedeniyle otopark sıkıntısının en yüksek seviyede olduğu Osmangazi, bu sorunu en aza indirmek için dev projeleri hayata geçirmeye başladı. Osmangazi Belediyesi'nin beş yıllık stratejik planında, öncelikli konulardan birisi olarak kentin trafik sorununun çözümü için otoparklar yapılması yer almaktadır. Bu anlamda en önemli adımlardan birisi İntizam Mahallesi'nde atılmıştır. Üç yılda 2 otopark yaparak hizmete açan Osmangazi Belediyesi, otoparkları sadece otopark olarak değil aynı zamanda da bir yaşam alanına dönüştürmektedir. Selimiye - İntizam Katlı Otoparkı ve Yaşam Alanı ile Uluyol Katlı Otoparkını hizmete açan Osmangazi, Çarşamba Pazar Alanı ve Yeraltı Katlı Otoparkı ile Fatih-Çiftehavuzlar Pazar Alanı ve Otoparkı inşaat çalışmalarını tüm hızıyla devam ettirirken, Aktarhüssam Katlı Otoparkı kamulaştırma ve proje çalışmalarında da sona gelmiştir.

» İNTİZAM OTOPARKI

Kent içi ulaşımında Ahmetpaşa, Selimiye, Çırpan, Altıparmak ve İntizam Mahalleleri'ne soluk alıracak olan İntizam Otoparkı ve yeşil alan düzenlemesi 3 milyon liralık kamulaştırmasıyla Türkiye'ye örnek nitelikte bir çalışma olmuştur. Yerin altında 3 kat otopark, üstünde ise yeşil alan düzenlemesini içeren proje, 2011 yılında tamamlanarak hizmete açılmıştır.

» ULUYOL OTOPARKI

Kent içi trafiği rahatlatmak, otopark sorununa köklü çözümler üretmek için önemli yatırımlar gerçekleştiren Osmangazi, 6 mahallenin yararlanacağı İntizam Otoparkı yine 2011 yılında tamamlanarak vatandaşların hizmetine sunulmuştur. İntizam Otoparkı 200 araçlık kapasitesiyle bölgeye ciddi bir rahatlama getirdi. Aynı zamanda otoparkın üst bölümü ise bölge sakinlerinin yaşam alanı olarak düzenlenmiştir.

» ÇARŞAMBA OTOPARKI VE PAZAR ALANI

Farklı mimarisi ve modern görüntüsüyle mevcut örneklerinden ayrılan Çarşamba Pazar Alanı ve Yer Altı Katlı Otoparkı'nın pazar alanı 7 bin 642 metrekare ve üzeri çelik konstrüksiyon üst örtü ile kaplanırken, tasarım ile çevreye saygılı, uyumlu ve modern bir yapıya sahip olacaktır. Pazar alanında balıkçılar için ayrı bir bölüm yer alacak ve bu bölümde diğer pazarlardan farklı olarak soğutmalı tezgâhlar kullanılacak ve üstü seramik ile kaplanarak pazarın aydınlık ve ferah olmasının yanı sıra görsel olarak da zengin bir görünüme sahip olması hedeflenmektedir.

9.4. RAYLI SİSTEMLER

Yapımına 1998'de başlanan metro sistemi, Bursa'nın merkez ilçe ve semtlerini çoğu noktada doğu-batı doğrultusunda birbirine bağlar. Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından yaptırılan Bursaray, Bursa kent içi ulaşımını ve trafiğini önemli ölçüde rahatlatmıştır. 2002'de hizmete açılan Bursaray, 2008'de sona eren B etabı adıyla Arabayatağı'na kadar uzatılmıştır. 6.5 km uzunluğunda ve 6 istasyondan oluşan C etabı da 2011 yılı itibarıyla hizmete başlamıştır. Bu etap sayesinde Arabayatağı'ndan Uludağ Üniversitesi'ne aktarmasız ulaşım sağlanmıştır.

9.5. SANAYİ VE TİCARET

İlçede dokuma sanayi, otomobil ana ve yan sanayi, havlu sanayi, trikotaj sanayi, kundura sanayi, tarım araçları sanayi, mobilya sanayi, deri, plastik sanayi, bakır işlemeciliği, makine ve madeni eşya yapımıcılığı, elektrik motoru sanayi, döküm sanayi, marangoz makineleri sanayi, kaynak makineleri sanayi, soba sanayi, bıçakçılık sanayi çok gelişmiştir. Bunların dışında yağ ve un fabrikaları, tuğla fabrikaları üretim yapmaktadır. İlçede küçükbaş hayvancılık, özellikle Uludağ eteklerinde büyükbaş hayvan yetiştiriciliği yapılmaktadır. Tavukçuluk, arıcılık gelişmiştir. İlçe, ipekböcekçiliğinin de merkezi sayılmaktadır.

9.6. ESNAF VE SANATKÂR SAYISI

Osmangazi Belediyesi sınırları içinde Bursa Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği'ne 2011 yılı itibarıyla kayıtlı 25 bin 242 esnaf faaliyet gösteriyor. Ayrıca belediyeye 2011 yılı içerisinde "İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı" ile ilgili toplam 2444 başvuru yapılırken, yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucu 2 bin 275 kişi ve kuruluşa "İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı" verilmiştir.

10

KENTSEL DÖNÜŞÜM

Kentsel dönüşüm projeleri, tarihi mirası koruma ve yaşatma projeleri, yeşil alan, rekreasyon projeleri, spor tesisleri projeleri ile modern ve sağlıklı bir şehir oluşturma yolunda ilerleyen Osmangazi Belediyesi, tüm vatandaşların yaşam alanlarının en iyi seviyeye ulaştırılmasını ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda herkes için kaliteli bir yaşamı hedeflemektedir.

Gelişme alanlarının çağdaş yaşanabilir çevrelere kavuşması ve her türlü kentsel hizmetin bu yönde oluşturulacak mekanlar ile bütünleştirilmesi, yapılaşmış alanlar için, aynı ilkeleri koruyan büyük ölçekli sağlıklaştırma ve uygulama sürecine katılımların sağlanması, kent estetiği ve görsel imaj boyutunun göz ardı edilmemesi hedeflenmektedir.

Osmangazi Belediyesi, kenti ve kentsel yaşamı doğal, sosyal, ekonomik, kültürel açılardan olumsuz etkileyen süreçlere karşı çözüm arayışıyla proje çalışmalarını yürütmektedir. Bu projelerle, daha nitelikli çevreler oluşturmak, kentsel dönüşüm, sağlıklaştırma, tarihi ve kültürel mirasın korunması ve mekanın rehabilite edilmesi amaçlanmaktadır.

Kentsel dönüşüm; kentsel gelişmenin, toplumsal, ekonomik ve mekansal olarak yeniden ele alındığı, teknik, sosyal ve ekonomik bakımdan bozunmuş ya da işlevini kaybetmiş kent parçalarının ve kentteki sorunlu alanların sağlıklı ve yaşanabilir hale getirilmesi için projeler üretilmesi ve uygulamalar yapılmasıdır. Kentsel dönüşüm bir kentin dokusunu bozan sorunların giderilmesi anlamına gelmektedir.

Bursa'da yer alan yapı stoğunun yüzde 70'e yakını kaçak yapı statüsünde olup bu yapıların yüzde 80'i diğer büyük kentlerden farklı olarak gecekondur yerine hisseli parseller üzerinde mevzuata aykırı yapılardır. Bu tür yapılanmanın önemli bir bölümünün yer aldığı kentin doğu ve kuzeyinde, dar sokaklar etrafında genelde bitişik nizam yapılar ile aşırı yoğunlukta, sosyal donatı alanları seyrek ve standardın çok altında olan konut alanları mevcuttur. Ayrıca kentin merkezinde de çöküntü alanları giderek artmaktadır. Kent dokusunun yaklaşık % 70'ini oluşturan bu sağlıksız kent alanlarında "Kentsel Dönüşüm" yararlı bir araç olarak kullanılmaktadır.

Osmangazi Belediyesi, kentsel dönüşümün sadece fiziksel mekanın dönüşümü olmayıp, ekonomik, sosyal ve kültürel boyutları ile ele alınması gerektiği ve Sağlıklı Şehirlerin temel prensipleri olan;

- Hakça paylaşım,
- Şeffaflık,
- Adil yönetim
- Uzlaşi ve Katılımcılık anlayışını benimseyerek,
- Sosyo-kültürel, ekonomik ya da fiziksel açılardan çöküntü süreci yaşamakta olan yaklaşık 200 ha. alanda uygulayacağı dönüşüm projeleriyle sağlıklı yaşam alanları yaratarak Bursa'nın geleceğine yön vermektedir.

11

KÜLTÜREL MİRAS

» PANORAMİK MÜZE

3 yıl 103 tarihi eserin onarımını ve restorasyonunu yapan Osmangazi Belediyesi, kente şimdi de “Panoramik Müze” kazandırmak için çalışmalara başladı. Medeniyetlerin beşiği Bursa’yı geleceğe taşıyacak önemli bir adım olan “Panoramik Müze”nin proje danışmanlığını dünyaca ünlü Tarih Profesörü Doktor Halil İnalçık ve Tarihi Kentler Birliği Başkanı ve ÇEKÜL Başkanı Metin Sözen yapacak. Bugüne kadar Sümbüllü Bahçe Konağı, Ördekli, Seyyid Usül, Gökdere, Karabaşı Veli Kültür Merkezleri ile Irgandı Köprüsü gibi çok sayıdaki tarihi yapıya yeniden hayat veren Osmangazi Belediyesi, yeni restorasyon çalışmalarıyla kentin tarihine ışık tutmaya devam ediyor.

» HİSAR ARKEOPARKI

Kentin binlerce yıllık tarihi “Hisar Arkeoparkı” ile gün yüzüne çıkıyor. Mollagürani Mahallesi’nde Roma dönemine ait tarihi kalıntılar “Hisar Arkeoparkı” adıyla müzeleştiriliyor. Sahip olduğu tarihi ve kültürel değerlerle adeta bir açık hava müzesi olan Bursa’nın geçmişten günümüze uzanan tarihi mirasını koruyarak kentimize yeniden kazandırıyoruz. Proje kapsamında kamulaştırma çalışmaları devam ediyor.

Osmangazi Belediyesi'nin tarihi ve kültürel mirası koruma projeleri kapsamında gerçekleştirdiği çalışmalar;

- Tarihi Çarşı ve Hanlar Bölgesi Kentsel Tasarım Projesi
- Tarihi Çarşı ve Hanlar Bölgesi UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi Başvurusu
- Tarihi Bursa Surları Restorasyonu
- Kütahya Han Restorasyon Projesi ve Kütahya Han Yakın Çevresi Cephe Sağıklaştırma Projesi
- Eskişehir Han Restorasyon Projesi
- Emir Han Rölöve-Restitüsyon Projeleri
- İpek Han Rölöve-Restitüsyon-Restorasyon Projeleri
- Mahkeme Hamamı Restorasyon Projesi
- Davutpaşa Hamamı Restorasyon Projesi
- Kayhan Hamamı Restorasyon Projesi
- Cık Cık Hamamı Restorasyon Projesi
- Çandarlı İbrahimpaşa Hamamı Restorasyon Projesi
- Fabrika-İ Humayun Restorasyon Projesi
- Kiremitçi Sinan Bey Camii Restorasyon Projesi
- Yahudilik Havrası Rölövesi ve Müştemilat Tadilatı
- Ördekli Hamamı Karşısı Smö Yapısı Restorasyon Projesi
- Muradiye Mezar Taşları Açık Hava Müzesi

11.1. DOĞANBEY KENTSEL DÖNÜŞÜM

Kontrolsüz sanayileşmenin yanı sıra Doğu'dan ve Batı'dan gelen göçlerin kentsel ölçekteki her türlü planı rafa kaldırdığı

Bursa'nın yüksek kat-bahçeli nizam ikilemine sıkışmış en kritik bölgelerini Doğanbey, Tayakadın, Kiremitçi ve Kırcaali Mahalleleri oluşturmaktadır. Kağıt üzerindeki olağanüstü planların arazide uygulanamaması, Bursa'nın en eski mahalleleri olan bu 4 mahalleyi, kentin kalbinde yeni çöküntü bölgesi olmaya itmiştir. Osmangazi Belediyesi, merkezi hükümet ve vatandaş işbirliği ile bölgenin dönüşümüne yönelik başlattığı projede artık sona yaklaşıldı.

Kentsel Dönüşüm Projesi Çalışmalarına 2006 yılının ilk aylarında başlanırken, öncelikli olarak bölgedeki tüm taşınmaz varlıklar (Yapılar, yapı eklentileri, ağaç vs.) Osmangazi Belediyesi tarafından tespit edilmiştir. Bu taşınmazların Bayındırlık ve İskan Bakanlığının birim fiyatları üzerinden kıymet takdiri değerleri belirlenmiştir. Yaklaşık 200 bin m² alan üzerinde gerçekleştirilen proje dahilinde bulunan 888 kadastro parselinin % 96'sı özel mülkiyet olup, bu özelliği ile de Ülke çapında devam eden projeler arasında tek olma niteliğini korumaktadır.

11.2. KANBERLER KENTSEL DÖNÜŞÜM

Osmangazi Belediyesi'nin, Bursa'nın merkezinde kalmasına rağmen çöküntü bölgesi olmaktan kurtulamayan Kamberler'de başlattığı Tarih ve Kültür Parkı Projesi'nin bölgede kamulaştırma ve yıkımlarını tamamlayan Osmangazi Belediyesi, yaklaşık 53 bin metrekarelik alanın düzenleme projesini hayata geçirmiştir. Bursa'nın kalbinde meydan, rekreasyon alanı ve tarih parkı olarak hizmet veren Kamberler'de tarih artık bir başka işlemektedir. Doğuda Gökdere Yolu ve Deresi, kuzeyde Haşim İşcan Caddesi, güneyde Cumhuriyet Caddesi, batıda ise korunması gerekli Kayhan Kentsel Sit Alanı ve Demirtaşpaşa Endüstri Meslek Lisesi gibi çok net ve doğal oluşan sınırlarla çevrili bölgeden oluşan

Kamberler Tarih ve Kültür Parkı, kente soluk aldırان önemli mekânlardan biri olmuştur. Kamberler Tarih Parkı içinde; tematik bahçeler, heykeller, göletler, su oyunları havuzları, festivallerin yapılabileceği etkinlik sahnesi, turizm ofisi, basketbol ve voleybol sahaları, mini futbol sahası, yürüyüş ve koşu yolları, kafeterya, restoran, yeşil alanlar ve oturma grupları yer almaktadır.

11.3. YUNUSELİ TOKİ

Başbakanlık Toplu Konut İdaresi ile birlikte Yunuseli'de başlatılan sosyal konutlar tamamlanmıştır. Yaklaşık 912 konutun yer aldığı toplu konutlar, hem dar gelirli aileleri ev sahibi yapmış hem de plansız yapılaşmanın yoğun olduğu bölgede planlı yapılaşmanın ilk adımını oluşturmuştur. Konutların anahtarları 2011 yılında Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın da katıldığı törenle sahiplerine verilmiştir.

benzer örnekler incelendikten sonra hayata geçirilen örtü projesi, esnafı da çarşığı kullanan Bursalıları da memnun etti. Çarşı esnafı artık kışın yağmur ve kardan, yazın ise güneşten etkilenmiyor. Çarşının üzerine konulan modern örtü, çarşığı hem ışığı engellemeden güneş ışınlarından koruyor hem de tünel etkisi yaratmıyor.

» OKÇULAR ÇARŞI

Uzun Çarşı'ya yapılan modern örtü, devamındaki Okçular Çarşısı baştan başa örtü ile kaplanmıştır. Uzun Çarşı'nın ardından Okçular Çarşısı'nın da üst örtüyle kapatılması ve cephe düzenlemelerinin yapılması, tarihi çarşıya ayrı bir değer katmıştır. Bölgenin devamındaki Kayıhan Caddesi'nde başlatılan cephe güzelleştirme ve sokak sağlıklılaştırma çalışması da tamamlanarak Hanlar Bölgesi ile Gökdere arası Osmangazililer için önemli bir yaya aksı oluşturmuştur.

» ERTAŞ ÇARŞISI

Bursa'nın yine en eski çarşılarından biri olan Ertaş Çarşısı da Okçular ve Uzun Çarşı gibi modern bir örtüyle kapatılmıştır. Proje kapsamında tarihi çarşının üst örtüsü geleneksel mimariyle bütünleşen modern bir ahşap ve cam çatıyla örtülmüştür. Çarşının yer döşemeleri ve cepheleri de proje kapsamında elden geçirilecektir. Dükkanların kepenkleri tamamen ahşap olarak düzenlenirken, zemindeki asfalt da sökölerek yerine tarihi dokuya uygun bir malzeme döşenmiştir.

» YORGANCILAR ÇARŞISI

Kapalıçarşı'nın bir bölümünü oluşturan Yorgancılar Çarşısı, Kapalıçarşı'nın original biçimi ile yangından kurtulan ender bölümlerinden biridir. Bedesten'in hemen yanından, kuzey-güney istikametinde uzanan çarşı, halen aynı adla anılmaktadır. Çarşının bir ucu, Sipahiler ve Gelincik Çarşısı ile Bedesten'e açılmaktadır. Bursa'daki çarşılar genellikle birbirinden bağımsız, hatta kapıları

11.4. ÇARŞILAR

» UZUN ÇARŞI (KAPALI ÇARŞI)

Bursa'nın en eski çarşılarından biri olan Uzun Çarşı, hem geleneksel kimliğinin korunması hem de modern alışveriş merkezleriyle rekabet edebilecek duruma gelmesi için modern bir örtüyle kapatıldı. Türkiye'nin ve Avrupa'nın çeşitli kentlerindeki

olan yapılardan oluşurken, bu çarşıyla Bakırcılar çarşısı sokak biçimindedir. Üzeri kagir tonozla örtülü olup, tavanda aralarla yuvarlak süslemeler vardır. Cumhuriyet Caddesi girişinde iki original tavan süslemesi vardır. Bu süslemelerin ilkinde taç yapraklar arasında cetvel ve makas motifi yer almaktadır.

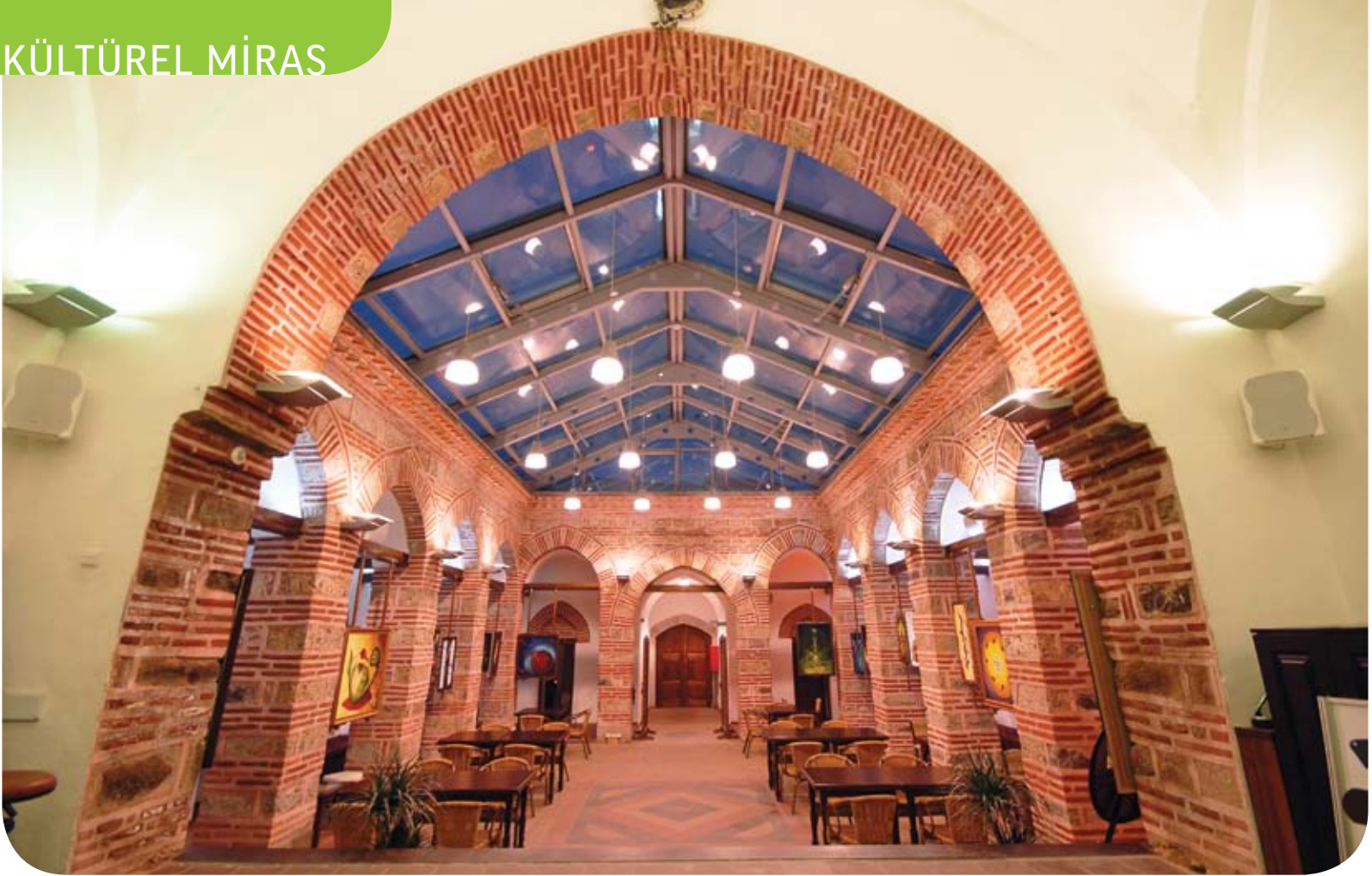
» KAYIHAN ÇARŞISI

Bursa'nın en önemli çarşılarından biridir. Tarihi boyunca birçok kez yangın görmüştür. Hatta Bursa yangınlarının çoğu buradan çıktığı söylenmektedir. Bunun nedeni, bugün bile mahallede bulunan demirci ve bıçakçıların ocaklarıydı. Çarşının Selçuk Hatun vakfı olduğu bilinen çarşı 20. yüzyıla kadar otomobil garajı ve şekerçilerin yoğunlukla bulunduğu bir çarşı görünümündeydi. Osmangazi Belediyesi'nin 2006 yılında başlattığı rölöve, restitüsyon ve restorasyon çalışmalarıyla ilkgünkü ihtişamına yeniden kavuşan han kısa sürede yerli ve yabancı turistin uğrak mekanı olmuştur.

» NİLÜFER KÖYLÜ PAZARI

Tarihi mirasın yenilenerek modern görüntüsüyle günümüze tekrar kazandırılmasının en güzel örneklerinden biri olan Nilüfer Köylü Pazarı, 2011 yılında hizmete açılmıştır. Bursa'nın can damarı Tarihi Çarşı ve Hanlar Bölgesi'nin bir zamanlar girilmeye korkulan çarşısı Nilüfer Köylü Pazarı, Osmangazi Belediyesi'nin restorasyon çalışmalarının ardından kentin en gözde pazar yeri olmuştur.

11.5. KÜLTÜR MERKEZLERİ

» GÖKDERE KÜLTÜR SANAT MERKEZİ

II. Bayezid döneminin tanınmış müderrislerinden Zeyrekzade Paşa Çelebi tarafından yaptırıldığı bilinen Gökdere Medresesi, Kayihan'ın gizli kalmış tarihi güzelliklerinden biridir. 1939 yılında özel mülkiyete geçen Gökdere Medresesi, yıllardır özel mülkiyette kaldığı için işlevine uygun olmayan pek çok iş sahasına ev sahipliği yapmıştır. Osmangazi Belediyesi'nin kamulaştırarak kente kazandırdığı tarihi yapılar arasında yer alan Gökdere Medresesi, bugünlerde kentin sosyal ve kültürel yaşamında

önemli bir durak niteliğindedir. Tarihi yapının restore edilebilmesi için önündeki 6 dükkan kamulaştırılarak yıkılmıştır. Kaynaklarda 'yok olmuş tarihi eserler' arasında gösterilen Gökdere Medresesi, hem Bursa'ya hem de bulunduğu Kayihan'a önemli bir zenginlik katmıştır.

» HARAÇÇIOĞLU MEDRESESİ

Osmangazi Belediyesi'nin tarihi mirası koruma ve gelecek kuşaklara aktarma projeleri arasında yer alan Haraççioğlu Medresesi, hem Bursa'ya hem de bulunduğu Kavaklı Mahallesi'ne farklı bir soluk getirmiştir. Restore edildikten sonra Bursa Belediyeler Birliği merkezi ve aynı zamanda sosyal tesis olarak

hizmet veren tarihi yapı, 110 metrekairelik medrese binası ve yaklaşık bin metrekairelik bahçeden oluşmaktadır. Mimari yapısıyla görsel bir ziyafet sunan Haraççioğlu Medresesi, bölgedeki manevi odak noktalarını görmeye gelen yerli ve yabancı turistler ile mahalle halkı için önemli bir uğrak yeri olmuştur.

» KARABAŞ-İ VELİ KÜLTÜR MERKEZİ

Osmanlı mimarisinin en seçkin örneklerinin sergilendiği Karabaş-i Veli Kültür Tekkesi, restore edildikten sonra kültür merkezi olarak yeniden kentin zinetleri arasına katılmıştır. Yapının temsil ettiği Mevlana kültürünün görsel şölene dönüştüğü Karabaş-i Veli Kültür Merkezi, yerli ve yabancı turistlerin ilgi odağıdır. Mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne ait olan ve 20 yılına Osmangazi Belediyesi'ne tahsis edilen tarihi yapının restorasyonu 2005 yılında tamamlanarak hizmete açılmıştır. UNESCO'nun korunması gereken kültürel miras listesine aldığı Karabaş- i Veli Kültür Merkezi'nde, her akşam ve ücretsiz olarak Mevlana kültürü ve sema gösterileri Bursalıların izlenimine sunulmaktadır.

» ÖRDEKLİ HAMAMI

Bursa'daki en büyük Osmanlı hamamı olma özelliğini taşıyan ve planı itibarıyla diğer Bursa hamamlarına benzemeyen Ördekli Hamamı, kültür merkezi olarak yeniden hayat bulmuştur. 600 yıllık geçmişiyle tarihe tanıklık eden Ördekli Hamamı, kullanılmadığı son 150 yılın ardından 2008 yılında Osmangazi Belediyesi'nin çaba ve çalışmalarıyla yeniden Bursa'nın önemli kültür mirasları arasına katılmıştır. Kullanım hakkı Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nden Osmangazi Belediyesi'ne geçen tarihi yapı, restore edildikten sonra kentin sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılayan bir mekân olarak hizmete sunulmuştur. Kısa sürede Bursalıların yeni kültürel adresi olan Ördekli Kültür Merkezi; sergi, söyleşi ve konser gibi pek çok organizasyona ev sahipliği yapmaktadır.

» SEYYİD USÛL KÜLTÜR MERKEZİ

Bursa'nın en eski tekkelerinden biri olan Seyyid Usûl Tekkesi'ne de Osmangazi Belediyesi eli değmiştir. 13. yüzyıldan kaldığı tahmin edilen ve günümüze gelinceye kadar semahane ve diğer aksamaları yıkılan tarihi yapı, restore edildikten sonra sosyal ve kültürel amaçlı tesis olarak yeniden Bursa'nın sosyal yaşamına katılmıştır. Tarihi yapıda sürdürülen restorasyon çalışmaları kapsamında bahçesindeki hazireler de düzenlenmiştir. Seyyid Usûl Kültür Merkezi; zaman zaman sema gösterileri, zaman zaman şiir dinletileri ve söyleşilerin yapılabileceği daha çok gençliğe yönelik bir mekan olarak kentin gerdanlıkları arasındaki yerini almıştır.

» SÜMBÜLLÜ BAHÇE KONAĞI

1921 yılında Bulgaristan'dan Bursa'ya göçeden Vehbi Rasim Dağlı, bugün Sümbüllü Bahçe Konağı'nın yerinde bulunan eski binayı satın alıp yıktırarak Konağı yaptırmıştır. Bahçesindeki sümbüller ve çiçeklerden dolayı Sümbüllü Bahçe Konağı olarak bilinen yapı 2006 yılında kent kültürüne kazandırılmak üzere Osmangazi Belediyesi tarafından kamulaştırılmıştır. 2008 yılında Osmangazi Belediyesi ile Bursa Ticaret ve Sanayi Odası işbirliğiyle 1. derecede arkeolojik SİT alanında bulunan konağın restorasyon çalışmaları 2011 yılında tamamlanarak Bursalıların hizmetine açıldı. Cumhuriyet dönemi sivil mimari örneği olan yapılarının birarada olduğu Sümbüllü Bahçe Konağı, tarihi Hisar Bölgesi'nin en nadide köşesine adeta saklanmıştır. Orhangazi ve Osmangazi Türbeleri'nin hemen yanındaki dar sokağın sonundaki konak, yıllar sonra yine kapılarını büyük bir misafirperverlikle açmıştır.

» SURÜSTÜ KONAĞI

Eski Hukukçular Lokali Binası olarak bilinen ve kentin en önemli sivil mimari yapılarından biri olan Surüstü Konağı, restore edilerek kent ziynetleri arasına kazandırılmıştır. 1940'lı yıllarda yapılan Surüstü Konağı, bölgedeki yöresel konut mimarisinin de izlerini taşımaktadır. Konak aynı zamanda Bursa'ya hakim manzarasıyla da ziyaretçilerine doyumsuz bir seyir sunmaktadır.

» GURABAHANE-İ LAKLAKAN KÜLTÜR MERKEZİ

Osmangazi Belediyesi, dünyanın ilk ve tek hayvan hastanesi "Gurebahane-i Laklakan"ı yeniden canlandırmıştır. Geçmişte sakat leylekler ve göçmen kuşların tedavi ve bakımının yapıldığı bu hastane, Tarihi Irgandı Köprüsü'nün doğu ayağında yer alan ve restorasyonu tamamlanan tescilli yapının giriş katındaki bir bölümünde yaşamaya devam edecektir. Bodrum katıyla birlikte 3 kattan oluşan binanın geri kalan kısmı ise fotoğraf sanatçıları tarafından kullanılacaktır. Osmangazi Fotoğraf Atölyesi (Osfad) ve Bursa Fotoğraf Sanatçıları Derneği (Bufsad) ile ortaklaşa

işletilen merkezde haftanın belirli günlerinde tarihi değerine uygun olarak veteriner hekim ile evcil hayvanlara klinik hizmeti de verilmektedir.

» ESKİCİ MEHMET DEDE AŞEVİ

Osmangazi Belediyesi tarafından 2006 yılında rölöve, restitüsyon, restorasyon ve rekonstrüksiyon projeleri hazırlanan Eskiçi Mehmed Dede Aşevi, haftanın altı günü ziyaretçilerine her sabah çorba ikram ederken, her gün 65 aileye de üçer kişilik sıcak yemek dağıtmaktadır. Osmanlı dönemine ait sivil mimari örneği yapı iki farklı yapıdan oluşmaktadır. Alt katta bir mutfak ve 2 adet oda, üst katta ise üç adet oda ve bir salon bulunan yapının toplam kapalı alanı 120 m² oluşmaktadır. Diğer anıtsal kümbetsi yapı ise 70 m² kapalı alana sahiptir. Yapının toplam 313 m²'lik bahçesi ise halkın huzur içinde çaylarını yudumlayarak dinlendikleri bir mekan haline getirilmiştir.

12

SOSYAL HİZMETLER

12.1. SOSYAL BELEDİYECİLİK

Sosyal Belediyeciliğin en güzel örneklerini sunan Osmangazi Belediyesi, 2011 yılı içerisinde yangın yardımı başvurusunda bulunan 24 vatandaşa toplam 24 bin TL nakti, özürlü vatandaşlarına 5 adet akülü, 9 adeti düz olmak üzere 14 adet tekerlekli sandalye, vatani görevini yerine getiren gençlerin ihtiyaç sahibi 400 aileye 1 milyon 432 bin TL nakdi yardım yapmıştır.

12.2. ERZAK DAĞITIMI

Osmangazi Belediyesi 2011 yılı içerisinde başarılı 555 öğrenciye çeşitli kırtasiye malzemelerinden oluşan yardım çantasından dağıtmıştır. Yine belediye sınırları içerisinde yardıma muhtaç 6 bin 250 vatandaşa kuru bakliyattan margarine, kahvaltılıktan çorbaya kadar onlarca çeşit yiyecekten oluşan erzak yardımı yapan Osmangazi Belediyesi, işsiz vatandaşlarını açtığı mesleki eğitim kursları ile meslek sahibi yaparken iş bulmaları konusunda da yardımcı olmuştur.

12.3. AŞEVİ HİZMETLERİ

Ramazan ayında 20 gün boyunca farklı mahallelerde Ramazan Şenlikleri düzenleyen Osmangazi Belediyesi, yine Ramazan ayı süresince toplam 45 bin vatandaşına Elmasbahçeler Kültür Merkezi ve Eskici Mehmed Dede Aşevi'nde iftar ve sahurluk dağıtmıştır. Ayrıca Aşevinde her gün 65 ihtiyaç sahibi aileye de üçer kişilik sıcak yemek dağıtımı gerçekleştirilmiştir. Sosyal Belediyeciliğin en güzel örneklerini sunan Osmangazi Belediyesi, yardıma muhtaç onlarca aileye 240 adet soba, 390 çift ayakkabı ve 165 aileye de giysi yardımında bulunmuştur.

12.4. SİVİL SAVUNMA HİZMETLERİ

Bursa 1. derece deprem kuşağında yer alan büyük şehirlerin başında gelmektedir. Osmangazi Belediyesi olarak olası bir deprem anında hazır bulunmak ve vatandaşlarının can ve mal güvenliğini korumak amacıyla ilçenin dört bir yanına deprem konteynırı yerleştirmiştir. Sivil savunma uzmanlığı bünyesinde

çeşitli okullarda toplam 967 öğrenciye afet bilinci eğitimi, tatbikatlar düzenlenerek verilmiştir. Ayrıca 2011 yılında deprem ve afet olaylarında kullanılmak üzere tam donanımlı arama kurtarma aracı alan Osmangazi Belediyesi, deprem konteynırlarının içerisinde bulunması gereken araç ve gereç donanımlarını da (projektör, ağaç ve demir kesme motoru, megafon, battaniye, eldiven, kürek, kazma ve çadır gibi) tamamlamıştır.

12.5. KÖYLERDE SAĞLIK TARAMASI PROJESİ

27 köyde 3 bin 234 kişiye sağlık taraması yapan Osmangazi Belediyesi, bu taramalar sırasında kanser şüphesi görülen 191 kişiye de KETEM aracılığı ile kanser taraması da yaptırmıştır. Sağlık konularında eğitim ve seminerler düzenleyen Osmangazi Belediyesi, ayrıca mahallelerde "Sigaranın zararları" ile ilgili eğitim seminerleri de düzenlemiştir. Bu eğitimler kapsamında sigarayı bırakmak isteyen 142 vatandaşı, KETEM Sigara Bırakma polikliniğine yönlendirerek sigarayı bırakma konusunda destek olmuştur.

12.6. HİPOTERAPİ MERKEZİ

Osmangazi Belediyesi olarak dünyanın en modern hayvan barınağında engelliler için hipoterapi yöntemini (at üstünde terapi) uygulamaya hayata geçirmiştir. Sosyal sorumluluk projesi kapsamında Spastik Engelli Çocukların Atla Tedavi (Hipoterapi) Merkezi'ni hizmete açan Osmangazi Belediyesi,

Türkiye'de sadece birkaç yerde uygulanan ve oldukça pahalı olan hipoterapi tedavisini ücretsiz olarak ihtiyaç sahipleriyle buluşturmaktadır. ABD ve İngiltere'de yaygın olarak kullanılan Hipoterapi yöntemi sayesinde, engellilerin hem psikolojik hem de fiziksel gelişimlerinin desteklenmesi sağlanmaktadır. Beş dönüm alan üzerine kurulan tesis, engelli çocukların doğayla iç içe bir ortamda ata binerek tedavilerini sağlamaktadır.

BELEDİYE HİZMETLERİ

13.1. MOBİL BELEDİYESİLİK

Hizmet ve teknolojinin bir araya geldiği günümüzde Osmangazi Belediyesi, 7 gün 24 saat kesintisiz hizmet amacıyla "Mobil Hizmet" projesini uygulamaya sunmuştur. Osmangazi Belediyesi cep telefonları üzerinde çalışan Mobil Hizmet aracılığıyla sunulan e-belediyecilik hizmetleri ile; güncel haberlere, borç ödeme servisine, nöbetçi eczane bilgilerine, ihale duyurularına, imar durum bilgilerine, kültür sanat etkinliklerine, AKM sinema programı, kent rehberine ve işlem rehberine (vergi-ruhsat-evlendirme-imar ve diğerleri) kolayca ulaşılabilir.

13.2. ÇAĞRI MERKEZİ - 444 16 01

Osmangazi Belediyesi modern bir yaklaşımla, ilçede yaşayan vatandaşlarına 444 16 01 numaralı hattın çağrı merkezi hizmeti sunmaktadır. Belediyeye ait çağrı merkezi, (Etkileşimli Sesli Yanıt Sistemi) ve Microsoft CRM Entegrasyonu projesi hayata geçirilmiştir. Osmangazi Belediyesi, 444 16 01 numaralı kurumsal hat ile vatandaşlar tarafından bütün belediyecilik işlemleri için daha etkin bir şekilde kullanılmasını sağlayarak yeni iletişim projesi ile modern teknolojinin tüm imkânlarını vatandaşlarının kullanımına sunmaktadır.

IVR

13.3. KISA MESAJ SİSTEMİ

Günümüzde haberleşme ve bilgilendirme çalışmalarına çok önem verilmektedir. Bu doğrultuda Toplu Mesajlaşma Uygulamaları devreye alınarak Osmangazi Belediyesi mükelleflerine ilgili borç ödemeleri hakkında toplu SMS gönderimi yapılmaktadır.

13.4. E-BELEDİYECİLİK HİZMETLERİNDEN YARARLANMA ORANI

	İnternette ödeme	Kredi kartıyla veznelerden	Kredi kartıyla toplam	İnternette ödeme Yapan sicil sayısı	e-postayla müracaat sayıları	İmar durumu sorgulama
2003	28.590,24	431.004,00	459.594,24	164,00	643,00	14764
2004	155.951,03	1.203.535,84	1.359.486,87	728,00	1.310,00	40304
2006	318.181,31	2.685.277,04	3.003.458,35	986,00	2.579,00	82629
2007	426.422,65	4.194.914,32	4.621.336,97	1.379,00	2.729,00	119625
2008	541.922,79	5.233.082,99	5.775.005,78	1.774,00	3.465,00	131710
2009	817.647,17	6.705.754,79	7.525.401,96	2.373	4.866	182071
2010	1.684.226,14	9.779.099,99	11.463.326,13	3.621	4.768	136174
2011	3.488.850,42	12.991.721,82	16.480.572,24	6.468	5.608	135434

13.5. OSMEK

Osmangazi Belediyesi Meslek Edindirme Kursları (OSMEK) aracılığı ile 2011 yılında 20 farklı yerde 58 derslikte 48 farklı branşta toplam 127 kurs açılmıştır. Kurslara 4 bin 493 kişi başvuruda bulunurken, 967'si erkek, bin 822'si kadın olmak üzere toplam 2 bin 783 kursiyer sertifika almıştır. Bu eğitimler sonrası 60 kursiyer DOSAB Sanayi Bölgesinde Konfeksiyon Üretim Fabrikasında meslek sahibi olmuştur. 2011 dönem sonu programında 8 adet sergi düzenlenirken, OSMEK kursiyeri amatör tiyatro topluluğu ise farklı zaman ve farklı mekanlarda toplam 11 tiyatro gösterisi sunmuştur.

13.6. İŞKUR HİZMET NOKTASI ÇALIŞMALARI

İş-Kur Temsilciliği ile 2011 yılı sonunda görüşülen 2 bin 458 kişiden istenen kriterleri sağlayan bin 563 kişi firmaya yönlendirilmiştir. Bu kişilerden 169'u işe yerleştirilirken, Osmangazi Belediyesi İş-Kur çalışmaları kapsamında İş-Kur Temsilcisi personelimizce haftada 2 gün; organize sanayi bölgelerine, kurumsallaşmış fabrikalara, özel istihdam bürolarına, taşeron firmaların kendi işyeri/fabrikalarına giderek yüz yüze görüşmeler yapmaktadır.

13.7. EVLENDİRME MÜDÜRLÜĞÜ

Osmangazi Belediyesi Evlendirme Memurluğu'na evlenmek üzere müracaat eden 5 bin 26 çiftin müracaatları kabul edilirken, bu çiftlerden 4 bin 929 adetinin nikah akdi gerçekleştirilmiştir. Osmangazi Belediyesi sınırları içerisinde ikamet eden ve başka şehirlerdeki evlendirme dairelerinde evlenmek isteyen 51 kişinin de işlemleri yapılmıştır.

13.8. HİZMET MASALARI

Üç yılda 500 bin kişiye ulaşan hizmet portföyü ile Osmangazi'nin çözüm merkezi olan Hizmet Masaları, yenilenen yüzüyle modern ve konforlu hizmetin de adresi olmuştur. Güler yüzlü personeli, konforlu ortamı, hızlı çözüm üreten sistemi ile vatandaşların istek ve önerilerine cevap veren "Halkın vitrini" olan Hizmet Masaları, 3 yılda 500 bini aşkın insana hizmet vermiştir.

13.9. AB VE DIŞ İLİŞKİLER

Osmangazi Belediyesi sahip olduğu vizyon ve projelerle sadece Türkiye'ye değil Kafkaslar'dan Avrupa'ya kadar geniş bir coğrafyaya da örnek olmaktadır. Bir yandan kardeş belediyelere yenilerini eklerken, diğer yandan da düzenlediği uluslararası etkinliklerle Osmangazi ve Bursa'nın sesini tüm dünyaya duyurmaktadır. Osmangazi Belediyesi bünyesinde kurulan AB ve Dış İlişkiler birimi de Osmangazi'nin tarihi ve doğal zenginliklerini misafirperver kimliğiyle tüm dünyaya tanıtarak, Bursa ve Türkiye'nin uluslararası ilişkilerine katkı sağlamaktadır.

13.10. SOSYAL TESİSLER

» MERİNOS TREN İSTASYONU SOSYAL TESİSLERİ

Bursa'nın tarihinde yüzyıl önceki rüya olarak kalan demiryolu, Tarihi Merinos Tren İstasyonu'nun restore edilmesiyle yeniden canlanmıştır. Mülkiyeti Hazineye ait olan ve tahsis yoluyla Osmangazi Belediyesi'ne geçen tarihi yapı, restore edilerek kentin sosyal mekânları arasındaki yerini almıştır. İstasyona konan 1925 yapımı buharlı tren ise, o kültürün yeniden yaşanmasına ve anıların canlanmasına katkı sağlamaktadır. Merinos Tren İstasyonu, bahçesi ve ilave yapıları ile birlikte Nikâh Sarayı ve Sosyal Tesis niteliğinde işlevlendirilerek hizmet kervanına katılmıştır. 200 m² istasyon binası ve yine 200 m² alana sahip iki müştemilat binası, mutfak ve kantin binasından oluşan tesisin toplam alanı 4350 m²'dir.

» HARAÇÇIOĞLU SOSYAL TESİSLERİ

Hisar Bölgesi'nde Kavaklı Caddesi üzerinde bulunan ve 16. yüzyılın ikinci yarısından sonra yapıldığı bilinen Haraççioğlu Medresesi Sosyal Tesisleri; Osmangazi Belediyesi'nin özel çabalarıyla 2006 yılında restore edilerek kentimize kazandırılmıştır. Bursa'daki Hristiyanlar'dan haraç ve cizye vergilerini topladıkları için Haraççioğlu veya Cizyederzade olarak anılan dönemin ileri gelen bir ailesi tarafından yaptırılmıştır. Bir zamanlar Orhan Kütüphanesi'nden sonra Bursa'nın ikinci büyük kütüphanesi olan Haraççioğlu Medresesi Kütüphanesi, sonradan Orhan Kütüphanesi ile birleştirilmiştir. Günümüzde bu kitapların çoğu İnebey Yazma Eserler Kütüphanesi'nde yer almaktadır. 1852 yılında tekmeden medreseye çevrilen yapıya ek olarak bir bina daha yapılırken, medrese Osmangazi Belediyesi tarafından 2004 yılında yapılan restorasyon ile yeniden hizmete açılmıştır.

» KAYNAKLAR

- Orman ve Su Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1. Bölge Müdürlüğü: 24.10.2011.SAYI:B.23.1.DSİ.1.01.03.00.0-120.99-(1602)-400117
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü: 01.12.2011.SAYI:B.12.0.TRG..0.03.757/637/363.83479
- Türkiye İstatistik Kurumu: 14.09.2011.SAYI:B.22.1.T Üİ.1.05.07.03-622.03-1060
- Bursa Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü: 13.09.2011.SAYI: B.16.0.YİG.321.0.2/2762
- Bursa Valiliği İl Sağlık Müdürlüğü: 24.01.2012.SAYI:B.10.4.İ SM.4.16-23-120-02/10801
- Bursa İl Emniyet Müdürlüğü: 15.09.2011. SAYI:B.05.1.EGM.4.16.10725/1788
- Bursa Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Daire Başkanlığı: 06.12.2011.SAYI: M.16.0.BBB.0.14.51-604.26.184006
- Bursa Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Daire Başkanlığı: 07.12.2011.SAYI: M.16.0.BBB.0.14.52-315-184899
- Bursa Büyükşehir Belediyesi Bursa Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü: 04.10.2011.SAYI:M.16.0.BBB.5.01.07.00-314.99-3040/9548
- Bursa Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı: 12.09.2011.SAYI.M.16.0.BBB.0.22.17-611-140004
- Bursa Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı: 18.10.2011.SAYI:M.16.0.BBB.0.13.45.754.99.99.159626
- Osmangazi Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü: 16.09.2011.SAYI: B.08.4.MEM.4.16.02.26/24244
- Osmangazi İlçe Emniyet Müdürlüğü: 26.08.2011.SAYI:B.05.1.E GM.4.16-10882-(22119)2011/770
- Bursa Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği: 23.12.2011.SAYI: H-2517
- Uludağ Elektrik Dağıtım A.Ş. 24.04.2012

OSMANGAZİ
BELEDİYESİ

www.osmangazi.bel.tr